

IZJAVA HRVATSKOJ TELEVIZIJI

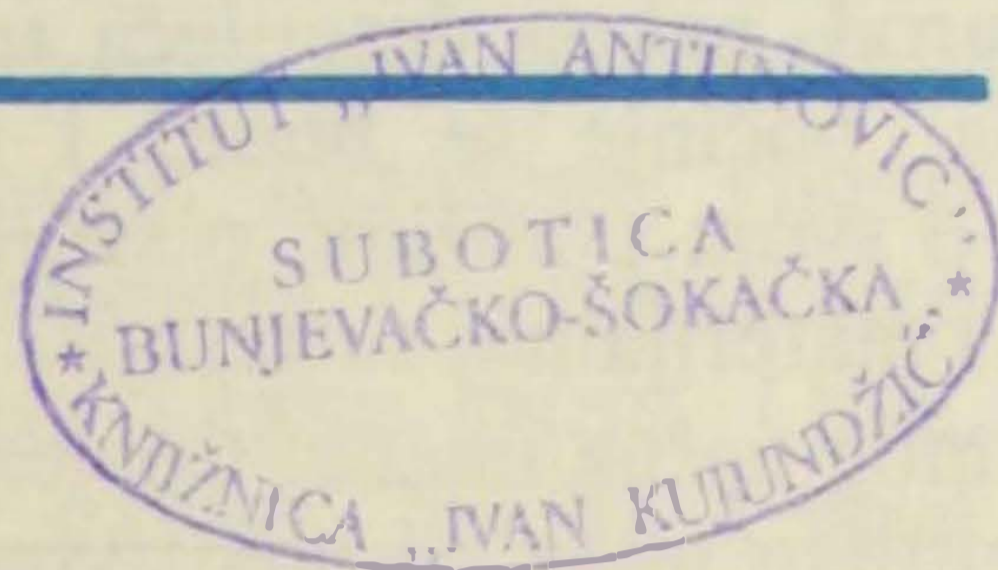
- Ovogodišnja dužijanica u Subotici je završena. Zamolili smo uzoritog g. kardinala Franju Kuharića da nam kaže svoje dojmove o svom boravku među Bunjevcima Hrvatima u Bačkoj.

Kardinal Kuharić: Moja prisutnost u Subotici je prisutnost povezanosti. Dolazim u Suboticu, dolazim u Bačku da iskažem svoje poštovanje prema Hrvatima Bunjevcima. I rekao sam devetstogodišnji Zagreb pozdravlja šestogodišnju Suboticu. Dužijanica je vrlo zanimljiva tradicija koja na poseban način zaslužuje pažnju. U dužijanci su bunjevački Hrvati povezali svoju vjeru s radom, jer izražavaju da nije dostatan samo čovjekov rad da bi se dogodila žetva, nego je potrebna i, rekao bi, Božja ljubav da bi se ta sjetva zalijevala i ta njiva grijala kako bi sazrio naš svagdašnji kruh. To je vjera u koji oni unose jedan običaj, jdednu tradiciju zahvalnosti za plod žetve kao dar Božji. I zato povezuju svoj rad sa vjerom i zato prenose tu zahvalnost u crkvu. Ta tradicija je vrlo duga, podržava jednu svijest i kulturnu i nacionalnu i religioznu u bunjevačkih Hrvata.

- - Vi ste, vidim, dobro raspoloženi i očito vrlo zadovoljni što ste bili na dužijanci!?

Kardinal Kuharić: Zadovoljan sam jer i zato sam se i odazvao. Kad god uhvatim mogućnost da se odazovem odazivljem se i želim da moja prisutnost znači tu povezanost, da i ta grana hrvatskog naroda ovdje na području Bačke doživi poštovanje iz zemlje matice.

Bačko klošje

VJERSKO – INFORMATIVNI LIST
GOD XX. BR. 58–59; 1. X. 1990.

CIJENA: 10 DINARA

INSTITUT „IVAN ANTUNOVIĆ“

Br.: br. 1/96. ZP

SUBOTICA
KNJIŽNICA „IVAN KUJUNDŽIĆ“

SADRŽAJ

Zahvaljujem ti, Gospodine	3
Dan o. Gerarda u Đurdinu	6
Dani kruha i riječi	7
Kard. F. Kuharić počasni član instituta "Ivan Antunović"	9
Kard. F. Kuharić na dužijanci u Subotici	10
Meditativna večer	12
Mjesne dužijance 90'	13
Zagovorom o. Gerarda protiv "bile kuge"	16
Odgoj djelo ljubavi	17
Jeste li počeli vjeronaučnu godinu?	18
Široki Brijeg 1990	19
Bili smo na ljetovanju	21
Novi đakoni i svećenici Subotičke biskupije	22
Povijesni dani u Subotici	24
Razgovor s J. Skenderovićem	25
Bunarić '90	29

ZA OČUVANJE NARODNE SAMOBITNOSTI

Kao u životu svakog živog organizma, tako i u životu naroda znaju nadoći razdoblja, kada se moraju ulagati nadljudski naponi, kako bi se sačuvao sam život ili ono što je životu ravno, vlastiti identitet. Čovjek bez svog vlastitog identiteta, kao i narod bez svoje narodne svijesti, zapravo i ne žive, nego venu i nestaju.

Razdoblje, u kojem živimo, upravo je takav vremenski period. Narod, nakon desetljeća tutorstva partijskog jednogumlja, počinje se buditi i sam počinje razmišljati o sebi, o svom položaju, o svojim pravima i o svojoj duhovnoj i materijalnoj sutrašnjici.

Počnimo od samog našeg imena. Čovjeku se postavlja pitanje: Čemu tolika buka po sredstvima komuniciranja oko samog imena nas Hrvata u Bačkoj i oko našeg podrijetla, kad je to svakom dobronamjerniku jasno? Zašto nas se stalno želi dijeliti na Bunjevce, Šokce, Bošnjake, Dalmatince, Ilire, pa čak i katoličke Race? To je veoma stara praksa, još iz vremena habsburške monarhije, ali traje do današnjega dana! Komu je toliko do toga stalo? To se ne događa nigdje na svijetu da pojedini narodi odlučuju o imenu, jeziku i identitetu drugoga naroda! Zato je ovo trenutak kada svaki član našega naroda treba probuditi u sebi ono iskonsko, što će mu jasno reći kojoj etničkoj grupi, jeziku i kulturi pripada. To je jedno od osnovnih saznanja čovjeka da zna tko je, gdje mu je mjesto, kojim jezikom govori, kojem kulturnom krugu pripada.

Da je naš čovjek u tom pogledu zbunjen, kriva je velika propagandna reklama, koja se rugala njegovu jeziku, ismijavala njegove običaje i kulturu kao "salašarsku" "glupu" "natražnu", a uz samo ime vezivala sve moguće pogrde, uključujući i "zločinaštvo" nazvavši to modernim izrazom genocidnosti. Pa kako je čudo, ako su pokoljenja (a tih nije malo, 40 ih je) koja o jeziku i o svom rodu, osim možda od oca i majke, nisu čuli lijepe riječi. Plašili su ga da ako ističe svoju nacionalnu pripadnost, time ruši dobre među-ljudske i među-nacionalne odnose. U školi o svojim velikanima čuli su veoma malo ili gotovo ništa. O velikim muževima našeg podneblja naši mladi naraštaji ne znaju ni imena, a kamo li da bi znali što su i tko su bili i što su za naš narod učinili. Spomenimo samo neke: Fra Mihajla Radnića, Lovru Bračuljevića, Stipana Vilova, Ivana Antunovića, Bozu Šarčevića, Paju Kujundžića, Lajču Budanovića, Ivu Prčića, Blaška Rajića, Ivana Kujundžića, Aleksu Kokića, Albu Vidakovića, Dr Franju Sudarevića, Dr Josipa Andrića i tolike druge. A da ne govorimo o njihovim djelima kojima su zadužili ne samo nas Hrvate u Bačkoj, nego cijeli narod, a mnogih je slava otišla daleko preko granice ove zemlje.

Tuj je velika zadaća Crkve, koju ona nije u svim razdobljima jednako dobro izvršila. Crkva, kao nastavak Isusova djela, utjelovljuje se u kulturu jednoga naroda time što uzima jezik dotičnoga naroda kao svoje sredstvo izražavanja. Uzima njegove kulturne vrijednosti da ih oplemeni novim evandjeoskim sadržajima, što se u novije vrijeme zove inkulturacija. Kao klasičan primjer možemo navesti naš narodni običaj dužijance-zahvale poslije žetve, koju je Crkva unijela u svoju liturgiju. Sve

veći odaziv naroda na te svečanosti znak je da to narod osjeća kao nešto svoje. Budući da je u nas veliko nepoznavanje naše narodne povijesti, njezinih velikana i kulturnih vrijednosti, zato je Crkva u Bačkoj uvela u svezi sa Dužijancem tako zvane "Dane Kruha i Riječi", gdje kroz književne večeri, znanstvene skupove, meditativne večeri i druge kulturne manifestacije želi nadoknaditi sve ono što je propustilo društvo i škola.

Crkva je svejsna da je to premalo, pa zato razvija novinstvo (za sada jedino na hrvatskom književnom jeziku u Bačkoj i cijeloj Vojvodini!) a u posljednje vrijeme, da bi poslužila - "podvorila" svoj narod, osnovala je znanstveno-kulturno-narodnu ustanovu Institut "Ivan Antunović" sa sjedištem u Subotici, kako bi zahvatila što šira područja naše narodne kulture i prezentirala ih u vidu služenja narodu, da mu posvijesti njegov identitet i tako mu pomogne da zaživi punijim i ljudskim životom.

Ako u tom uspije, ona će samim tim podići cijelu sredinu u kojoj živimo, pomiješani sa drugim narodima i vjeroispovjestima, na jednu višu ljudskiju razinu, jer ono što pruža jednom narodu automatski zahtijeva i želi i za druge.

Zato Crkva gleda sa simpatijama na budjenje te svijesti u kulturnim ustanovama u ovim našim prostorima, ali i u svim gibanjima društvenog i političkog karaktera, koji idu za proširenjem prostora slobode za pojedinca, obitelj i narod. Zato se Crkva odazvala pozivu vjerničkog mnoštva iz Demokratskog saveza Hrvata Vojvodine, da 14. srpnja, dan uoči osnivanja te političke stranke, odsluži Misu za sudionike sutrašnjega skupa, ali još više da zazove obilje Božjeg blagoslova na taj rad za korist naroda i društvene sredine u kojoj živimo.

Ta je Misa imala posebnu znakovitost. Služena je u drevnom franjevačkom samostanu, koji je svojim postojanjem i cijelom poviješću vezan za doseljenje hrvatskog puka u ove krajeve, prije više od tristo godina, ali je služena pred likom "Crne Gospe", koju su franjevcima predali žitelji hrvatskog pučanstva, predturskog razdoblja, koju su oni čuvali kao dragocjenu relikviju staroga pavlinskog samostana na Pavlovcu. Tako se u toj Misi vezala najdublja prošlost sa sadašnjošću, ali sva okrenuta prema budućnosti našeg naroda u ovim prostorima. I tim činom Crkva potvrđuje, da je ona u svakom razdoblju spremna biti na službu svome narodu, na sebi svojstven način, ne ulazeći, barem svojim hijerarhijskim dijelom, u same političke tokove, ali po svom poslanju podržava i blagoslivlja sve što je dobro, istinito, lijepo i plemenito u akciji svake društvene sile.

Tako, eto, Crkva služeći svaki pojedini narod, čuvajući i budeći mu svijest o vlastitom identitetu, stvara preduvjet za zdravi suživot različitih naroda na ovom prostoru, jer samo slobodne osobe i slobodni narodi mogu voditi istinski dijalog i stvarati zdrave međusobne odnose u punom poštovanju identiteta svakog pojedinog naroda i u punoj ravnopravnosti svih, jer samo to je put do jedne ujedinjene Jugoslavije i Evrope kao ujedinjenog svijeta.

ZAHVALJUJEMO TI, GOSPODINE!

Vrhunac i kruna svih naših žetvenih slavlja, naše zahvale za žetvu, bila je Dužijanica u našoj subotičkoj katedrali-bazilici na Veliku Gospu - svetkovinu Marijina uznesenja na nebo.

Zahvalu za žetvu Gospodinu prinijeli smo najljepšom i najsnažnijom molitvom hvale i zahvale: euharistijom. Na tom slavlju predvođeni smo prvim imenom Crkve u Hrvata, uzoritim gospodinom kardinalom dr. Franjom Kuharićem, nadbiskupom zagrebačkim i metropolitom.

U svečanom času on nas je pozvao pjevajući: "Hvalu dajmo, Gospodinu Bogu našem!" Jednako ushićeno mi smo mu odgovorili: "Dostojno je i pravedno!" A on je zatim nastavio: "Uistinu je dostojno i pravedno, pravo i spasonosno, **DA VAZDA I SVAGDJE ZAHVALJUJEMO TEBI, GOSPODINE, SVETI OČE, SVEMOGUĆI VJEČNI BOŽE!...**"

Da, Dužijanica je euharistijom proslavljena, na Veliku Gospu, u katedrali, gdje se okupila Crkva u Hrvata naših bačkih ravnicama i ostale naše braće u Kristu Isusu. O Gospodine, kako je sve to divno: da, dosita je dostojno i pravedno da Ti i ove godine, Gospodine, zahvalimo, jer si nam i ove godine iskazao svoju veliku dobrotu. I ove godine nam je pšenica rodila, jer si Ti dao. Uzaludno bi jesenas bilo naše oranje, sjetva i sav trud oko nje, da Tvoja kiša nije natopila plodne naše njive i da ih Tvoje sunce nije grijalo, da sjeme bačeno u zemlju nikne, naraste i "donese plod tridesetostruk, šezdesetostruk, stostruk". Lijevali smo znoj oko sjetve i Ti si ga blagoslovio da onaj u žetvi bude još draži. Zato Te hvalimo i zahvaljujemo Ti. Istina je "da našom hvalom Ti ne bivaš veći, ali je Tvoj dar što smo Ti zahvalni".

Naš uzoriti Natpastir prije nego će otpjevati Tebi taku divnu hvalu i zahvalu, uzeo je u ruke kruh, plod naših njiva i rada ruku naših, izredao riječi blagoslova Tebi, opet priznavajući da smo taj kruh primili Tvojom darežljivošću. Isto je učinio i sa čašom vina. Ali Ti se, Gospodine, ne daš nadmašiti. Samo za koji trenutak na naš dar si odgovorio Uzdarjem, Kruhom s neba, Kruhom života i svetom Krvi živoga Gospodina Isusa Krista. Na naš dar odgovorio si Darom - Gospodinom našim, koji nam se darova u sv. pričesti. On koji je prošao zemljom čineći dobro, on koji sve dobro i samo dobro daje, dariva se nama da bismo mogli i mi biti dar za druge i da bi smo konačno vječno živjeli.

Zar da ti, Gospodine bezbroj puta ponovo ne kličemo **UVIJEK I SVAGDJE**: zahvaljujemo Ti za

kruh naš svagdanji, zahvaljujemo Ti za Kruh vječni, Kruh s neba!

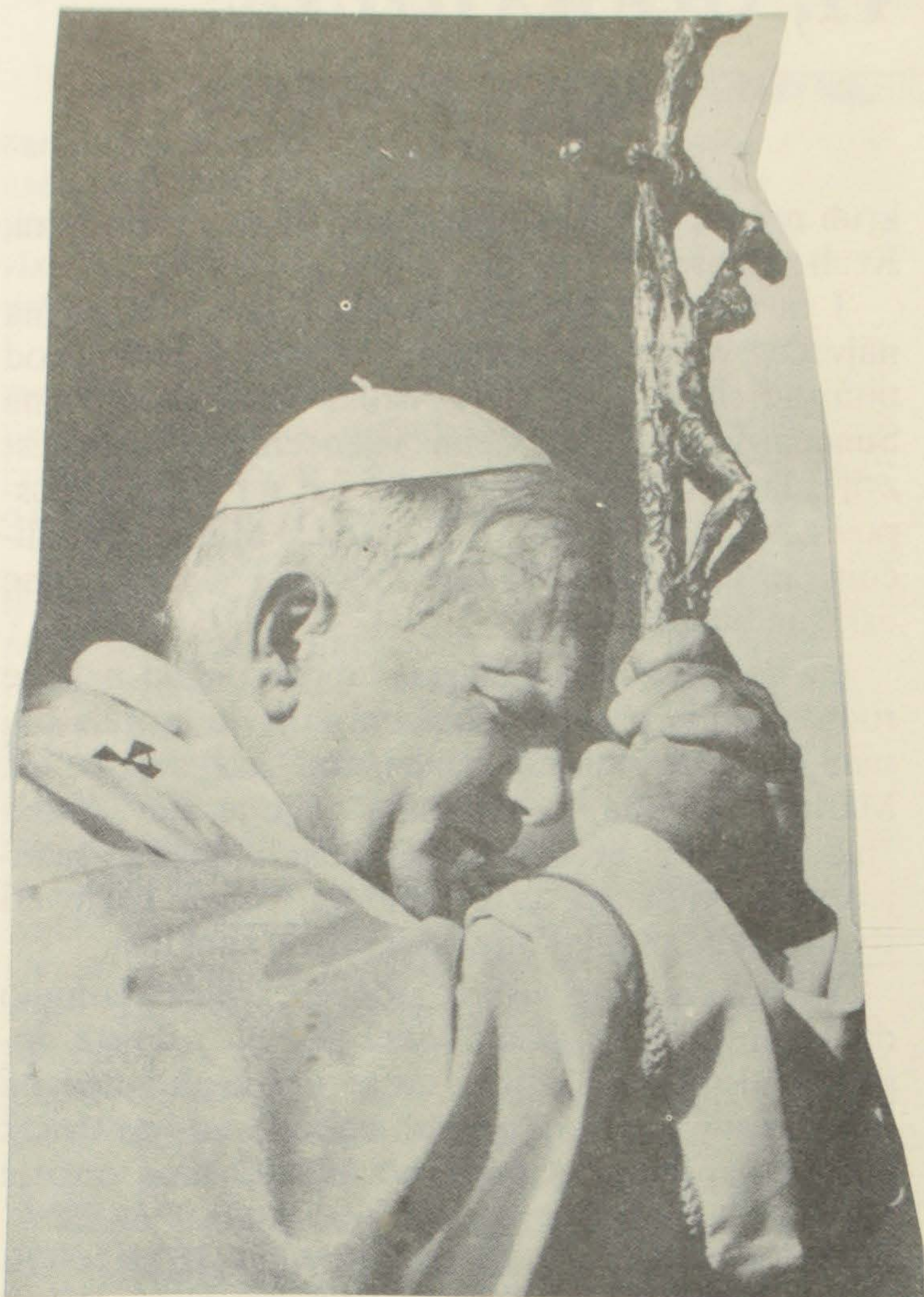
I ta naša **MOLITVA HVALE** dogodila se na najveću svetkovinu naše nebeske Majke, koja od ponizne sluškinje postaje Velika Gospa, odjevena Suncem-Isusom, ukrašena vijencem od dvanaest zvijezda, simbolom Dvanaestorice na kojima Gospodin sagradi Crkvu svoju. Ona... Marija najodličniji je ud Crkve, Majka Crkve, i slika njezine uskrsne budućnosti.

Pa da... sad mi se otvara duhovni vidik: naša je rodna zemlja urodila pšenicom koja je morala biti samljevena da bismo imali kruh naš svagdanji... Marija je plodna "zemlja mila", čije je djevičansko "plodno krilo" urodilo Spasiteljem, kojega je samljeo mlin Golgote da bi smo mi mogli blagovati Kruh s neba. Kruh koji svaku slast u sebi ima.

I sada: sve je tu, uvijek moguće, uvijek spremno da se pred našim očima vjere dogodi i doista događa čudo nad čudesima: da se naš kruh svagdanji u euharistiji pretvara u Kruh nebeski i da ga uvijek imamo napretek za duhovno jelo. O da... zato je uzoriti kardinal klicao, pjevajući ono "**VAZDA-UVIJEK I SVAGDJE ZAHVALJUJEMO TEBI...**" Doista hvala Ti, Gospodine, uvijek: i kad urodi i kad sunce sprži, i kad ima i kad nema, i kad sam zdrav i kad sam bolestan, i kad plaću dobijem i kad mi je uskrate, i kad sam slobodan kao ptica i kad me vežu, i kad hodam kuda hoću i kad sam iza rešetaka, i kad je mir na zemlji i kad prijete rat: Hvala Ti za prošlost, sadašnjost i budućnost - Ti budi moje vječno sada. Kad sam s Tobom ne bojim se ničega jer Ti si svudašnji, svemogući, vječni, neuništivi, i ja u Tebi sve to! "...pa da mi je i dolinom smrti proći zla se ne bojim, jer Ti si sa mnom!" Hvala Ti konačno i za život i za smrt koja je samo vrata u život vječni.

Hvala Ti, Gospodine, **SVAGDJE**: i u domu, i na radnom mjestu, i u trgovini, i na putovanju zemljom, morem, zrakom, i na selu i u gradu, i na vrelom asfaltu i na zelenom proplanku, i u bolnici i u hotelu, **SVAGDJE, BAS SVAGDJE**, a nadasve **HVALIM TE I ZAHVALJUJEM TI U CRKVI TVOJOJ...** Zato ja nastavljam molitvu hvale i zahvale Tebi, Gospodine, u zajedništvu s Tobom proslavljeni, Isuse, i u društvu s tobom uznesena i proslavljena na nebu, Majko! Pomozite mi da i ja budem kao vi, kao tvoj Sin i kao ti, Majko... da i ja budem kao kruh koji se lomi...!

o. Marijan Kovačević

S PAPOM IVANOM PAVLOM II.

Veoma intenzivni program Papina života, ove godine bio je opterećen i dodatnim naporima, kao što je bilo apostolsko putovanje u zemlju Čeha i Slovaka, tako da se početkom ljeta na Papi opažao velik umor i iscrpljenost. Papa je vjeran svojem načelu, koje je izrekao na početku svog papinskog služenja, da će zunati raditi, ali da će se znati i odmarati. Zato se povukao na desetak dana u planine sjeverozapadne Italije u Val d Aosta u jedno selo na visoravni kao gost jednog salezijanskog doma. Tu je provodio dane u dugim šetnjama po šumama u pratnji mještana i u čitanju.

Velike promjene, koje su se dogodile na istoku Evrope, još uvijek obilježavaju Papinu djelatnost i ovog razdoblja. Tako je Papa imenovao mons. Giovannia Coppu za apostolskog pronuncija za Češko Slovačku Federalnu Republiku sa sjedištem u Pragu. U pripremi je imenovanje novog nuncija i u Bucurest. Sv. Otac je primio u posebnu audijenciju arhiepiskopa Aleksandra Todeu, prvog čovjeka obnovljene Katoličke crkve bizantskog obreda u Rumunjskoj i darovao mu naprsni križ u znak ljubavi i zahvalnosti za sve pretrpljeno i

učinjeno kroz proteklih četrdeset godina terora nad tom Crkvom.

SASTANAK SVIH UKRAJINSKIH ISTOČNIH KATOLIČKIH BISKUPA

22. lipnja sastao se u Vatikanu, prvi put nakon 44 godine, sav episkopat Istočne katoličke (grkokatoličke) crkve iz Ukrajine i iz čitavog svijeta. Na Papin poziv došlo je iz Ukrajine 10 biskupa, a iz dijaspore 19 na taj radni i konsultativni dogovor. Bilo je pitanje što učiniti sa Crkvom bizantskog obreda u Ukrajini poslije obnove te Crkve, zahvaljujući demokratizacionim procesima u Sovjetskom Savezu. Prije svega biskupi su tražili da Crkva istočnog bizantskog obrda bude priznata u Sovjetskom Savezu kao moralno-pravna osoba i da joj se vrate sve crkve i zgrade, koje su Staljinovom odlukom bile dane Pravoslavnoj crkvi. Iako je taj proces u toku, ali on treba da ima i svoju pravnu osnovu. Bilo je govora i o podmladjivanju grkokatoličkog episkopata, osobito u Ukrajini, gdje su biskupi tokom ovih četrdeset godina bili tajno birani, tajno posvećivani, tako da ih ni Papinski godišnjak nije evidentirao za javnost. Bilo je takodjer mnogo govora o dijalogu sa Ukrajinskom pravoslavnom crkvom, kojoj je takodjer isto prije kratkog vremena priznata autokefalnost-neovisnost od Ruske pravoslavne crkve. To po mišljenju mnogih može biti olakšavajuća okolnost za dijalog sa Katoličkom crkvom. Otvarajući ovu sjednicu Papa je naglasio da Istočne katoličke crkve moraju biti mostovi susreta Istoka i Zapada, a ne zaprekama ekumenskom dijalogu.

PAPINE EKUMENSKESKE BRIGE I NASTOJANJA

Već je postala redovita praksa da za blagdan apostolskih prvaka Petra i Pavla iz Carigrada dolazi u Rim delegacija Ekumenskog patrijarhata, ali isto tako svake godine na blagdan apostola Andrije (30. studenoga) odlazi u Carigrad delegacija Katoličke crkve, predvodjena jednim kardinalom, redovito prefektom Tajništva za jedinstvo kršćana. Takodjer je uobičajeno da za te zgode sv. Otac i ekumenski Patrijarh izmjene poruke, koje redovito obilježavaju povijesni trenutak odnosa između dvije Crkve ili odnose kršćanstva prema jednom suvremenom svjetskom problemu. I ovogodišnji susret Pape i predstavnika Ekumenskog patrijarhata, iako je prošao u veoma srdačnoj atmosferi, jer je dele-

gaciju predvodio mitropolit Bartolomej, poznat po svojim otvorenim stavovima za dijalog sa Katoličkom crkvom, ipak je bilo spomenuto da su se nad katoličko-pravoslavni dijalogom nadvili obalci, "radi novih napetosti među našim zajednicama u našim krajevima." – (Riječ je, naime, o skukobima koji su nastali u Ukrajini i Rumunjskoj, gdje katoličke zajednice bizantskog obreda, koje su u demokratizacionim procesima ponovno oživjele, traže svoja zakonita prava tj. povratak svojih crkava, župnih dvorova i drugih objekata. To normalno stvara napetosti.) – No to nije smelo ni patrijarha Dimitroiosa da u svom pismu konstatira kako se Istok i Zapad zbližuju sve više i kršćanstvo je pozvano da bude u prvim redovima borbe za jedinstvo. Iste je misli iznosio patrijarh Dimitrios na svom putu po Americi, ističući da "nestrpljivo čeka dan kada će katolici i pravoslavni primati pričest zajedno!" (govor kod washingtonskog biskupa Hickeya, 5. 7. 1990.) Spomenuo je da se ove godine napunja 25 godina od skidanja izopćenja, koja su izrečena još daleko 1054. godine između Katoličke i Pravoslavne ili bolje Zapadne i Istočne crkve. Taj čin je obavljen uoči svečanog zatvaranja II. Vatikanskog koncila, 7. prosinca 1965. godine, istovremeno u Rimu i Carigradu.

KATOLIČKO-PRAVOSLAVNI TEOLOŠKI DIJALOG

Prije deset godina osnovana je katoličko-pravoslavna teološka komisija koja bi na razini Katoličke i 14 Pravoslavnih crkava imala postepeno razčišćavati teološke nejasnoće ili dogmatske razlike između dviju Crkava. Komisija je sastavljena od 28 pravoslavnih teologa (iz svake Crkve po dva) i 28 katoličkih teologa. Među njima je i sa jedne i sa druge strane i po nekoliko biskupa kao predstavnika službene hijerarhije obiju Crkava. Ova komisija se redovito sastaje svake dvije godine i donijela je nekoliko dokumenata u kojima se jasno izražavaju jedinstveni pogledi na određene istine. Komisija se do sada sastala u punom sastavu: na Rodosu (1980.) u Münchenu (1982.) na Kreti (1984.), u Bariju (1986. i 1987.), u Valamu (Finska) (1988.) i ove godine ponovno u Münchenu. Do sada su izradjena i prihvaćena tri dokumenta: Otajstvo Crkve i Euharistije u svjetlu otajstva Presvetoga Trojstva (1982), Vjera, sakramenti i jedinstvo Crkve (1987.) i Sakrament reda u sakramentalnom ustrojstvu Crkve, s posebnim osvrtom na važnost apostolskog nasljedstva za posvećenje i jedinstvo naroda Božjega (1988.) Trebalo se nastaviti raspravljati od odnosa autoriteta u Crkvi, posebno o odnosu prema Papinu prvenstvu. Međutim, još 1986. godine, došlo je do nesporazuma među članovima ove komisije radi sve glasnijih optužbi od strane pravoslavnih o navodnom unijatizmu i prozelitizmu tj. da Katolička crkva želi ostvariti jedinstvo tako da odvajajući od Pravoslavnih crkava bilo pojedince, obitelji, cijele župe

ili čak biskupije. Tako da su neke od Pravoslavnih crkava, spomenute 1986. godine otkazale svoje sudjelovanje u radu komisije, koja se te godine sastala u Bariju, a Srpska i Ciparska pravoslavna crkva su demonstrativno otišle sa tog zasjedanja. Kasnije su se stvari sve više zaoštravale, jer kako su demokratizacioni procesi napredovali posebno u Sovjetskom Savezu, tako su katolici istočnog obreda, kojih je nekoliko milijuna u Ukrajini i Rumunjskoj, sve više tražili da budu i zakonski priznati i da se obnove njihove Crkve, koje su imale uređene biskupije, sjemeništa, cvatuće redovničke zajednice, što su komunističke vlasti potezom pera likvidirale.

Sve je to izazivalo otpor pravoslavnih. Zato se na ovogodišnjem susretu teološke katoličko-pravoslavne komisije nije raspravljalo o zadanoj temi odnosa autoriteta u Crkvi, nego se nastojalo rasvijetliti situaciju koja je nastala oživljavanjem Katoličkih crkava istočnog bizantskog obreda. Ovom susretu su prethodili mnogi susreti sa Ruskom, odnosno Rumunjskom pravoslavnom crkvom, na kojima se nastojalo pojasniti da ti katolici istočnog obreda imaju pravo na svoju crkvenu organizaciju, jer su to osnovna ljudska prava, koja se ne mogu čovjeku oduzeti ni u ekumenskim nastojanjima. Također je komisija zauzela jasno stanovište i gledom na "unijećenje" tj. na pojedinačne prijelaze iz pravoslavlja u katolicizam. To nije put ka jedinstvu kako ga vide tradicije obiju Crkvi, a nas katolike na to obavezuju i dokumenti II. Vatikanskog koncila. Treba se nadati da su time barem teoretski rasčišćeni ti problemi i da oni više neće opterećivati ovu Komisiju u njezinom radu i da će se konkretni problemi u Ukrajini, Rumunjskoj i drugdje rješavati na licu mjesta, jer jedino tamo sa konkretnim ljudima i u konkretnim okolnostima mogu biti sagledani i riješeni.

PAPINI POZDRAVI HRVATIMA

Ovih ljetnih mjeseci, gotovo svake srijede prigodom gneralne audijencije nadje se po koja skupina Hrvata na trgu sv. Petra, a Papa ne propušta da ih pozdravi, da po njima pošalje pozdrav i blagoslov kako njihovim dragima kod kuće, tako po njima pozdravlja i našu domovinu Hrvatsku. Sve to glasnije postavlja se pitanje, što priječi da Papa posjeti našu Domovinu? To postavljaju političari, to postavljaju jednostavni vjernici, tim više što je sv. Otac već posjetio zemlju Čeha i Slovaka. Uskoro će posjetiti naše susjede Mađare, a pozvali su ga i Rumunji i Bugari. Zar je moguće da će Jugoslavija, ili barem neki njezini dijelovi, sa Albanijom ostati kule mraka na Balkanu unatoč velikim pozivima i obećanjima, koja smo upućivali sv. Stolici i samom Papi?

DAN O. GERARDA U ĐURĐINU

24. lipnja ove godine obilježili smo u Đurdjinu obljetnicu smrti Sluge Božjega o. Gerarda Tome Stantića.

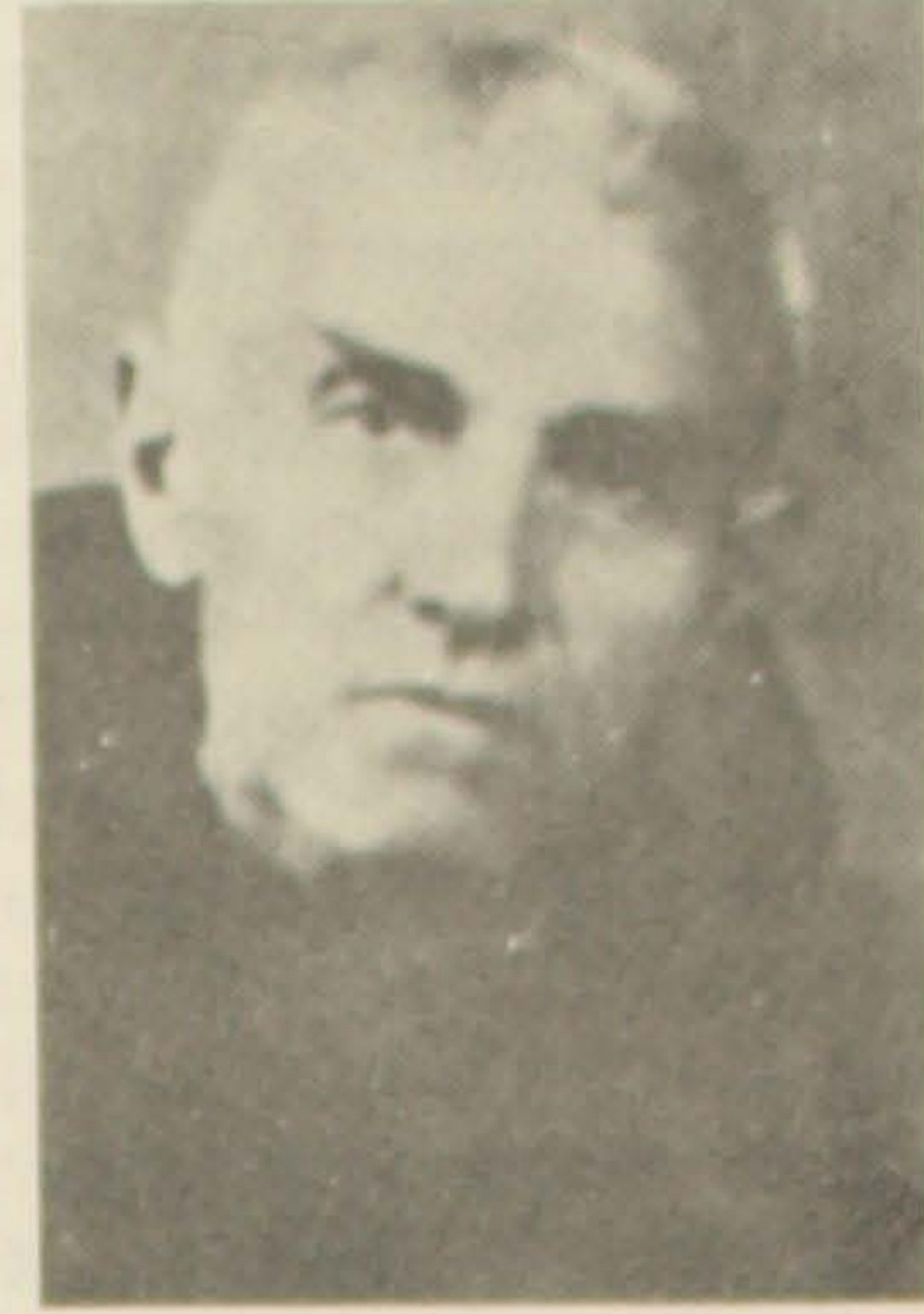
U djurdjinskoj crkvi svečanu sv. Misu predvodio je vlč. Jakov Pfajfer, tajnik Biskupijske komisije za beatifikaciju o. Gerarda, a u koncelebraciji su bili o. Mato Miloš, karmelićanin i vlč. Marijan Đukić, domaći župnik.

U propovijedi je vlč. J. Pfajfer istakao ulogu i važnost svetosti u životu o. Gerarda i u našem životu.

Poslije sv. Mise kolona utomobila uputila se između žitnih polja na mjesto gdje je bio salaš u kojem je rođen o. Gerard Tome Stantić.

Uz velikodušnu pomoć Pere Sekulića, koji je dao dio zemlje i Ivana Stipića i drugih vjernika podignut je velik željezni križ i tako je obilježeno mjesto gdje je rođen Sluga Božji o. Gerard.

Uz prisustvo velikog broja vjernika, koji su se okupili na ovom spomen mjestu, o. Mato Miloš je blagoslovio križ i govorio o svetom životu i nesebičnom radu Sluge Božjega koji je rođen ovdje na djurdjinskom salašu.

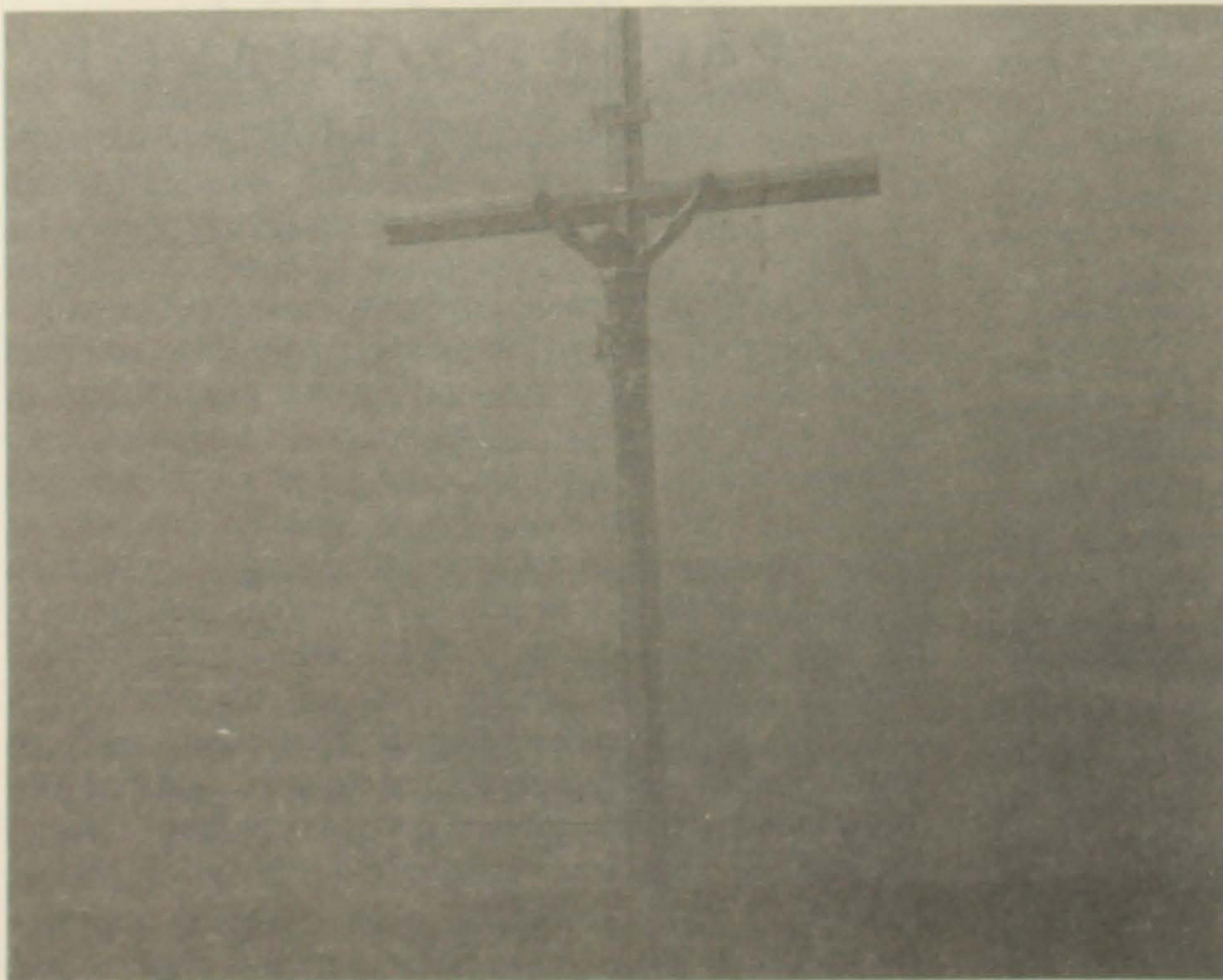
Želimo da 24. lipnja, dan smrti o. Gerarda, postane njegov Spomen dan ne samo za Đurdjin, nego i za Suboticu i mnogo šire za sve okolne salaše. Da toga dana svake godine vjernici pohode ovo Spomen mjesto Gerardovog rođenja.

Ove godine bio je lijep broj gostiju iz Subotice, a bili su i dalji rođjaci iz familije Stantić.

Poslije molitve "Andjeo Gospodnji" svećenici i oni, koji su radili na podizanju križa, otišli su na salaš Ivana Stipića, koji ih je prijateljski pogostio i tako je ta večer prošla u lijepom bratskom susretu.

Treba posebno lijepo zahvaliti svima koji su materijalno, fizički ili na bilo koji način pomogli da se podigne ovaj spomen križ i organizira ova lijepa svečanost.

Marijan

*Spomen križ o. Gerarda
na Đurdinu*

DANI KRUGA I RIJEČI

(Subotica, 13-15. VIII 1990.)

KNJIŽEVNA VEČER

U ponedjeljak, 13. kolovoza, sa početkom u 18 sati priredjena je u "Paulinum" književna večer kao tradicionalna kulturna priredba.

Na početku je solo sopran Terezija Buljovčić Jegić uz pratnju zbora otpjevala pjesmu "Klasovi, klasovi" (A. Kokić - M. Asić).

Poslije toga je Lazar Ivan Krmpotić održao pozdravni govor iz kojeg želim istaći samo neke misli:

"O našoj kulturnoj baštini cijele generacije nisu imale prilike čuti ništa, barem ne pozitivno, ako već nisu čuli poruge. A da ne govorimo kako već 40 pokoljenja stravično ne znaju ništa o velikim ljudima naše prošlosti. Zato je svojedobno, prije više od sto godina, biskup Ivan Antunović govorio: -"Ako hoćeš uništiti jedan narod, onda mu zabašuri njegovu prošlost." - Narod koji ne poznaje svoj jezik, svoju kulturu i svoju prošlost, to je narod bez identiteta. To je slično čovjeku koji ne zna ni tko je, tko su mu roditelji, kojim jezikom govori, kakvi su mu običaji, kojem kulturnom krugu pripada. To je izgubljen čovjek! Tako je naš narod u Bačkoj bio na putu da postane izgubljen narod". (...)

"Katolička crkva, barem jedan svjesniji njezin dio, shvatio je da tom narodu mora pomoći da nadje svoje mjesto pod suncem. Shvatio je da treba izići ususret tom narodu, ponuditi mu one vrijednosti koje on sam ima i koje je Crkva uvijek vjerno čuvala i njegovala". (...)

"Ova Crkva kroz ovih 10 godina, dok je na hrvatskom kulturnom polju u Bačkoj vladala prava pustinja, nastojala je organizirati književne i meditativne večeri, brojne znanstvene skupove i proslave pojedinih naših jubileja". (...)

"Na kraju bih želio samo jednu stvar - da mi, koji smo redoviti posjetioci svih ovih naših priredaba, postanemo i njihovi propagatori. Hrabrite naš narod, pozivajte ih da čuju, čuju i upoznaju, upoznaju i zavole svoju kulturnu baštinu, jer samo tako ćemo postati svjestan narod, koji cijeni sam sebe i koji može očekivati da ga i drugi poštuju i cijene".

Poslije ovog pozdrava, katedralni zbog "Albe Vidaković" pod ravnanjem s. Mirjam Pandžić otpjevao je pjesmu "Moje zvanje" (Miroljub - M. Asić).

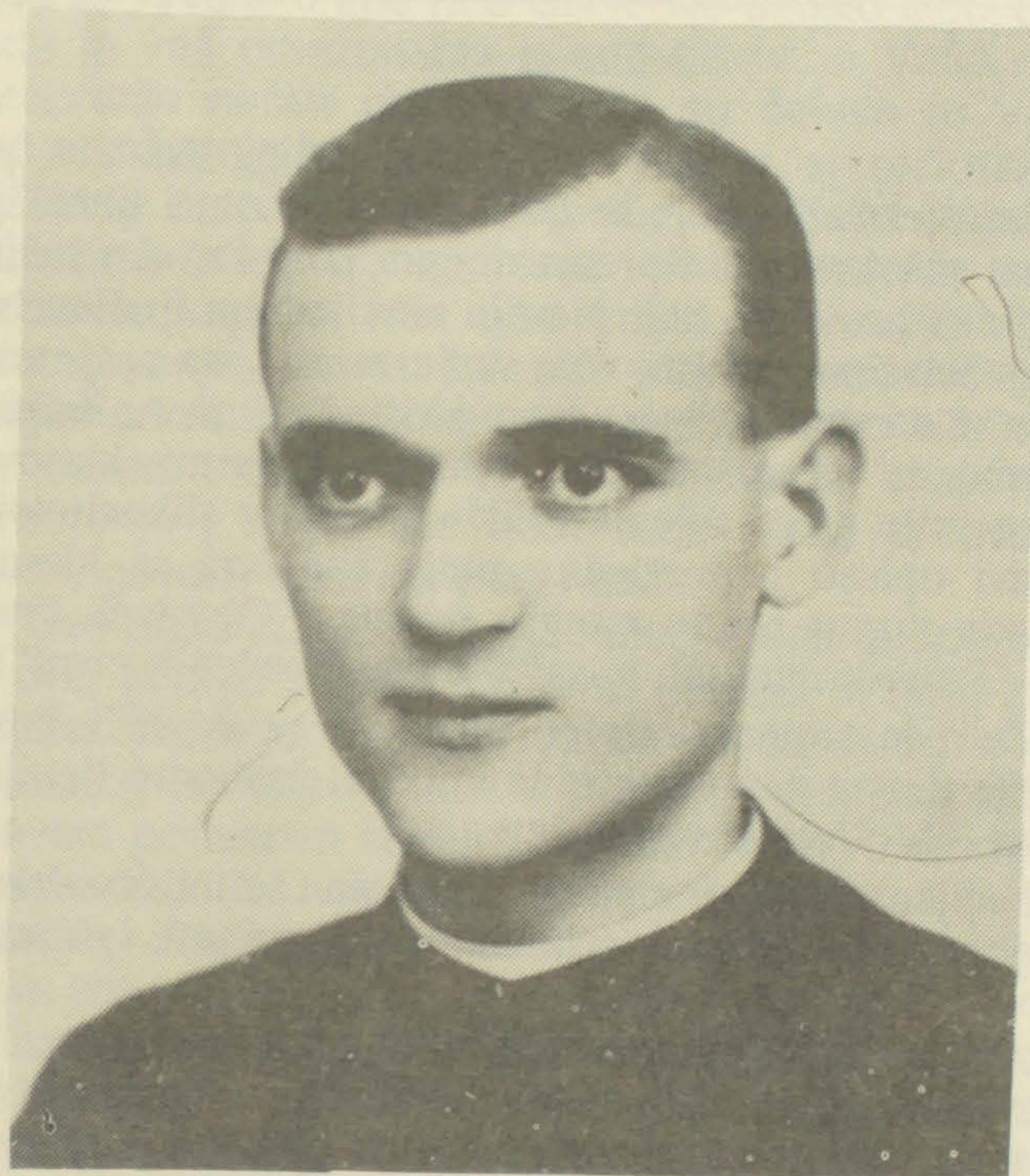
Ove godine književna večer je posvećena poznatom našem pjesniku Aleksi Kokiću (1913-1940.), u povodu 50. obljetnice njegove smrti. Andrija Anišić je pročitao predavanje prof. Bele Gabrića pod naslovom: "U SPOMEN PJESNIKU ALEKSI KOKIĆU"

17. kolovoza je 50 godina od tužnog događaja koji je ožalostio hrvatski puk u Bačkoj. Toga dana umro je pjesnik i svećenik Aleksa Kokić.

Rodio se u Subotici 14. listopada 1913. god. u obitelji Ivana Kokića i Ane Miković. Poslije pučke škole završio je četiri razreda gradjanske škole u svom rodnom gradu. Zatim je položio razliku za gimnaziju i upisao se u peti

razred u Nadbiskupskoj klasičnoj gimnaziji, koju su vodili oci isusovci u Travniku.

Poslije velike mature u gimnaziji studirao je bogosloviju u Zagrebu i na Petrov 1937. god. subotički biskup Lajčo Budanović zaredio ga je za svećenika. Svoju Mladu misu veoma svečano je proslavio u subotičkoj crkvi sv. Terezije. Zatim je godinu dana bio kapelan u crkvi sv. Roka u Subotici kod župnika Blaška Rajić.

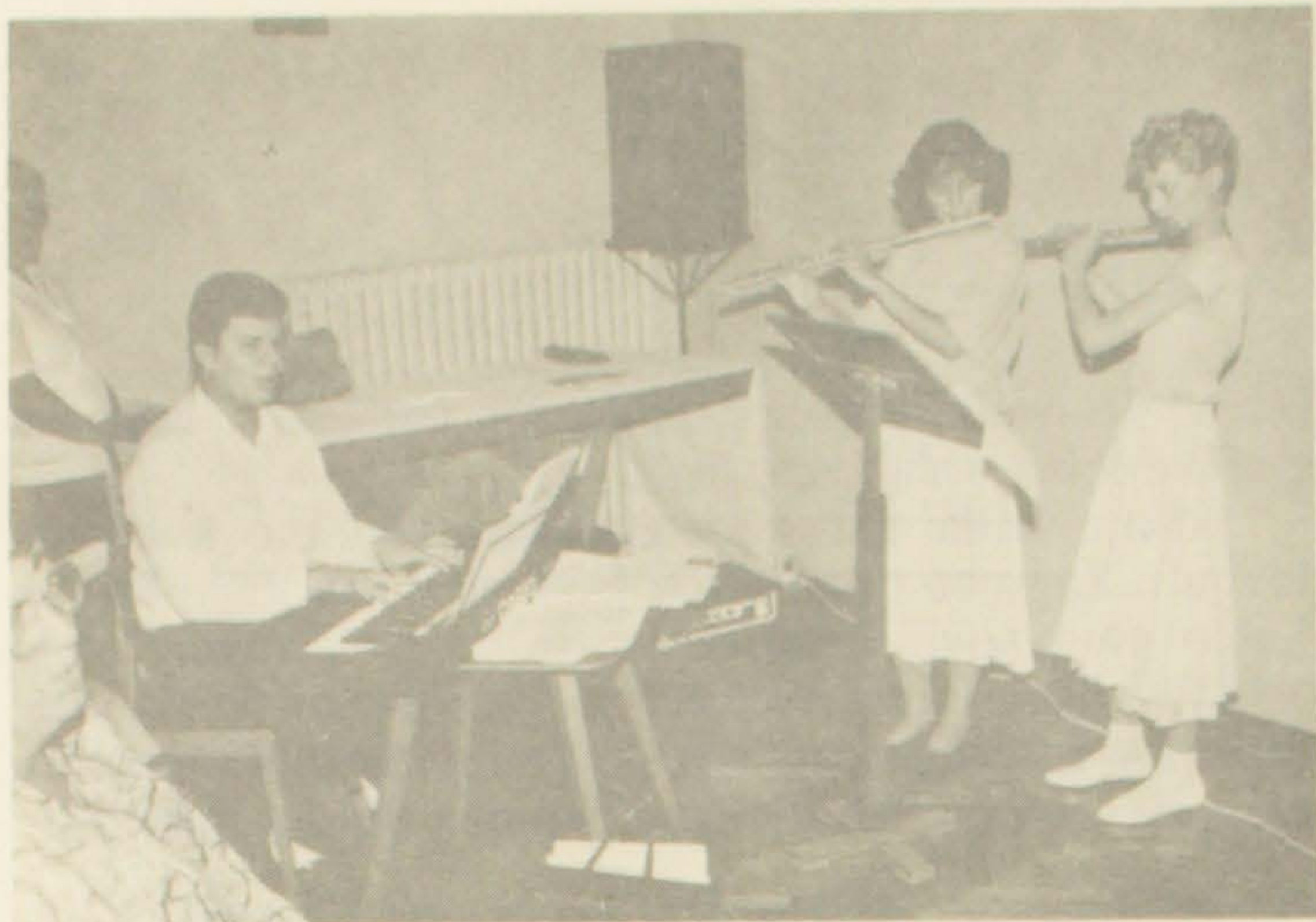
Aleksa Kokić

Slijedeće godine biskup L. Budanović je poslao A. Kokića i grupu mladih svećenika u Zagreb na studije na Filozofskom fakultetu da se pripreme za profesore na klasičnoj gimnaziji koju je biskup namjeravao otvoriti u sjemeništu "Paulinum", koje je 1938. god. osnovano u Subotici. (Sada je to školski centar u ulici Matije Gupca br. 8 i 10).

Medjutim, otišao je na služenje vojnog roka u Cetinje, ali iznenada se razbolio i posije operacije slijepog crijeva umro je 17. kolovoza 1940. god. U Subotici mu je priredjen veličanstven ukop. Sahranjen je 23. kolovoza na Bajskom groblju, gdje mu je grobna humka pokrivena brojnim vijencima.

16. kolovoza 1980. god. posmrtni ostaci A. Kokića prenešeni su u zajedničku grobnicu na tom groblju.

A. Kokić je počeo objavljivati svoje pjesme 1930. god. i u toj deceniji do svoje smrti objavio je brojne pjesme i druge priloge u novinama, glasnicima, kalendara i književnim časopisima u Subotici i širom naše domovine. Stalno je bio nazočan u hrvatskom sveukupnom književnom i kulturnom životu. Teško je nabrojiti sve publikacije u kojima je suradjivao. Marljivost i opća angažiranost su najljepše vrline našeg mladog pjesnika i kulturnog djelatnika.

Mladi izvođači

Naročito je poznat u širokom krugu čitalaca po svojim pjesmama koje se odlikuju ljepotom i ljubavlju prema našoj ravnicu i prema dragim poljima, ukrašenim zlatnim klasovima, koji pjevaju o vrijednim ljudima na našim salašima, jer oni vole svoju zemlju, na njoj rade, muče se na suncu i žegi, vjetru i kiši. Zato za A. Kokića kažemo da je pjesnik bijelih salaša i zlatnih klasova. Nitko prije njega nije sa toliko pjesničke slikovitosti i ljubavi opisao nepregledna polja žita kad se klasovi talasaju poput zlatne morske pučine ("Obasjane brazde", "Ponosu mirisnih njiva", "Blagdan zelenih ravni").

Zato je sretan sa žeteocima koji su dovršili žetvu poslije dugog napornog rada, mučeni žestinom ljetnjeg sunca ("Molitva za vesele žeteoce").

Najljepše Aleksine pjesme napisane su milozvučnom bunjevačkom ikavicom (ciklus "Sestra mi piše sa ravni" u zbirci "Klasovi pjevaju.")

A. Kokić ima niz rodoljubnih pjesama u kojima je želio probuditi svijest u svom narodu o pripadnosti hrvatskom nacionalnom biću. Od tih pjesama najpoznatija je "Za ljepšu budućnost" koju je napisao 1936. god. za proslavu jubileja 250. obljetnice seobe veće grupe Hrvata u Bačku. Sažeto i slikovito prikazao je burnu povijest hrvatskog naroda u Bačkoj.

Prizor s književne večeri

Ali, Aleksa je vidio i ružniju stranu života. Vidio je sve nevolje koje trpe seljaci i radnici (na pr. pjesme: "Tuga našeg šora u ljetno veče", "Dani prije žetve", "Raspelo nad oranicama", "I sam si radnik bio" i dr.).

Čitajući pjesme A. Kokića, doći ćemo do zaključka da je on bio pjesnik oltara i hostije svete, pjesnik djetinjstva i vedre mladosti, pjesnik sirotih, prezrenih i bijednih, pjesnik zanosa, čistih radosti, pjesnik bijelih salaša i klasova zlatnih.

Krajem 1936. god. objavio je u Zagrebu svoju prvu zbirku pjesama, koja ima slikovit naslov "Klasovi pjevaju", a u povodu njegovog 50. rođendana i 25. obljetnice njegovog svećeničkog redjenja školski drugovi su mu objavili drugu zbirku "Srebrno klasje".

Osim toga, pjesme A. Kokića nalaze se u brojnim antologijama, koje su objavljene proteklih godina, a recitirane su u bezbroj prilika na našim priredbama

Aleksa Kokić i Ante Jakšić su najveći hrvatski pjesnici te generacije u Bačkoj. Poslije su se k njima priključili nešto mlađji naši pjesnici Jakov Kopilović i Stipe Bešlin, unoseći u svoje pjesme nove oblike i nove motive. Svi oni čine cjelinu našeg pjesništva toga doba.

A. Kokić zaslužno može stati među napoznatije hrvatske pjesnike u Hrvatskoj u to vrijeme, kao što su Djuro Sudeta, Ivo Lendić, Jeronim Korner, Vinko Nikolić, Nikola Šop i drugi iz te pjesničke plejade.

S radošću ističemo da 50 godina nije umanjilo vrijednost pjesama ovog našeg pjesnika. Zato povodom komemoracije 50. obljetnice njegove smrti, želimo odlučiti da ćemo i dalje s ljubavlju čuvati tu njegovu baštinu.

Predat ćemo je u nasljedje našim mladim naraštajima, koji će u njima otkriti nove vrijednosti i nove ljepote pa će im pomoći u duhovnoj i nacionalnoj izgradnji.

Nakon čitanja ovog predavanja, recitirane su pjesme A. Kokića "Blagdan zelenih ravni" i "Ponosu mirisnih njiva".

Poslije toga je župnik Stjepan Beretić pročitao svoje vrlo iscrpno i pregledno predavanje "250 godina subotičke zavjetne kapele sv. Roka" (1738-1988.) (Predavanje će biti objavljeno u cijelosti u kalendaru "Subotička Danica" za 1991. god.)

Na kraju priredbe svi smo otpjevali pjesmu "Fala" (Domjanić - Paljetak) i bunjevačke pisme: Kolo igra, Kad zasvira tamburica jasna, Čuj Bunjevče, Podvikuje bunjevačka vila i pjesmu Domovino moja (J. Kopilović - M. Asić) uz pratnju mladih tamburaša pod vodstvom gospodje Jelene Jaramazović.

Poslije pjesama tamburaši su svirali bunjevačke igre: Stari rokoko i Momačko kolo.

Tako smo se ovom priredbom, koja je bila bogata svojim sadržajem, dostojno sjetili ta dva jubileja koja imaju veliku vrijednost u kulturnom i duhovnom životu našeg naroda.

KARDINAL FRANJO KUHARIĆ prvi počasni član Instituta "Ivan Antunović" u Subotici

Dolazak kardinala Franje Kuharića na proslavu ovogodišnje Dužijance je iskorišćen da mu predamo diplomu počasnog člana Instituta "Ivan Antunović".

U utorak, 14. kolovoza u 17 sati biskup Ivan Penzeš i svećenici sa grupom članova Instituta i drugi gosti dočekali su cijenjenog gosta. Poslije srdačnog pozdrava pred biskupskim domom, svi su otišli u svečanu dvoranu na skromnu, ali lijepu svečanost.

Ravnatelj Instituta "Ivan Antunović" Lazar Ivan Krmpotić je toplim riječima pozdravio dragog gosta, kardinala Franju Kuharića:

"Pala mi je u dio izvanredna čast da Vas pozdravim u ime hrvatskih pokoljenja koja stoljećima obitavaju ovaj komadić zemlje koju zovu Bačka. Njihova je bila vjekovna težnja da imaju svoju narodno-kulturno-znanstvenu ustanovu. To je ostvareno osnivanjem Instituta "Ivan Antunović" u Subotici.

Velika mi je radost da Vas, nadbiskupa zagrebačkog, predsjednika Biskupske konferencije ove zemlje, prvog biskupa Crkve u Hrvata i crkvenog kneza - kardinala sv. Rimske Crkve, proglašim za **prvog počasnog člana** Instituta "Ivan Antunović".

Duboko smo svjesni da mi ovim izborom ne doprinosimo Vašoj ovozemaljskoj slavi, ali ovaj Institut se osjeća silno počašćenim da je mogao upravo Vas izabrati za svog prvog počasnog člana i da tim izborom prizna Vaše velike zasluge za život naroda Hrvata i Crkve u njemu, ali da istovremeno jasno naznači i pred svom javnošću ispovjedi da bački Hrvati, zvali ih Bunjevcima, Šokcima, Bošnjacima, Dalmatima, Ilirima ili katoličkim Racima, pripadaju živom stablu hrvatskog narodnog bića. Makar još ni danas ne prestaju različite spekulacije oko našeg porijekla i naše nacionalne pripadnosti, koje su neki-

ma potrebne da ovaj narod u Bačkoj podijele na bilo koji način u cilju lakšeg gospodarenja nad njim."

Zatim je govornik iznio nekoliko velikih zasluga našeg kardinala u životu Crkve u Hrvata tokom teških godina. Na kraju je rekao:

"Želimo Vam mi Hrvati u Bačkoj dati priznanje da ste za svih 26 godina svog biskupskog služenja bili nekada jedina osoba naše Crkve i Naroda koji ste uvijek sa srcem došli tješiti i hrabriti ovaj narod, nekada i samom svojom prisutnošću. Bilo je godina kada se hrvatsko ime ni u Crkvi nije smjelo izgovoriti. Tada je vaš dolazak bio nijemi govor, a Vaša riječ ohrabrenje našim dušama koje su čekale tu Vašu riječ ohrabrenja."

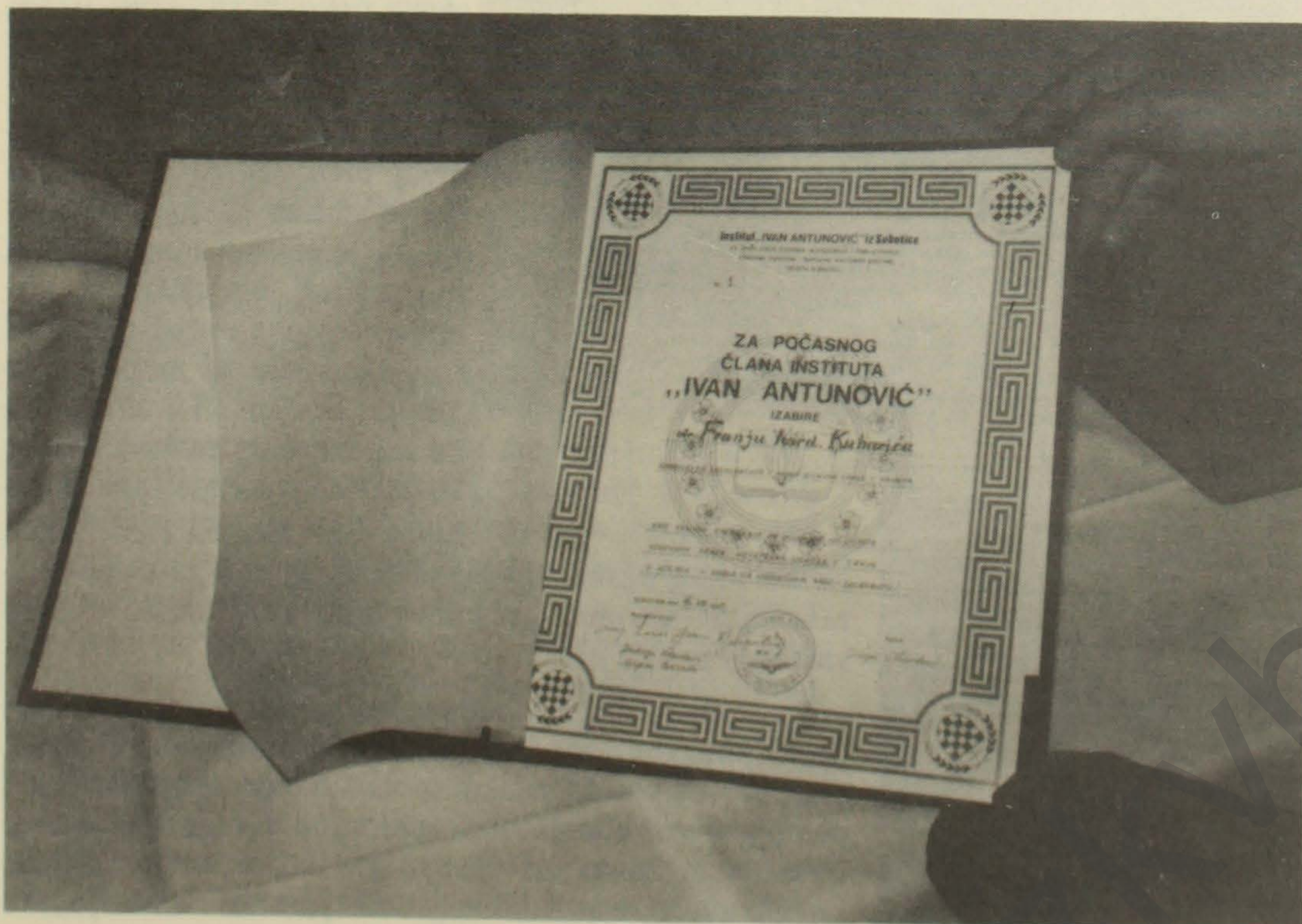
"Kada smo svima u Zagrebu bili "jako daleko", mislim na bolna distanciranja tolikih hrvatskih rukovodstava, koja za nas nisu imala ni srca, ni riječi razumijevanja, ali na žalost i tolikim redovničkim i drugim crkvenim ustanovama takodjer smo bili "veoma daleko", tada ste Vi za naše jade imali riječ ohrabrenja i uvijek ste nam rado došli, predvodili slavlja, govorili nam i primali nas."

"Svu našu zahvalnost slili smo, Uzoriti gospodine, na ovaj komad papira koji smo natopili svojom zahvalnom ljubavlju da Vas vazda sjeća ovog dijela hrvatskog naroda i Crkve u njemu. I dok Vas proglašavam počasnim članom Instituta "Ivan Antunović", pružam Vam ovu diplomu. Primite je kao srce ovoga Naroda i nadjite mu mjesta u svom velikosvećeničkom srcu."

Poslije ovih zanosnih riječi ravnatelj je predao diplomu kardinalu Fr. Kuhariću, koji je ganut ovim svečanim trenutkom zahvalio na ukazanoj časti i zaželio mnogo uspjeha u radu novo osnovanog Instituta.

Nakon toga je Lazar I. Krmpotić diplomu počasnog člana Instituta "Ivan Antunović" predao i biskupu Ivanu Penzešu i zahvalio mu za sve što je do sada učinio za Institut kao njegov suosnivač. Biskup I. Penzeš je zahvalio na ukazanoj počasti i obećao svoju podršku u daljem radu ove kulturne ustanove.

Poslije ovog svečanog dijela susreta za vrijeme malog posluženja kardinal Fr. Kuharić je proveo u slobodnom i nevezanom razgovoru sa pojedinim grupama gostiju, pa je tako vrijeme brzo prošlo i trebalo je poći u katedralu na Meditativnu večer.

KARDINAL FRANJO KUHARIĆ NA DUŽIJANCI U SUBOTICI

Dužijanca - naša najveća i najljepša narodna crkvena svečanost ove godine je proslavljena još ljepše i svečanije, jer je kardinal Franjo Kuharić došao kao dragi gost da nas duhovno ohrabri u našim nastojanjima u ostvarivanju plemenitih ljudskih ideala.

Svi su se obradovali kad su vidjeli kako je na ovaj Gospin blagdan katedrala - bazilika bila dupkom puna vjernika, a uz to mnoštvo puka okupilo se oko naše "velike crkve".

Kad su u 10 sati zvona katedrale oglasila početak svečanosti, tada je iz biskupskog doma krenula procesija u kojoj je bila velika grupa mladeži u bunjevačkoj narodnoj nošnji, zatim bandaši i bandašice iz okolnih naselja i Sombora sa svojim simbolima, a njih je slijedila grupa svećenika sa subotičkim biskupom Ivanom Penzeš i kardinalom Franjom Kuharićem.

Predaja diplome počasnog članstva Kardinalu

Medjuvremeno su katedralni bandaš Lazo Cvijin i bandašica Rozalija Vukmanov Šimokov došli pred katedralu na karucama okićenim žitom, noseći ovogodišnji simbol Dužijance u pratnji malog bandaša i bandašice, Andrije Ivandekića i Ivanke Vojnić Hajduk.

Njih su pred velikim stubištem dočekali starješine Stipan Ivanković i Pajo Jaramazović.

Kad je kardinal F. Kuharić došao sa procesijom pred katedralu, bandaš i bandašica pokazali su mu

ovogodišnji simbol Dužijance, a to je maketa subotičke zavjetne kapele sv. Roka, koju su od žitne slame izradile Mara Ivković Ivandekić i Kata Rogić iz Djurdjina u povodu 250. obljetnice te kapele.

Dok je puk pjevao marijansku pjesmu "Lijepa si lijepa", procesija je polako i dostojanstveno ulazila u crkvu, a kardinala su pratili katedralni bandaš i bandašica, noseći ovogodišnji simbol Dužijance.

Biskup Ivan Penzeš pozdravio je dragog gosta u svoje ime i u ime svih vjernika, a osobito u ime vjernika Hrvata koji slave svoju žetvenu svečanost Dužijancu. Takodjer je pozdravio grdongačelnika gospodina Jozsefa Kaszu. Zatim se pozdravu kardinala pridružila grupa "kraljica" svojom pjesmom u čast kardinala. Takodjer je recitirana pjesma koju je za ovu svečanost spjevala Tona Kujundžić.

Poslije blagoslova žita počelo je svečano euharistijsko slavlje, koje je predvodio kardinal F. Kuharić, a u koncelecijaciji su bili biskup Ivan Penzeš, župnik Stjepan Bertić i nekoliko svećenika.

U prigodnoj propovijedi naš dragi gost se obratio puku toplim riječima pouke i ljubavi, govoreći o pitanjima koja su sudbonosna u životu pojedinca i naroda. Izdvojit ćemo samo neke misli, koje imaju trajnu vrijednost:

"Isus Krist. On je sadržaj, divni sadržaj naše vjere. On je smisao cijelog kršćanstva, on je smisao povijesti. On je spasitelj čovjeka. Da ponovno čovjeka uzvisi, oslobodi i učini ni više ni manje nego Sinom Božjim. Tu dolazimo do tog najvišeg naslova: tko je čovjek? Čovjek postaje krštenjem Sin Božji, Kći Božja.

Nema većeg naslova za čovjeka, nego kad ga Bog smatra svojim sinom i svojom kćeri, a ne samo svojim stvorenjem". (...)

"... Kada Organizacija ujedinjenih nacija (OUN) daje i ponavlja nekoliko Deklaracija o pravima čovjeka, o nepovredivosti ljudske osobe, o njegovoj slobodi i dostojanstvu, odakle to nadahnuće. To je nadahnuće Evandjelja. Samo kršćanstvo ima takvu viziju čovjeka. On je osoba nepovredivog dostojanstva i ima ljudska

prava koja mu nikoja vlast ne dijeli kao milost, nego on se radja sa svojim osobnim dostojanstvom, a svojim ljudskim pravima da bude osoba svoga osobnog uvjerenja, da bude osoba svog vjerničkog opredjeljenja, da bude osoba i svoje nacionalne pripadnosti. I da u svim tim dimenzijama bude poštovan kao osoba i kao član vjerničke zajednice i kao član nacionalne zajednice. I sloboda, u kojoj se radja i na koju ima pravo, ona priprada njemu kao osobi i pripada Crkvi kao zajednici vjernika i pripada narodu kao zajednici onih koji se udružuju jednom sviješću, jednim jezikom, jednom poviješću - imaju pravo biti slobodni. Zato taj pojam čovjeka, ako promatramo čovjeka kao Božju sliku, taj pojam čovjeka isključuje svaki totalitarizam, svaku tiraniju čovjeka nad čovjekom, naroda nad narodom. Isključuje svako izrabljivanje i svaki nemoral, jer i nemoral je takodjer tlačenje čovjeka, poniženje čovjeka kao što i svaki grijeh ne vrijedja samo Boga i Božju svetost, nego vrijedja i u čovjeku sliku Božju i zato ponizuje čovjeka". (...)

Osobito je bila lijepa i slikovita prikazna procesija u kojoj su bandaši i bandašice iz okolnih naselja i Sobmora prikazali svoje ovogodišnje simbole Dužijance. Dvojica iz Župe Dubrovačke prikazali su sliku sv. Vlaha, a svoj dar su prikazali i dvoje iz Baje. Kardinalu kao gostu darovana je umjetnička slika koju je izradila subotička slikarka Cilika Milanković. Katedralna bandašica je prikazala velike hostije za sv. Misu, a bandaš maketu kapele sv. Roka.

Za vrijeme svečane prikazne procesije katedralni zbor "Albe Vidaković" je pjevao pjesmu "Blagoslovljena ova zemlja" koju je 1982. god. uglazbio Milan Asić i od tada se pjeva svake godine na ovoj svečanosti.

Na kraju sv. Mise otpjevana je svečana pjesma "Tebe Boga hvalimo" i posije toga bila je oko katedrale zahvalna procesija, koja je bila lijepa zbog svog duhovnog značenja i bogata zbog ljepote mladeži koja je bila u našoj bunjevačkoj narodnoj nošnji svih vrsta, od stare do novije. Osim toga, u procesiji su sudjelovali svi bandaši i bandašice sa svojim simbolima i gosti iz Dubrovnika i Baje (Madžarska).

Bunjevačku narodnu nošnju su pokazali naši najmladji predškolskog uzrasta, koje je vodila s. Gabrijela Kopunović i grupa odraslih koje su vodili s. Eleonora Merković i Grgo Piuković.

Treba svima zahvaliti koji su sudjelovali u tako lijepom broju na ovoj našoj narodnoj i crkvenoj svečanosti pa na taj način pomažu u čuvanju svih vrijednosti naše kulturne baštine. Takodjer treba iskreno zahvaliti svima koji su na bilo koji način pomogli u organiziranju naše Dužijance, jer smo njihovim zalaganjem i trudom da je svečanost lijepo uspjela.

Ovogodišnja Dužijanica bila je posebno svečana, jer je više toga bilo prvi puta tokom deceinija. Prvi puta je kao gost Dužijance bio zagrebački nadbiskup, kardinal Franjo Kuharić. Prvi puta na proslavi

Dužijance bio je subotički gradonačelnik. Gospodin Kasza Jozsef sa surpugom bio je na svečanosti u katedrali i tako je pokazao da poštuje ovaj bunjevački narodni običaj. Prvi puta su došli medju svoje kao gosti iz Baje, Gare, Bikića, B. Aljmaša i Kačmara (Madžarska), a doveo ih je Antun Mujić, koji je upravitelj bajske Bunjevačke čitaonice. Prvi puta su došli gosti iz daleke Župe Dubrovačke. Sve je to nama kao domaćinima bilo na veselje i zadovoljstvo.

Zbog svega toga ovogodišnja Dužijanica ostat će zapisana u dugoj povijesti ove naše svečanosti, na koju se naš puk svake godine okuplja da izrazi zahvalnost Bogu za obavljenju žetvu i za primljene plodove rodni polja.

Istoga dana navečer bilo je kolo za mladež kod bandašice na salašu na Bikovu.

Tako je svečano prošao ovaj Gospin blagdan, koji je bio bogat ljepotom i duhovnim doživljajima.

Bela Gabrić

Zahvalna riječ kardinala Kuharića.

MEDITATIVNA VEČER

Od 1980. god. postala je tradicija da se uoči blagdana Velike Gospe u subotičkoj katedrali-bazilici okupimo na Meditativnu večer da uz zbornu pjevanje i recital razmatramo o važnim i bitnim temama u životu vjernika.

Tako se u utorak uveče, 14. kolovoza u 19,30 sati skupio lijep broj vjernika u crkvi sv. Terezije. Oni su srdačno pozdravili dolazak kardinala Franje Kuharića

Župnik Stjepan Beretić je pozdravio cijenjenog gosta i, pored drugih poletnih riječi, rekao:

"Ostavili ste svoju prvostolnicu i njezino proštenje da večeras i sutra budete u subotičkoj stolnici. Tako dokazujete svoju ljubav prema bačkim Hrvatima, ali i prema cijeloj našoj biskupiji, prema svim njezinim vjernicima".

"Drago nam je što ovu svetkovinu Velike Gospe s nama slavite."

"U ovoj su katedrali četrnaestorica župnika sv. Terezije veličali ljepotu nebeskog Jeruzalema. U ovoj katedrali danas 600-godišnja Subotica pozdravlja 900-godišnji Zagreb".

"Večeras je naša katedrala-bazilika još veća. Večeras je subotička crkva uzdignuta čela, jer pozdravlja najuglednijeg hrvatskog biskupa, kardinala naše Rimske crkve". (...)

"Ove godine, 16. kolovoza grad Subotica obilježava 250. obljetnicu zavjetne kapele sv. Roka. Podignuta je na humki koja je skrivala 30 žrtava turskoga nasilja. U kamenu temelju su kosti prvoga solinskoga biskupa Venancija, mučenoga u Duvnu. Ta je kapela naša veza sa starim krajem i s prvom Isusovom Crkvom. Podignuta je kao zavjet protiv kužnih bolesti i kao spomen na stotine naših sugradjana koji su od kuge umrli". (...)

"Eto! Večeras smo zajedno. Uzoriti gospodine, hvala Vam što ste s nama! U ime svih pozdravlja Vas župnik Stjepan".

Poslije toga je Vita Grunčić pozdravila kardinala Fr. Kuharića i uz druge lijepe misli, obratila se dragom gostu ovim riječima:

"Otvorili ste nam vrata i srce... Ogrijali ljubavlju svaku stazu kojom ste hodali, a ona je bila duga. Svaka riječ izrečena bila je ljubav. Vaše su riječi rasute po

svim mjestima kao latice najljepših ruža u našoj domovini i u svijetu." (...)

"Crkva je u svim iskušenjima povijesti, makar ušutkana, isključena iz javnosti, čuvala u ljudima, koji su joj vjerovali, svijest čovječnosti, dostojanstva i slobode". (...)

Prizor s meditativne večeri

"Zahvaljujemo nebu što Vas je dalo nama, jer ste ljubavlju brisali nam suzu kad zaikri u oku našem, a punim srcem smo slušali Vašu radosnu vijest".

Poslije ovih pozdrava počeo je program Meditativne večeri, a glavna tema je bila "Za kršćanski život i novi svijet".

Vita Grunčić je napisala tekst recitala i uvježbala recitatore. Preč. Andrija Kopilović je bio voditelj razmatranja i redatelj čitave priredbe. Nastupili su mladi tamburaši pod vostvom Stipana Jaramazovića i katedralni zbor Albe Vidaković" pod ravnanjem s. Mirjam Pandžić.

Za vrijeme izvodjenja recitala bila je pred glavnim oltarom živa slika: U sjeni Gospina kipa stajali su otac i majka u bunjevačkoj nošnji i u toku programa k njima su dolazila djeca, tako da su na kraju bili okruženi grupom djece, koja predstavljaju nov život. Ta slika je lijepa u svojoj znakovitosti, jer naše obitelji su sve praznije i manje.

Sveukupni program te večeri bio je prožet dubokom misaonošću, koja je poticajna da se udubimo u pitanja koja su veoma važna za duhovni život pojedinca i naroda.

Svi koji su došli tu večer u katedralu, bili su duhovno obogaćeni, jer su doživjeli lijepu priredbu, bogatu u svojoj misaonosti i slikovitosti.

MJESNE DUŽIJANCE '90

ŽEDNIK

Prva ovogodišnja dužijanca, već tradicionalno, održana je u Žedniku, 15. srpnja. Dvadesetčetvoro mladih u bunjevačkim narodnim nošnjama i isto toliko djece u bjelini dopratili su do oltara ovogodišnjeg bandaša i bandašicu, Zvonka Šarčevića i Ljiljanu Vukov. Crkva okićena sa dvanaest velikih vjenaca ispletenih od ovogodišnje pšenice davala je poseban ugodaj ovoj zahvalnoj svečanosti. Sve prisutne je oduševio svojom zanosnom propovijedi ovogodišnji gost žedničke dužijance o. Efreml Kujundžić, franjevac koji živi i radi u Beču. I ovogodišnju krunu za dužijancu izradile su sestre Teza i Ana Milodanović, "visokokvalificirane" slamarke iz Žednika. "Krunu" za ovogodišnju dužijancu predstavljala je krasna, od slame izrađena monstranca.

A.

ĐURĐIN

Đurdjinska mladež svestrano se zauzela oko svih priprema za proslavu Dužijance. Svečanost je dočekana trodnevnom duhovnom obnovom, koju su vodili o. Marijan Kovačević, franjevac u Subotici, vlč. Franjo Davčik, župnik u Futogu i vlč. Jozo Duspara, župnik u Golubincima u Srijemu. Tema duhovne priprave bila je: Zahvala Bogu za plodove zemlje, za dar vjere i za rad.

Glavna svečanost proslave Dužijance bila je u nedjelju, 5. kolovoza. Toga dana Đurdjinčani su pošli

u svoju crkvu na slavlje, koje je svake godine sve ljepše zbog velikog broja naše mladeži u bunjevačkoj narodnoj nošnji. Na proslavu Dužijance došli su brojni gosti iz Subotice i okolnih župa.

U 10 sati okupljena mladež i ostali puk pred crkvom dočekali su žitom okićene karuce s bandašom Marinkom Matkovićem i bandašicom Đurdjicom Vukov. U njihovoj pratnji bili su konjanici i nekoliko karuca s mladima.

Velika grupa mladeži u bunjevačkoj narodnoj nošnji i grupa mladih iz Bosne zajedno s bandašom i bandašicom ušli su u svečanoj procesiji u crkvu, koja je bila dupkom puna vjernika.

Svečano euharistijsko slavlje predvodio je vlč. Josip Kos, župnik iz Kaniške Ive kod Kutine. U koncelecijaciji su bili fra Andrija Matić, gvardijan u Subotici i fra Drago Perković, župnik u Domaljevcu u Bosni. On je doveo autobus mladih iz svoje župe i jedan dio je bio u posavskoj narodnoj nošnji i bili su u grupi među mladima u bunjevačkoj nošnji i sudjelovali su u procesiji.

Propovijednik pod sv. Misom bio je gost vlč. Josip Kos, koji se oduševljenim riječima obratio svima koji su se okupili na proslavu ove lijepo svečanosti.

Lijepa i slikovita je bila prikazna procesija, u kojoj je sudjelovala mladež iz Đurdjina i gosti iz Domaljevca, koji su prikazali pečeni kruh, balon rakije okićen hrvatskom trobojnicom i jednu stolicu od pruća, jer to im je glavno zanimanje.

Poslije sv. Mise bila je zahvalna procesija koja ima svoje veliko duhovno značenje kao slika hoda Crkve kroz povijest. Za procesiju sa Presvetim možemo reći da je bila doista veličanstvena zbog velikog broja mladeži i vjerničkog puka, koji je u njoj pobožno sudjelovao.

Na kraju sv. Mise zaorilo se oduševljeno pjevanje hrvatske himne "Lijepa naša, domovino". Tako je na svečani način završeno ovo vjerničko, narodno i crkveno slavlje, koje osim svoje folklorne ljepote ima velik smisao kao duhovni doživljaj i duhovna obnova i zahvalnost za sve primljene darove naših njiva.

Poslije svečanosti u crkvi bila je zajednička užna u novoj župnoj dvorani. U prijateljskom susretu su se izmjenjivale hrvatske i bunjevačke pjesme.

U veselom raspoloženju vrijeme je brzo prošlo i u 18 sati bila je svečana akademija koju su mladi priredili u crkvi. Na programu su bile hrvatske rodoljubne pjesme Matije Dulić, Alekse Kokića, Petra Gregeca i Dragutina Domjanića. Između pojedinih recitacija pjevali su bunjevačke pjesme uz pratnju tamburaša. Na kraju je djevojka iz Bosne krasnoslovi- la hrvatsku himnu "Lijepa naša domovino" (u cijelosti - 14 kitica), a poslije toga svi su otpjevali, kako je uobičajeno, prve dvije i posljednje dvije kitice.

Poslije akademije, pred novom župnom kućom, bandaš i bandašica s roditeljima su otvorili kolo za mladež i goste. U 20 sati veselo smo ispratili autobus gostiju sa željom da se sretnemo u Bosni. Kolo je trajalo do ponoći i vrlo mnogo ih je došlo na ovo veselje tako da se automobilima nije moglo doći blizu crkve, nego sve okolne ulice bile su zakrčene pa cijenimo da je u kolu moglo biti oko 2000 mladih.

Još treba napomenuti da je ovogodišnji simbol Dužijance slika od slame koja predstavlja drugu postaju Križnog puta. To je umjetnički rad Mare Ivković Ivandekić i Kate Rogić. U planu je da izrade sve postaje Križnog puta i da ih stavimo u crkvu.

Takodjer treba spomenuti još jednu slikovitost: ispod oltara bio je snop žita, vezan hrvatskom trobojnicom.

S radošću možemo reći da je svake godine sve više svijeta na sv. Misi, na akademiji i u kolu mladeži. To nas sve može podstaći da se potrudimo da na godinu sve bude još ljepše.

Marijan

TAVANKUT

Ovo je do sada najsvečanija Dužijanica u Tavan- kutu, 15. srpnja. Zaslužni su za to naše djevojke i momci. Oni su sami željeli i zdušno se angažirali, da se s Dužijancom ide na same početke, na njene izvore, da bude onako "kako je kadgod bilo". Na sve strane tražili su staru bunjevačku nošnju, pronalazili karuce i konjanike, pleli vijence i kitili crkvu. Naše vrijedne slammarke izradile su od slame i sliku i vijenac za bandaša. Divili smo se sa koliko truda, umješnosti i ličnih materijalnih izdataka oni to rade.

Ovogodišnji bandaš bio je Joso Mačković, bandašica Stana Mamuzić, mali bandaš i bandašica Dejan Kozma i Jadranka Ivić. Pet slamom okićenih karuca s risarima i risarušama, uptranji konjanika u

narodnim nošnjama, prvo su izašli na jednu žitnu njivu na Bećarovojoj ćoši, gdje su ih dočekali crkveni oci i predali im žitne krune. Svečana povorka prošla je kroz selo praćena zadivljenim pogledima gledalaca. Na crkvenim vratima dočekali su ih svećenici i velika grupa mladih u narodnoj nošnji. Svi su ušli u crkvu. Naša lijepa i velika crkva upravo je blistala: raskošno osvjetljena, od s. Beate umjetnički okićena, uz pratnju orgulja i pjevanje dječjeg zbora, prepuna crkva bila je jedno srce i jedna duša.

Ne jedna suza zablistala je u oku gledajući četrdesetak pari naših mladih u prekrasnim bunjevačkim svilama, šlingerajima, čizmama s mamuzama. Preč. g. Andrija Kopilović predvodio je misno slavlje. Prvo je blagoslovio žito, a pod sv. Misom izrekao zanosnu propovijed. Rekao je: "Dužijanica ne smije biti samo folklor. Ona mora imati duboko religiozno osmišljenje. Euharistija, sakramentalni i milosni život, jesu bitni i sastavni dijelovi Dužijance." Za pohvalu je da su svi risari i risaruše pristupili sv. Pričesti.

Na kraju Misnog slavlja a neposredno prije Euharistijske procesije, naš župnik g. Antun Gabrić sve je pozdravio i zahvalio se svima koji su doprinjeli da ovo crkveno-narodno slavlje ovako lijepo uspije. Zahvalio je preč. g. Andriji, koji je i pored zauzetosti, rado se primio da bude naš gost i g. Josipu Milošu koji često i rado dolazi na ispomoć tavankutskoj crkvi. Pohvalio je i mlade što vole svoju bunjevačku kulturnu baštinu. Posebno se zahvalio KUD-u "Matija Gubec", koji nam je rado posudio dio svojih nošnji. Takodjer je pozdravio učesnike Petog susreta slamarki, koji su došli u crkvu da prisustvuju Dužijanci.

Bandašica i bandaš su za mnogobrojne uzvanike priredili svečanu užinu, a predveče je počelo kolo. I kolo je bilo divno, razigrano raspjevano, "Nek se

znade da Bunjevac živi!" Uz zvuke tambura odjekivale su zvečke, a bogate narodne nošnje uzdizale srce do ponosa.

Sve je bilo lijepo, radosno, neponovljivo.

Tavankučanin

MALA BOSNA

Ovogodišnja dužijanica u Maloj Bosni proslavljena je 12. kolovoza. Misu zahvalnicu za ovogodišnju žetvu predvodio je preč. g. Bela Stantić, generalni vikar Subotičke biskupije. On je održao i prigodnu propovijed u kojoj je naglasio potrebu njegovanja naših starih običaja i prenošenje istih na mlađe generacije.

Za razliku od dosadašnjih dužijanci, bandaš Marko Poljaković i bandašica Mira Kujundžić, došli su pred crkvu pješice, jer je bandašicina kuća, od koje se obično polazi na dužijancu, vrlo blizu crkve. "Krunu" (sliku od slame) za ovogodišnju dužijancu u Maloj Bosni izradile su mlade slamarke iz Tavankuta Đurđica Stantić i Milena Vajhand. Svečanost je održana vani, ispred crkve, u lijepo ukrašenom prostoru, tako da su svi mogli sudjelovati u slavlju iz

"debelog lada". Poslije sv. Mise održana je zahvalna procesija oko crkve. A nakon završetka Mise i procesije mladi u narodnim nošnjama, a i drugi prisutni odigrali su par bunjevačkih narodnih igara. Navečer su u dvorištu crkve bandaš i bandašica priredili "kolo", na koje se okupio veliki broj mladih. No, zapazio sam u "kolu" da svirci ni jednom nisu odsvirali "Gajdaško kolo", "Siroticu", "Srdim se dušo", "Stari rokoko"... a i druga naša lijepa bunjevačka kola, koja bi trebalo svirati i igrati u svakom kolu da ne izumru.

Ivan Ivković Ivandekić

SOMBOR

U nedjelju, 12. kolovoza 1990. godine, poslije puno godina, u organizaciji "Hrvatskog doma" i župe presv. Trojstva, stari bunjevački običaj "dužijanica". Ovo se zahvalno slavlje na okolnim filijalama - Nenađiću, Gradini i Bezdanskim salašima održavala i prethodnih godina.

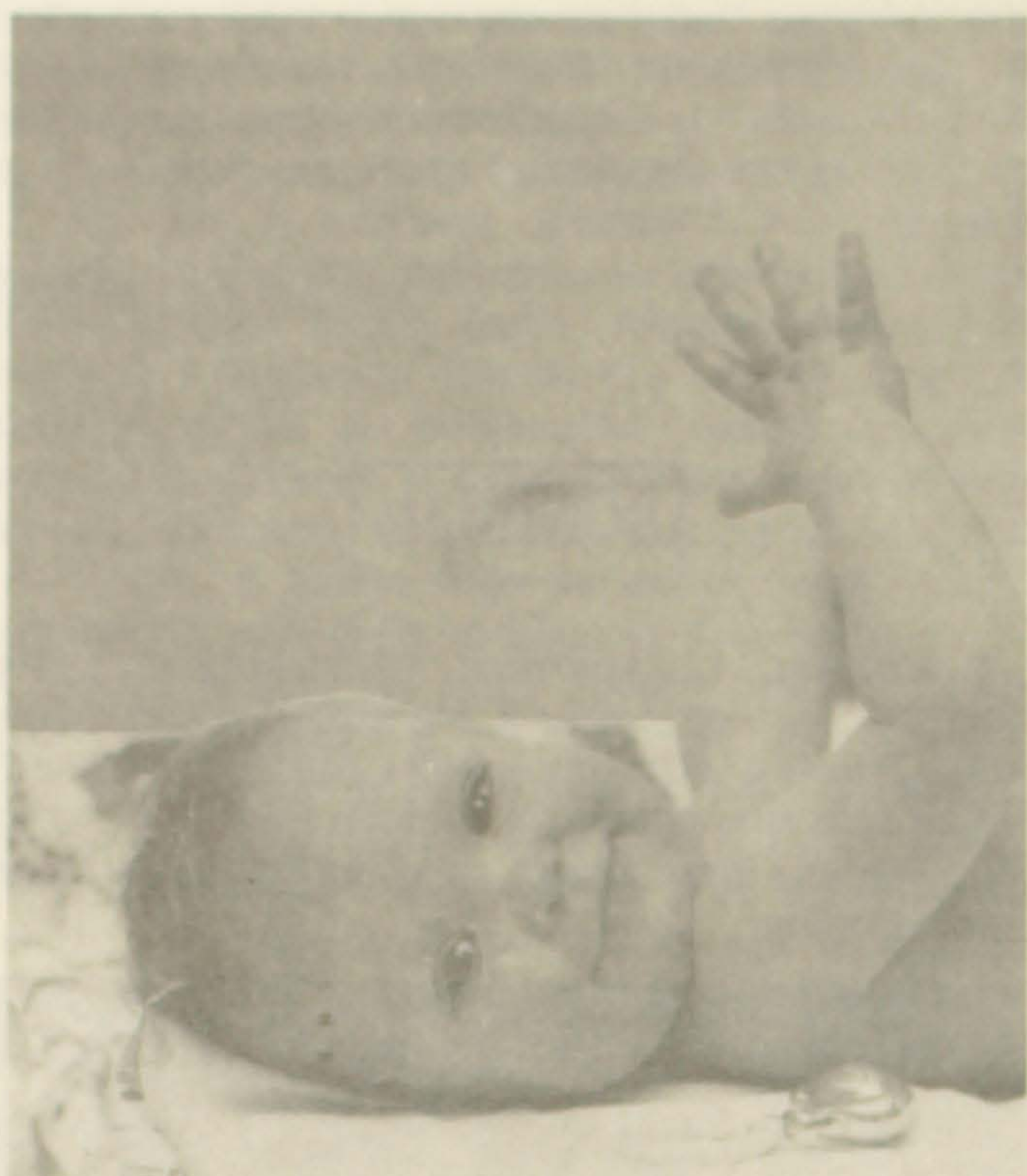

Euharistijsko slavlje u župi presv. Trojstva uz nazočnost velikog broja vjernika i dvadesetak parova mladića i djevojaka u narodnim nošnjama, predvodio je preč. g. Andrija Kopilović, biskupski vikar za pastoral i župnik subotičke župe Marija Majka Crkve. U vrlo dojmljivoj propovijedi on je naglasio osobitu važnost budne savjesti o temeljnim pitanjima ljudskog postojanja: tko smo, što smo, odakle smo i kamo idemo. Poslije mise slavlje je nastavljeno ručkom u "Hrvatskom domu", a navečer je organizirana zabava za mlade - kolo - koja je potrajala do kasno u noć.

Franjo J.

* * *

ZAGOVOROM OCA GERARDA PROTIV "BILE KUGE"

Na dužijancu ove godine u subotičkoj katedrali sam se i rastužila ali i radovala. Toga je dana naš Kardinal, sjećajući se naših pradjedova koji su sagradili kapelu sv. Roka u znak zahvalnosti za prestanak kuge u gradu podsjedtio na, kako u našem narodu i danas hara kuga. To je tzv. "bijela kuga". To su pobačaji. Kardinal je još jednom svima posvijestio da je pobačaj grijeh protiv života, da je on ubijanje čovjeka u njegovom začetku.

"Spomenuto je u pozdravu da su salaši prazni, da su kolijevke prazne. Braćo i sestre, prije 250 godina su

Vaši pradjedovi gradili kapelu sv. Roka da stave pod zaštitu svemogućega, živoga Boga svoj život, da ih ne požanje kuga. Ali koliko desetljeća kuga žanje. Ne samo u hrvatskom narodu, nego i u svim narodima naše zemlje, a možemo reći i u svim narodima Evrope. Kuga - žanje! Samo obučena u bijele ogrtače. A to je ubojstvo života pod srcem majke, života čovjekovog. Ubačena je parola ženi: to nije ništa drugo nego tvoje tijelo i ti si gospodar svoga tijela. Laž! Nijedan čovjek ne može biti gospodar života drugog čovjeka. Nijedna vlast na svijetu, kako god bila tiranska, ne može si prisvojiti pravo da ubija nevinog čovjeka. A taj čovjek pod srcem majke je nevin. Ima pravo. Već je začeo sa svojim pravom da se rodi. Ima pravo biti ljubljen. Ima pravo biti zaštićen. A koga je to Bog stvorio i kom je povjerio taj život. Povjerio ga je srcu majke. Povjerio je brizi oca. I to očinsko srce i to majčinsko srce, po Božjoj zamisli, trebalo bi biti srce velikodušno, hrabro, požrtvovno, da se raduje životu, da prihvaća život, da ga odgaja, da ga zaštićuje...".

Razmišljajući o svemu što sam tamo čula upitala sam se: kako to da nikom u našem narodu nije palo na pamet da učini kakav javni zavjet da se toga zla oslobodimo i zaštitimo. I tako i dalje tisućama mojih vršnjaka i vršnjakinja padaju glave a da nitko za to ne odgovara i da se zato nitko previše ne uznemiruje. Zato mi je drago da je naš Kardinal ponovo, bar malo, uznemirio savjesti. O, kad bi se našlo među Hrvatima u Bačkoj pobožnih osoba koje bi učinile zavjet i utekle se pod zaštitu nekom svecu, možda baš našem sluzi Božjem o. Gerardu Tomi Stantiću, da se oslobodi naš narod ovoga grijeha i velikog zla, da nas izbavi i oslobodi epidemije "bile kuge".

To je moj prijedlog. Pišite mi da li vam se sviđa. Hvala!

Pozdravlja vas i voli Vaša Đurdica.

ZAŠTO ŠUTITE?!

Župnici, a i Vi dragi čitatelji, još šutite. Još ništa do mene nije došlo o akcijama "za život". Sigurno ih ima. Pišite o njima. To može biti dragocjeno iskustvo i drugima. I ne samo iskustvo, nego i poticaj na akciju. No, ohrabrilo me je ipak jedno pismo iz Zagreba. G. dr ing. Dragan Capek saznao je za priču o životu odmah poslije začeća, te piše: "Želio bih dobiti publikaciju za koju (u članku Andrije Anišića "Kako odgajati djecu") piše: O tome nam je lijepo i potanko pričala Đurdica". Nažalost, te publi-

kacije nema na hrvatskom jeziku. Ja sam mu poslala izreske iz "Bačkog klasja", a nadam se da će ona izići i na našem jeziku i tako pomoći svima koji su uključeni u "akciju za život", kao i svim majkama i očevima koji su u napasti da se odluče na pobačaj. G. Capeku zahvaljujem i na knjizi: "Kada su majka i njeno dijete bili sami". I ta knjiga će mi dobro doći u ovoj našoj rubrici.

Uređuje: Andrija Anišić

DUŽIJANCA '90

Svud po svitu ima običaja,
svak nek slavi, žetelačka slavlja,
proslavlja ga narod vikovima.

Ko god vidi svaki mu se divi,
a živit će dok Bunjevac živi.

Običaj je stvoren od davina,
pa ga slavi cila domovina.
Započ o je sa salaša bački,
od risara, pis ma bunjevački.

Od bandaša i bandašica,
sve uz zvuke tamburaških žica.

Kad bi žito risari skosili,
gazde su ih od srca častili,
čekajući s njive, puni sriće,
pripravili meso, prisnac, piće.

Banda svira koju svak poznaje,
a sviraju pisme Pere Haje.

Podvikuje Bunjevačka vila;
Kolo igra, tamburica svira;
Ja sam sinak Subotice grada,
ne dam više da moj narod strada.

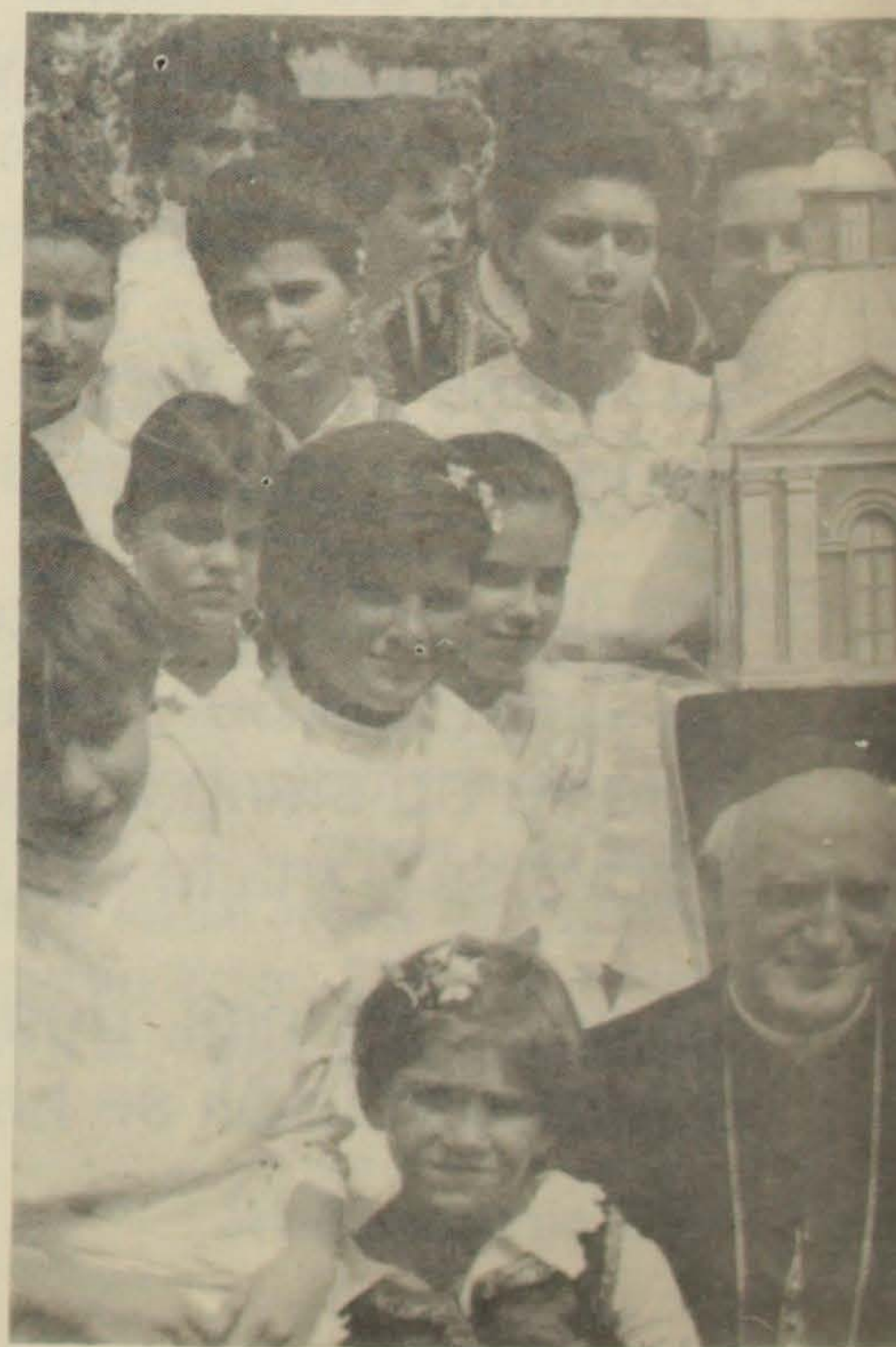
Sa salaša te se pisme ore,
ispod šatre za svake svatove.

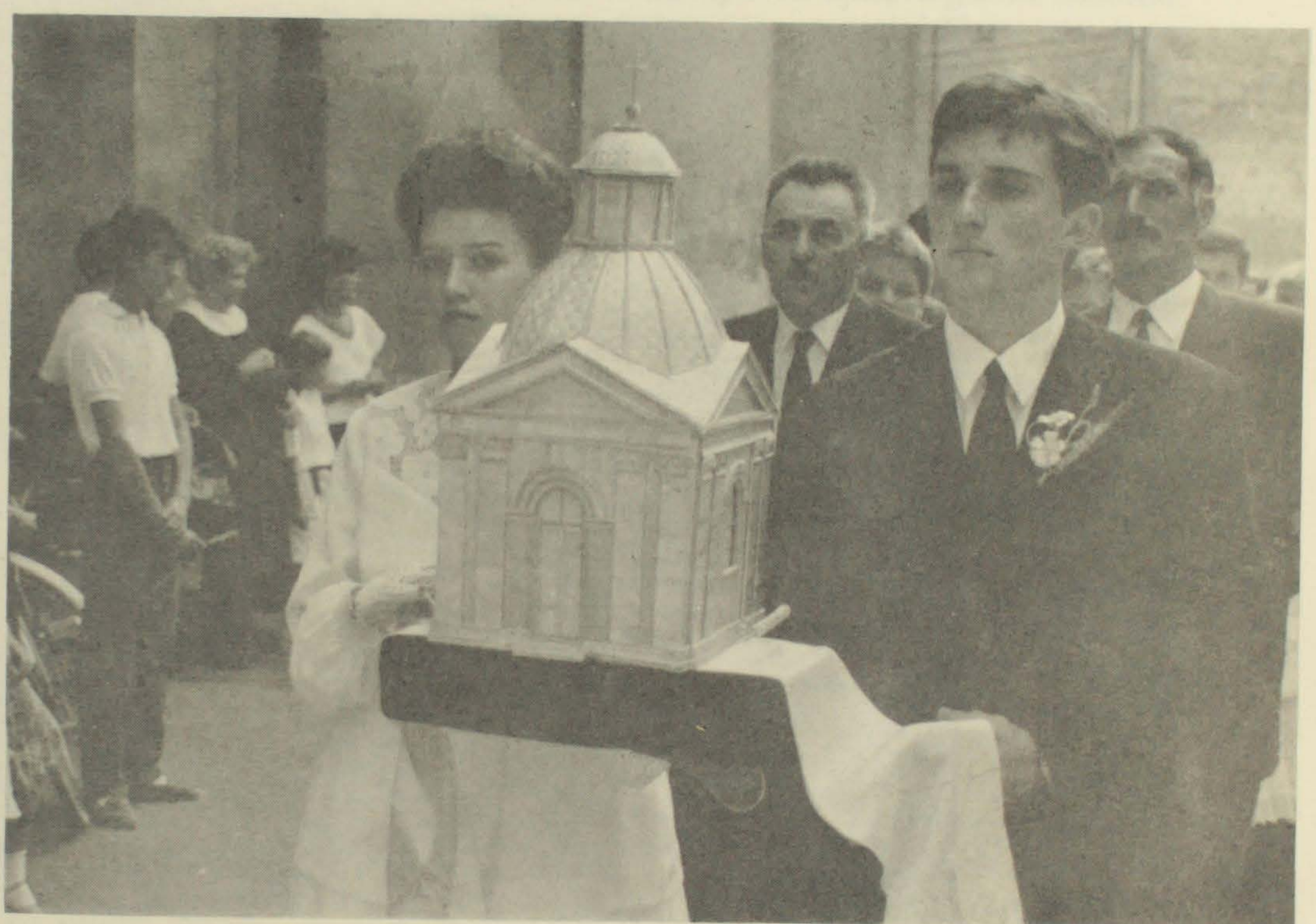
Veselje je dično i veliko,
ne špota se i ne vridja niko.
Poteklo od starih Bunjevaca,
a zove se - znajte - Dužijanca.

Ko god oće nek dodje da vidi,
nek se divi i nek se ne stidi.

Stipan Bašić

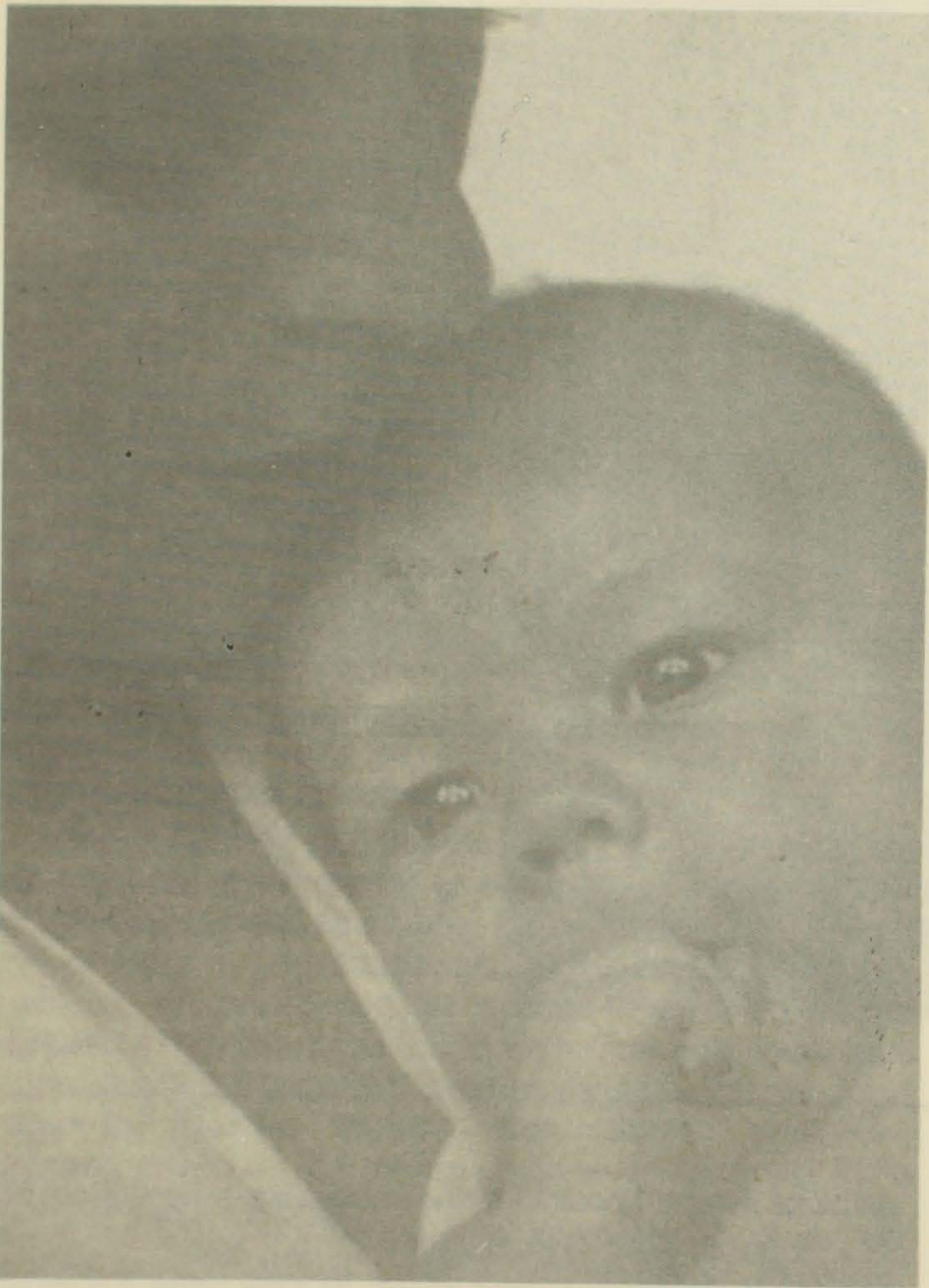

ODGOJ DJELO LJUBAVI

Dijete dojiti mlijekom i ljubavlju

Majčino mlijeko je najzdarvija hrana djetetu. I zato nijedna majka ne bi smjela bez opravdanog razloga uskraćivati djetetu tu hranu, kao ni užitak da smije biti

na grudima majke. Na grudima majke dijete osjeća sigurnost i doživljava majčinu ljubav i nježnost. Ova slika djeteta na grudima majke poslužit će i svetim

piscima da izraze čovjekovu sigurnost koju osjeća kad je na Božjim rukama. Naš Bog je nježan i pun ljubavi prema nama. U njegovoj prisutnosti osjećamo se kao dojenče na grudima majke. To je ona milina Božje blizine, blizine Boga-majke čovjeku, djetetu Božjem. Djeca koju su majke dojile mlijekom i ljubavlju lako će to doživjeti u zreлом razdoblju svoga života.

"Smiješko" i "Plačko"

Tako bismo djecu mogli nazivati u prvim mjesecima njihovog života. Plač i smijeh su njihove glavne osobine. Plačem dijete započinje svoj samostalni život, iako je to plač bez suza. Suze se, naime, pojavljuju tek kasnije. Plač je svojevrsni djetetov govor. Ono plačem javlja kad je gladno, kad je mokro i kad je osamljeno i gladno ljubavi. Svaka majka intuitivno razlikuje razne vrste plača svog djeteta, pa mu ona lako i na pravi način može pomoći. Majka u svojoj podsvijesti kao da ima kontrolni sluh koji ju, i dok duboko spava, probudi kad dijete zaplače. Dok gospodin tata mirno i bezbrižno spava i ne sluteći koliko je puta gospođa mama ustala da odgovori na djetetov plač. Važno je djetetu uvijek i odmah dati ono što plačem zahtijeva, jer tako se na njega troši najmanje vremena. Čim se udovolji njegovom zahtjevu ono se smiruje.

U drugom mjesecu života dijete se počinje nagoni smiješiti. Zato nije bez smisla definicija čovjeka kao bića koje se smije (*ens risibile*). Smiješak kod djeteta izaziva radost u ljudskom glasu. Taj je smiješak nesvjesni ili polusvjesni. Dijete se smiješi svakom ljudskom glasu, svakom milovanju. Zato djetetu treba pričati i tepati, ali i obasipati ga nježnostima. To je već odgoj. Dijete se smiješi i u snu. Za dijete koje se smiješi u snu mi kažemo: "anđeli ga nasmijavaju", slično vele i Talijani - to je "smiješak anđelima".

Priredio: Andrija Anišić

SUBOTIČKI BISKUP NA OBITELJSKOJ LJETNOJ ŠKOLI

U Zagrebu, na Fratrovcu, održala se od 22 - 26. kolovoza 1990. godine XIX. OBITELJSKA LJETNA ŠKOLA. Tema ovogodišnje Škole bila je: "Poslanje žene u obitelji i Crkvi". Drugog dana Školu je posjetio i sudjelovao u njenom radu msgr. Ivan Penzes, biskup subotički - predsjednik vijeća za obitelj BKJ. On je toga dana predvodio Euharistiju i sudionicima Škole uputio par prigodnih riječi. Poslije podne prisustvovao je predavanjima i sudjelovao u diskusiji.

MEĐUNARODNI KONGRES U SLAVONSKOM BRODU

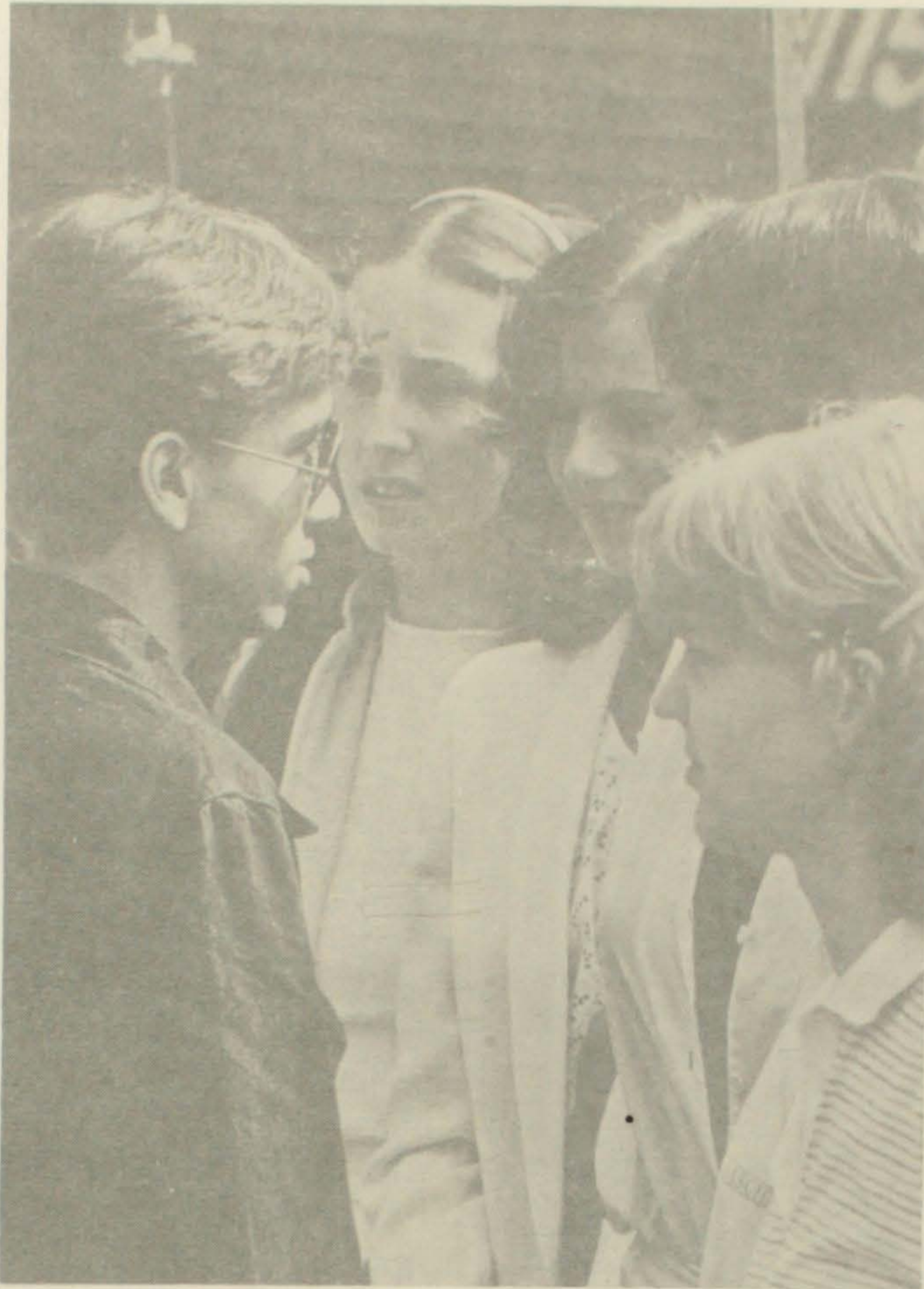
U Slavonskom Brodu je od 7 - 9. rujna 1990. godine u radničkom sveučilištu "Đuro Salaj" održan međunarodni kongres na temu "Budućnost medicine u novoj Evropi - Medicina i obitelj, etički aspekti". Ovaj Kongres okupio je mnoga svjetski poznata imena, kao što su dr Eugene Diamond iz Chicaga, dr John i Evelyn Billings iz Australije, dr K.F. Gunning iz Nizozemske... U radu Kongresa sudjelovala su i oba đakovačka biskupa - msgr. Kos i msgr. Srakić. Kongres je pokušao odgovoriti na pitanja što može učiniti pojedinac ili neformalne grupe na širenju prave etike u zdravstvu, te što pacijenti mogu doprinijeti unapređenju te etike.

ŠKOLSKA GODINA JE VEĆ POČELA - A JESTE LI ZA- POČELI I VJERONAČNU GODINU ?!

Dragi mladi !

Jako je važno da aktivno sudjelujete u svojim vjeronaučnim župskim zajednicama. Potreban nam je neprestani rast u vjeri. Nismo li mnogi vjerski neznalice? Da li bismo znali nevjernicima reći što vjerujemo i zašto vjerujemo? Ne smijemo smetnuti s uma da smo pozvani ne samo svoju vjeru živjeti, nego je i prenositi drugima. A kako ću drugima darovati ono što sam nemam. Kako ću drugima moći ponuditi blago svoje vjere, ako tu vjeru dovoljno ne poznajem...

Naša vjera, naša Crkva, evanđelje... neiscrpivi su rudnik pravoga blaga. Budimo i mi rudari u tom rudniku. Istražujmo slušanjem propovijedi i predavanja, čitanjem katoličkog tiska i duhovne literature, poklad svoje vjere. Na taj način ćemo moći bolje i radosnije svjedočiti za Krista i njegovu Crkvu, a to će i nas učiniti sretnijima i mirnijima.

MLADI VI MORATE BITI PRVI APOSTOLI MLADIH ! - Vi ste odgovorni za svoje kolege i kolegice, drugove i drugarice, prijatelje i prijateljice koji su se "ohladili" ili Boga još ne poznaju. Vi ste ih dužni poticati da se Bogu vrate ili im pomoći da Boga upoznaju. Zato ih pozovite i povedite sa sobom na vjeronauk i na tribinu mladih. Bit će to djelo milo Gospodinu.

Planiramo ove godine u Subotici i okolici (a nadam se da će to učiniti i drugi) uvesti vjeronauk za srednjoškolce u sve župe, a za mlade od 19 godina naviše, vjeronauk na nivou grada. No o tom ćete biti na vrijeme informirani. Zauzmite se i sami da se ovo ostvari i svojim dolaskom i svojim zahtjevima i aktivnim sudjelovanjem...

Sretna Vam nova školska godina i nova vjeronaučna godina !

Andrija

KARDINAL KUHARIĆ MLADIMA

U svojoj propovijedi na dužijanci ove godine u Subotici kardinal Franjo Kuharić se posebno obratio mladima. Te njegove riječi sadrže veliku i aktualnu poruku za nas. Prenosimo ih u cijelosti, da vam posluže za razmatranje i kao poticaj za život...

"Mladi, zar narkomani nisu poniženi ljudi. Kakvo poniženje, kakva nesreća. Mladi, zar nemoralni mladići i djevojke nisu poniženi. Gdje im je dostojanstvo. Gdje im je ljepota. Zato mladi, hoćete li biti zdrava mladost, a bez zdrave mladosti nema budućnosti ni Crkva, bez zdrave mladosti nema budućnosti za narod. I bunjevački Hrvati i svi narodi i svaki narod treba zdravu mladost da bi živio. A kako ćete je sačuvati. Ako prihvaćate sliku Božju. Ako prihvaćate da ste sinovi i kćeri Božje i da to nešto znači. To obavezuje savjest. Zato kaže Papa mladima - svijet treba mlade koji se ozbiljno napajaju na izvorima istine. Morate se raspoložiti da čujete istinu. A za to vam je potrebno čisto srce. Čisto srce. Nažalost, danas je to ismijano. Danas jednoj čestitoj djevojci koja čuva svoje dostojanstvo i svoj ponos da se pripremi za budućnost svoga majčinstva je ismijana, prozvana je zastarjelom, budalom, ali vrijednosti ne gube svoju vrijednost zato jer su nijekane i ismijane kao što ni sunce ne gubi svoj sjaj zato jer ga slijepi ne vide. Ako bismo imali zdravu mladost, moralnu zdravu mladost, koju toliko toga nastoji pokvariti i zavesti, onda bismo imali temelj nade za jednu zdravu budućnost, bolju budućnost.. Da budete nosioci svoje osobne vrijednosti, nosioci svoje

vjerničke svijesti i nosioci svoje nacionalne svijesti. Pozvani ste na to, ali poštujući druge. Crkva uči rodoljublje. Ta zapovijed ljubavi prema Bogu i ljubavi prema čovjeku spada i rodoljublje. Ljubiti svoj narod, ali tako da ne mrzimo nikoga, da ne preziremo nikoga, da želimo biti svakome dobri, poštivati svakoga. To je taj zakon odnosa među ljudima i među narodima. Nema drugih principa. Nema drugog ustava na temelju kojeg bi se mogli usklađivati ti ljudski odnosi i da bude mira i da bude pravednosti, sigurnost i zadovoljstvo svih i svakoga. Bez tog ustava ljubavi: ljubi Gospodina Boga svoga i blišnjega svoga kao samog sebe. A ljubav isključuje svaku mržnju. Tkogod laže, taj ubija, to je povezano. Mržnja, laž i ubojstvo uvijek idu zajedno. I što čovjek više isključuje Boga, a Bog je ljubav - iz svoje savjesti, on će se prije dati zavesti i mržnjom i lažju i na ubojstvo."

VIČ. ANDRIJA ANIŠIĆ,
član Vijeća za mlade BKJ

Dekretom br. 261/BK-1990. od 13. lipnja 1990. godine Biskupska konferencija Jugoslavije imenovala je našeg svećenika, vlč. Andriju Anišića, članom Vijeća za mlade BKJ. Želimo da njegov rad u tom Vijeću bude od koristi i svim mladima naše biskupije.

ŠIROKI BRIJEG 1990.

Jutro, šest sati. Moje raspoloženje zbog ranog ustajanja popravilo se kada sam vidjela puno veselih lica pred našom katedralom. Sve negativne emocije nestale su kada smo izmolili prvi Očenaš u autobusu. Čini mi se da su hodočašća mladih i nastala zato da se mladi oraspolože u ozračju Boga i Njegove riječi.

Mladi subotičke biskupije u Širokom Brijegu

Čitavim putem nad autobusom lebdio je jedan "Ob-lak". Činilo mi se da se iz njega svima nama smiješi najsvetije, najočinskije Lice. Slijedilo je upoznavanje: pojedinačno i po župama. Kako bi sve bilo lijepo i radosno, radosno ponajviše brinuli su se vlč. Andrija Anišić i s. Mirjam Pandžić. Naravno, uz njih voditeljica male skupine subotičkih tamburaša gdja. Jelena Jaramazović. Pjesme, molitve, šale. Smjeh, razonoda, pjesme, molitve... Za vrijeme pauza uz okrijepu tijela bolje se upoznajemo.

Zaustavljamo se u Maglaju. U crkvi sv. Leopolda Mandića imali smo sv. Misu. Susret s divnim Sakramentom - s iskrenom zreloom sv. Ispovijedi- kroz propoved vlč. Andrije. Nakon "ručka" nastavljamo put. U autobusu uz pjesme i molitve, zanimljivi razgovori o različitim temama. Stali smo i u Mostaru. Bilo je predvečerje. Razgledali smo katedralu, taj divni šator Božji koji nas je svojim zdanjem podsjetio na one šatore, skloništa Božjeg naroda od svih opasnosti. Bila su to mjesta u kojima se jača vjera za život. Susrećemo se s našim prezimenima. Dokaz je to da naši preci potječu iz Hercegovine, iz zemlje krša, sunca... Blizu smo Lištice. Ubrzo i Širokog Brijega. Molimo molitvu zahvale zbog sretnog pristignuća. Mrak i pomalo strah zbog njega razbijaju gostoljubive časne sestre i ljubazni domaćini koji su nas s nestrpljenjem iščekivali. Razišli smo se po obiteljima. Razgovori s domaćinima i njihovim ukućanima. Večera i odlazak na počinak. Uz lako uzbuđenje u srcu zbog sutgrašnjeg događaja.

Ujutro sastanak kod autobusa u pratnji domaćina uz mnoga zahvaljivanja, pozdrave i srdačne pozive za ponovni dolazak.

U Lištici se nalazi velika livada koja je poslužila kao parkiralište. Puno autobusa, zastava - a tek koliko ljudi! pozdravljanje svih župa uz spontani pljesak.

Nas predvode troje mladih u narodnoj nošnji s darovima našeg kraja: klasje, džak i kruh. Pozdravljeni smo kao Bački Hrvati dugim i burnim pljeskom. Slijedila je sveta misa koju je predvodo naš kardinal Franjo Kuharić.

Nakon sv. mise kratki odmor i priprema za popodnevni nastup naših tamburaša i pjevača. Posljepodnevni program započeo je u 16 sati nastupom VIS-a "Oaza" koji čine Hrvati iz Janjeva. Poslije njih nastupili smo mi. Naši tamburaši pod vodstvom gdje. Jelene Jaramazović i pod ravnanjem s. Mirjam. Svojim programom nastojali smo prisutnima dočarati bačku ravnicu i darovati svoje srce kroz pjesmu i igru. U tome su nam pomogli stihovi Alekse Kokića, divni zvuci tamburica te naše poznate pjesme: Podvikuje bunjevačka vila, Kolo igra tamburica svira, Kad zasnira tamburica jasna... i momačko kolo, te stari rokoko. Sve prisutne je pozdravio te program popratio prigodnim kometarom uz najavu točaka vlč. Andrija Anišić.

Po završetku programa fratri su nas (baš im hvala) ugostili večerom. Poslije večere razgledali smo novootvorenu galeriju. Fra Ante Marić, franjevačkom jednostavnošću i širinom srca, prati nas do autobusa s željom da putujemo radosno i stignemo sretno. Pozdravi i mahanja, obećanja za ponovno vidjenje. Put kući započinjemo molitvom i himnom mladih: Kriste budi naša radost... Nakon dugog noćnog putovanja koji je prošao bez spavanja u veselom raspoloženju u Suboticu smo stigli u 4.30 sati. Dok smo se opraštali u biću mi je bila prisutna istina A. de sent Exupery: "Voljeti se, to ne znači gledati jedno u drugo, već gledati zajedno u istom smjeru." Da, mi smo se za vrijeme našeg hodočašća uistinu voljeli.

Vesna Ivanković

S KRISTOM KROZ ŽIVOT

Gledam Te, kao nekad, istim onim žarom i ljubavlju kao u vrijeme moje potpune predanosti Tebi. Dao si mi milost da Te vidim, da Te prepoznam. ... I tada, ja sam živjela, Bože moj, samo za Tebe. Sve moje misli, sve moje želje i sva moja ljubav bili su samo za Tebe. Obasipao si me nježnošću, ljubavlju, razumijevanjem, ispunjavao sve moje djetinje želje. Ali, odjednom nezahvalno je postalo srce moje. Svojom hladnoćom počela sam ubijati Tvoju ljubav. Okretala sam glavu od Tebe, jer mislila sam mogu sama, mogu bez Tebe, bez Tvoje ljubavi. I počelo je lutati srce moje. Ali nije našlo ljubavi poput Tvoje. Tražila sam nježnost veću, ali sve su bile neznatne u usporedbi s Tvojom. Željela sam prikriti svoju tugu. Smijala sam se danju, jer sam osmjehom željela prikriti strašnu duševnu tamu u sebi. Noću sam plakala. Duša mi je jecala. Nisam Te smjela zvati. Srce me boljelo, bojala sam se. No, u dubini duše potajno sam se nadala Tvom oprost, iako sam osjećala da ga nisam vrijedna. Raskajana srca, usudila sam se bliže Ti prići i pogled svoj uzdići k Tebi. Znala sam, Ti sve znaš. Nisam Te uspjela ni zamoliti za oprost, osjećala sam - Ti si mi već sve oprostio. Molila sam Te da više nikad, nikad ne odem od Tebe. Shvatila sam da Te volim i da bez Tebe ne znam i ne mogu ići kroz život.

Tamara

MOLIM I VOLIM

Volim te! Volim te grade. Širine tvojih ulica, profinjene lukove davno rođenih zgrada, izbljedjele krovove, osunčane ti trgove, prisni zvon tvojih crkava u suton, beskrajna polja suncokreta, zlatni odsjaj klasova, uzorane njive, zaspale salaše, plodnu živu zemlju, tvoja svitanja i tvoje sutone, ritam tvojih udisaja, tvoj život, tvoje ljude, MOJ NAROD.

Narod što stotinama ljeta crpi životni sok iz ovih dubokih brazda, natopljenih znojem i trudom. Narod jednostavan, miran, radin, vjeran. Narod u zagrljaju zemlje i neba. Narod od zlata. Zlatnih ruku, zlatne duše, nošnje protkane zlatom, bogatih običaja, svijetle prošlosti, radjan u zlatu sunca, žita i sretnog obiteljskog ognjišta.

Da, volim te grade, volim te narode. Rodjena sam ovdje, pod ovim suncem, nahranjena našim kruhom, napojena mlijekom bunjevačke nane, nikla sam iz naše zemlje i mojim žilama protiče ponos. Ja nisam siročić! Ja znam tko sam! Ja imam svoje! U meni živi neumrla prošlost i prepletena sadašnjost u svijetli u budućnost.

Ali grade! Ali narode moj! Zar posustajete? Kako to dišete? Zar vam otimaju život? Nećemo li uskoro postat stranci? Naša srca ne kucaju istim ritmom! U čijim žilama kola voda? U mojim ili tvojim grade, tvojim narode? Ne osjećaš li grade da gubiš dušu, da postaješ tudj svojim ljudima, suvremeno, urbano sredstvo dobro uredjenih poslovnih prostora i vješto iskorišćene tradicije u reklamne svrhe. Grade moj, postaješ mravinjak ljudi orijentiranih na materijalnu dobit, uspavanih duša, umrtvljenih ideala, pokopanog rodoljublja, inteligentno uvijenog u ambalažu blage nostalgije za "davno prevazidjenim" paorom, salašom, pripovitkom, adetom. Tko ti je to uradio? Ta danas su moderna vremena! 21. vijek, kompjutori, avangarda, boemi, bratstvo i jedinstvo u zaboravu i utapanju u ništavilo modernog čovjeka, čovjeka koji nije ništa, koji nema svojeg ja, svog korjena. Čovjeka odsječenog od stabla svog naroda,

čovjeka otetog jezika, kulture, obasutog idelanim utopijama i vješto serviranim lažima mas-medija, čovjeka otupjela, izgubljena, sklona samoubojstvu, čovjeka koji bježi u alkohol, drogu, seks, zaborav. Nezaustavljiv metež, snažan vrtlog što vuče u propast.

Trgni se narode! Trgni se mladosti! Ne reci: "Ja nisam ništa" ili "svejedno mi je kojim jezikom govorim". "Nije bitno za koga ću se udati, oženiti i što će moja djeca biti." "Ja sam dobar čovjek, radim svoj posao pošteno i ništa mi više ne zanima." Ili, možda: "Ja sam Bunjevac". A što iza svega toga stoji? Upitaj se mladiću, djevojko što ti znači tvoja prošlost, tvoj jezik, tvoja kultura, imaš li je još ili je to tek privid i bljedna sjenka!

Želim se iz daleka sretna vraćati u okrilje ovog grada i ovog naroda, prepoznavajući mu dušu, mentalitet, želim nalaziti prijatelja, osjetiti u njemu bliskost! Neću da me dočeka stranac! Želim ovdje u njemu slobodno disati, voljeti ga iskonskom ljubavlju čeda, želim imati mirno ognjište i biti gospodar svoje budućnosti! Jer budućnost i suvremen život ne čine samo materijalne komponente.

Biti moderan znači poznavati basic i pascal isto kao maternji hrvatski jezik, znači imati video-recorder, hifi liniju, kompjutor i knjigu istinite povijesti svog naroda, znači biti jeans-generacija, a isto tako i voljeti bunjevačku svilu, znači poštivati tudje, a beskrajno voljeti i braniti svoje (ne nametnuto nego iskonsko i nasljedjeno), znači biti slobodan.

Biti suvremen znači ujediniti prošlost i budućnost, neoskvrnjene i autentične i uliti bogatstvo njihovog sklada i smisla u bit svjesnog postojanja i života u sadašnjosti.

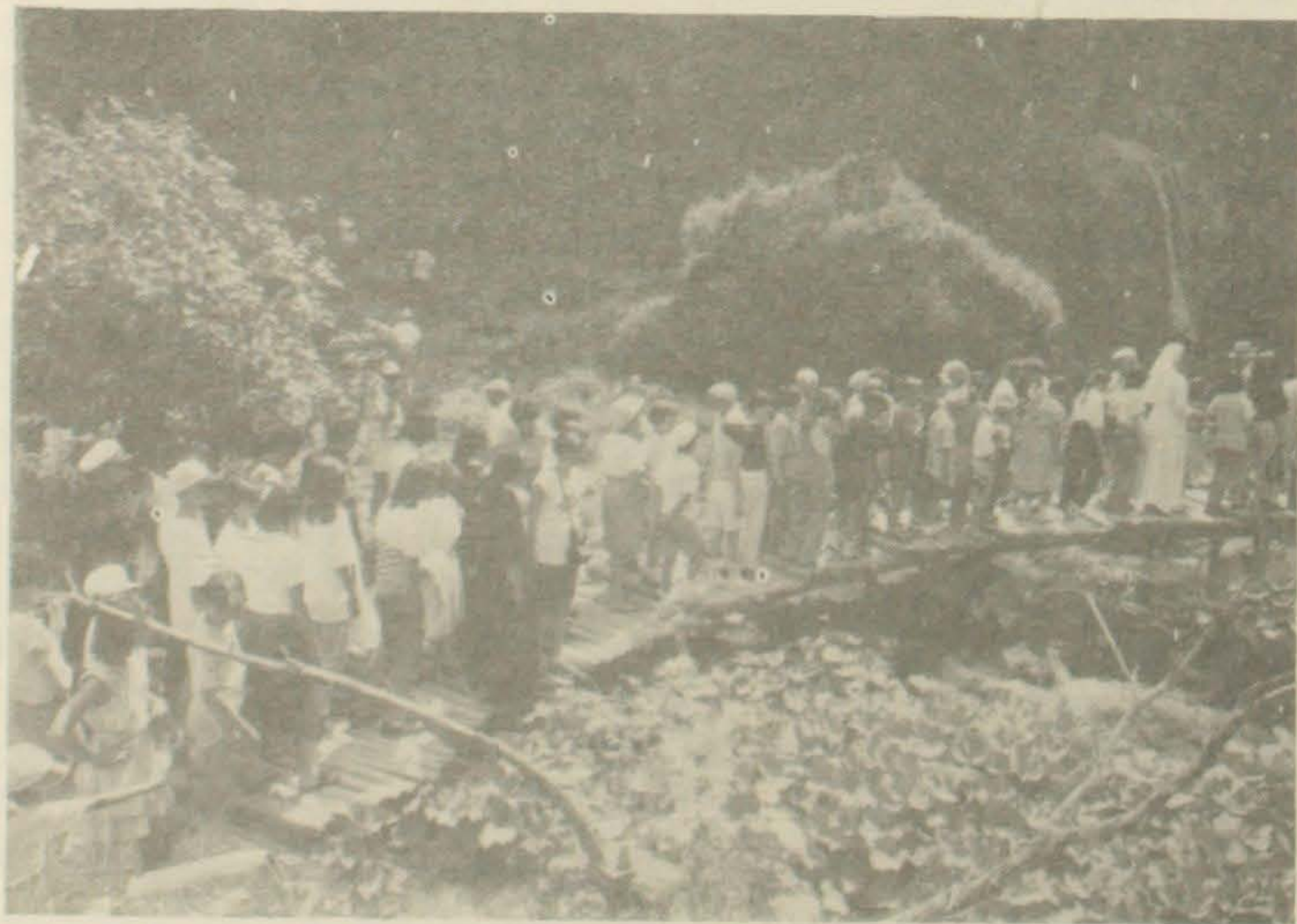
I zato moj grade, Subotico bila i moj narode, Bunjevci dični, molimo za vašu i moju budućnost.

Molim i volim!

Školjka

TRIBUSIJADA ZAHVATILA I SUBOTICU

Ovog ljeta je za mene Isus načinio veliko i radosno iznenađenje. Kad sam se najmanje nadala posjetila nas je s. Tarzicija, katehistica s viješću da sam između mnogih sretnica. Pala je kocka u Uredništvu MAK-a da se iz naše župe baš ja priključim putovanju koje organizira TRIBUS. Mnogima je to poznato, a mi smo u ovogodišnjoj vjeronaučnoj godini bili nešto

Tribusijada '90 na Plitvicama

revniji nego inače, te smo marno ispunjavali zadatke koje nam je TRIBUS zadavao u našem listu MAK. Osim toga smo i uspjeli prikupiti priličan broj KUPONA TRIBUSIJADE.

Od nas mnogih mene je zapala ta sreća da podjem na TRIBUSIJADU. Imala sam društvo s još jednom djevojčicom iz našeg grada jer je i ona bila "sretnica" u svojoj župi Marija Majka Crkve. Priključile smo se ostalima koji su išli iz Sombora. Sestra Nevena nas je preuzela na brigu do Zagreba. U Zagrebu je bilo pravo veselje sastat se s ostalima. Tri autobusa, nas 150 u pratnji svećenika, časnih sestara i roditelja. Pravo, pravcato veselje i iznenađenje.

Rekoše nam da je jedan od ciljeva TRIBUSIJADE: "Razveseliti djecu i pružiti im priliku putovanja po našoj lijepoj domovini." Uz ovo, prilika je to bila međusobno se upoznati, ispuniti srca radošću i oduševljenjem. Nešto više čuti i saznati o redovnicima i redovnicama, o svećeničkom životu i slično. Don Luka Depolo nas je često obradovao novostima na našem putu i boravku u zadarskom sjemeništu. Doživljaj je bio za nas iz ovih krajeva prisustovati krštenju broda. Ništa manje veselje nije bilo okupati se u našem plavom Jadranu. Puno smo toga vidjeli, doživjeli i poručujemo svima: BUDIMO JOŠ MARLJIVIJI ČITATELJI MAK-a, TKO ZNA KOGA ĆE NADOLAZEĆE VJERONAUČNE GODINE ZAPASTI SREĆA, MOŽDA I VEĆA?

Ivanka Kujundžić

BILI SMO NA LJETOVANJU

"Ako Bog zatvori vrata otvori prozor."

Bože, hvala ti što si mi darovao spoznaju da su ponekad prozori veći od vrata.

Slika od prije dva mjeseca: Ja razočarana, ja napuštena, ja osamljena; nepoloženi ispiti ispred mene, ja očajna, ja prazna, ja jadna, ja ... Danas: mi obogaćeni, mi ojačani, mi sretni, mi voljeni, mi bolji, mi ...

Što se to dogodilo?! Ah, ništa. Tek sitnica. Jedno ljetovanje - deset običnih dana i stotina malih poklonjenih sreća. Deset običnih dana, deset veselih mladih ljudi, deset čudesno ispletenih bajki.

Senj, mali romantični gradić; jutro, nakon "nježnog" budjenja. Jurimo na doručak, uz bujicu malih šala i luckastih ideja. Svatko doprinosi zajednici koliko zna i može. Netko spremanjem jela, netko kuhanjem čaja, pranjem posudja, nabavkom, a netko dobrim apetitom. Nakon kratke molitve uživamo u hrani. Tada prelazimo na još težu "dužnost". Treba se sunčati, treba spavati, čitati, kupati se i ...

"Žrtvujemo se" uspješno. Plivanje, odbojka, maslinovo ulje, zarumenjeni obrazi, puno, puno smijeha i hej, dan je već prošao. Ogrijani suncem vraćamo se na večeru. Gazdarice su divne. Pomogle su nam ispeći pečenje. Prije večere čitamo nekoliko misli za meditaciju. Svaki dan ima svoj sadržaj. Dinamičan je i različit od prethodnog. To je tako lijepo! Zatim dolazi najljepši dio dana: Sveta misa. Malena, draga i tako prisna crkvice u šumi. Izgradili su je vjerojatno pomorci za luku sigurnosti u nestalnim vremenima i nemirnom moru. Nas devetero i vlč. Andrija otvaramo srca Bogu i jedni drugima. Svaka večer radja nešto novo dublje i ljepše. Radja spoznaju da smo voljeni i potrebni, da volimo i trebamo. Polako učimo biti na radost drugima i prihvaćati ljude onakvima kakvi jesu.

Poslije mise idemo u šetnju, odlazimo na kulu "Nehaj", pjevamo, šalimo se, plešemo i beskrajno dugo se smijemo. Na ovom ljetovanju smo uz sve drugo sigurno dobili i jednu simpatičnu boru od smijeha. Polazimo na spavanje sa žaljenjem što moramo napustiti prekrasno zajedništvo makar i za par noćnih sati. Prije nego što utonemo u san zahvaljujemo Bogu za sve lijepo što smo doživjeli, za drage ljude i ovaj dan i sklapamo oči sretni što nas svakog novog jutra dočekuje uvijek novo sunce.

Ljeto je prošlo. Počele su obveze, nismo više toliko zajedno, no ipak nešto se promijenilo. Srećemo se u molitvi i idemo kroz život otvorenije, odlučnije s više povjerenja i nade. Školjke iz Senja na našim radnim stolovima nisu samo lijepi ukrasi i uspomene. Ne, u njima živi maleni biser, živi i raste. Tko to reče da je za sreću potrebno puno?! Ta, dovoljno je samo zrnice prave, iskrene ljubavi.

Školjka

NOVO

Zajednica mladih "MI" iz Zagreba izdala je kasetu za tamburaški orkestar i soliste: KRIST NA ŽALU. Toplo je preporučamo svim mladima, i svima koji vole duhovne šansone. Cijena 70 din. Narudžbe: "MI", Kaptol 23, 41000 Zagreb.

NAŠ KARDINAL FRANJO (prigodna kraljička pisma)

Tisuću i trista
Tisuću i trista - Ljeljo
Minulo je lita
Minulo je lita - Ljeljo
Kako Hrvat slidi
Kako Hrvat slidi - Ljeljo
Evandjelje Krista
Evandjelje Krista - Ljeljo
Čvrsta mu je vira
Čvrsta mu je vira - Ljeljo
Uz dobra pastira
Uz dobra pastira - Ljeljo
Tako i Bunjevci
Tako i Bunjevci - Ljeljo
Već više stolića
Već više stolića - Ljeljo
Virni svojoj viri
Virni svojoj viri - Ljeljo
Vole našu Bačku
Vole našu Bačku - Ljeljo
Oru polja ravna
Oru polja ravna - Ljeljo
Siju žitno klasje
Siju žitno klasje - Ljeljo
Kose zlatno klasje
Kose zlatno klasje - Ljeljo
Posli teške žetve
Posli teške žetve - Ljeljo
Slave dužijancu
Slave dužijancu - Ljeljo
Sad na naše slavlje
Sad na naše slavlje - Ljeljo
I nadpastir dodje
I nadpastir dodje - Ljeljo
Naš kardinal Franjo
Naš kardinal Franjo - Ljeljo
Da nas blagoslovi
Da nas blagoslovi - Ljeljo
Da nas prati srića
Da nas prati srića - Ljeljo
Triput trista lita
Triput trista lita - Ljeljo

Ivan Prčić
Tavankut, 1986.

Napomena:

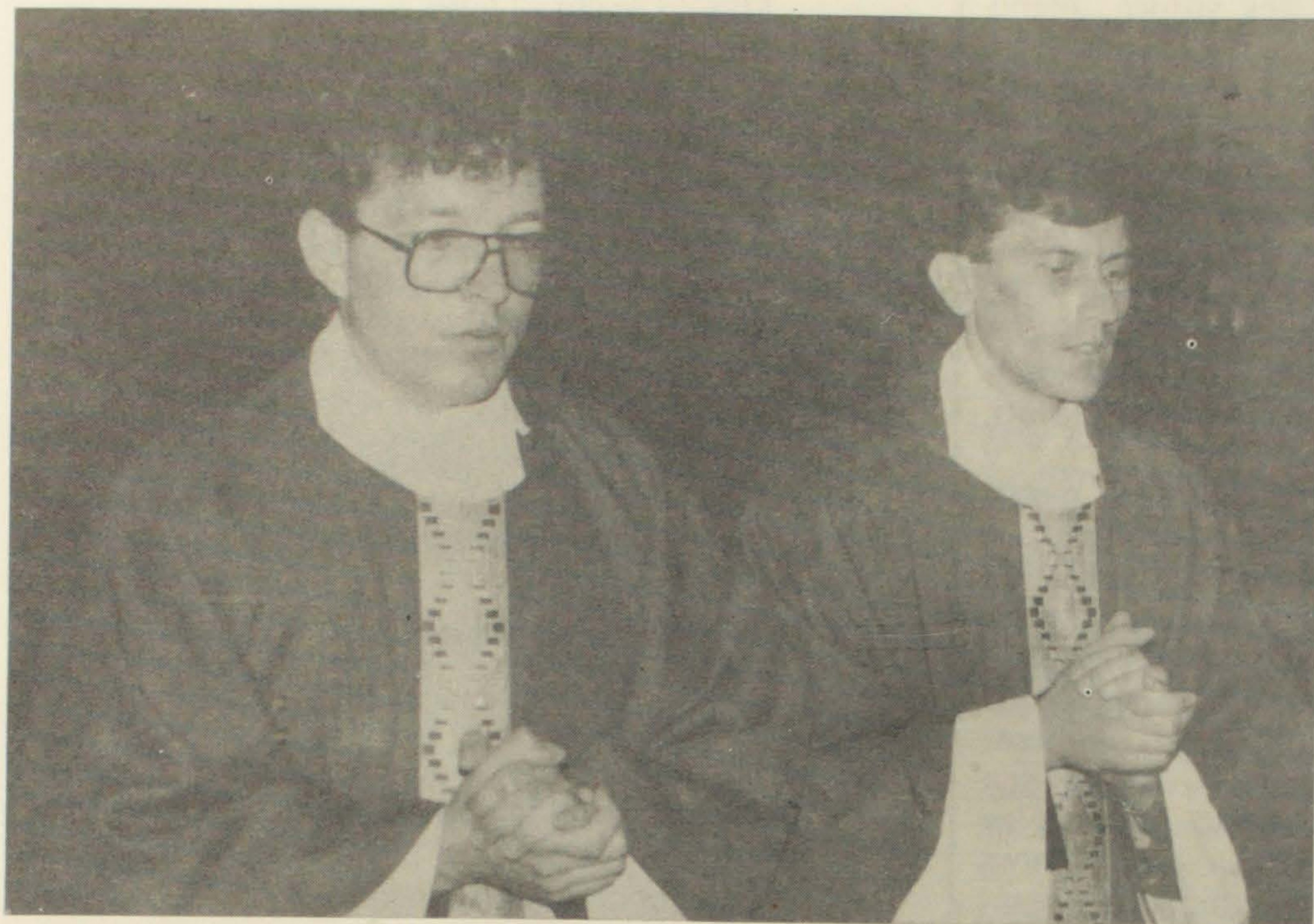
Ovom pjesmom "kraljice" su pozdravile kardinala Franju Kuharića u subotičkoj katedrali, 15. VIII 1990. god. na proslavi Dužijance.

Pjesmu je napisao Ivan Prčić iz Tavankuta za 1986. godinu, ali tada kardinal nije mogao doći u Suboticu zbog bolesti.

NOVI ĐAKONI I SVEĆENICI SUBOTIČKE BISKUPIJE

Na blagdan apostolskih prvaka sv. Petra i Pavla, 29. lipnja 1990. godine, zaređio je subotički biskup msgr. Ivan Penzes dvojicu naših bogoslova za đakone, a dvojicu đakona za svećenike.

Za đakone su zaređeni g. Fuderer Laszlo i g. Vajda Karolj.

Novi svećenici

Vlč. g. FUDERER LASZLO, rodio se 20. prosinca 1965. godine u Vrbasu, gdje je i završio deset razreda osnovne škole. Maturirao je u Subotici u klasičnoj vjerskoj gimnaziji "Paulinum", 1984. godine. Svoje teološke studije završava na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu.

Vlč. g. VAJDA KAROLJ, rodio se 9. studenog 1966. godine u Senti. Osnovnu školu završio je u Totovom Selu, a srednju školu u Senti. Nakon završene

srednje škole javio se biskupu sa željom da studira teologiju. On svoje teološke studije završava također u Zagrebu, ali na Filozofsko - teološkom institutu D.I.

Novim đakonima želimo puno radosti u đakonskom služenju.

Istoga dana za svećenike su zaređeni đakoni vlč. g. Josip Kujundžić i vlč. g. Molnar Jozsef.

Vlč. g. MOLNAR JOZSEF rodio se 22. prosinca 1964. godine u Subotici. Nakon osnovne škole dolazi u sjemenište "Paulinum" gdje je maturirao 1983. godine.

Teološki studij s uspjehom je završio na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu. Svoju Mladu Misu Jozsef je proslavio u župi sv. Jurja u Subotici, 1. srpnja 1990. godine poslije podne u 17 sati. Ovaj događaj privukao je veliki broj vjernika, jer je posljednja Mlada Misa u toj župi bila točno prije 50 godina. Propovjednik na ovom mladomisničkom slavlju bio je preč. g. Andrija Kopilović, biskupski vikar za pastoral i župnik subotičke župe Marija Majka Crkve. Poslije Mise mladomisnikovi roditelji priredili su obiteljsko slavlje u sjemeništu. Ova Mlada Misa ohrabrila je Zvonimira Ivankovića, mladića te župe, da krene Jozsefovim stopama i on se već nalazi u našem sjemeništu. Najljepši je to polod ovog mladomisničkog slavlja. Bogu neka je hvala, a svima nama poticaj da molimo za one koji su

krenuli Isusovim putem da ustraju, a također i da žarko molimo za nova duhovna zvanja.

I vlč. Josip Kujundžić i vlč. g. Molnar Jozsef, već su zauzeli svoja prva "radna mjesta". Prvi je imenovan kapelanom u Bačkoj Topoli, a drugi kapelanom u Bajmoku. Želimo im puno radosti u svećeničkom životu i radu.

A. A.

O, BOŽE, ZAR SI POZVAO MENE...

Mala Bosna je 8. srpnja 1990. godine po treći put u posljednjih dvanaest godina bila dionik mladomisničkog slavlja. Toga dana, poslije podne u 18 sati, u župnoj crkvi Presv. Trojstva slavio je svoju Mladu Misu, vlč. g. Josip Kujundžić. On je već četvrti svećenik kojeg je ova mala župa, nadomak Subotice, darovala narodu i Crkvi. Da se podsjetimo: 1976. godine u Americi je zaređen za svećenika sin naših slaša iz Hrvatskog Majura, vlč. g. Ivan Skenderović. Poslije njega je 18. ožujka 1978. godine u Maloj Bosni bio zaređen za svećenika i ujedno proslavio Mladu Misu vlč. g. Antun Kopilović; 25.

Roditeljski blagoslov

Obitelj Kujundžić na okupu

ožujka 1984. godine bila je Mlada Misa vlč. g. Andrije Anišića, a sada, evo, i četvrta vlč. g. Josipa Kujundžića.

Josip se rodio u Maloj Bosni 9. studenog 1959. godine od oca Grge i majke Etele, u brojnoj obitelji. Osnovnu školu završio je u Maloj Bosni i Subotici, a poslije toga srednju školu u privredi. Nakon odsluženog vojnog roka jedno je vrijeme radio u tvornici. I tada je, na jednom hodočašću mladih u Rim, osjetio Isusov glas koji ga je zvao: "Dodi, slijedi me!" Želja da postane svećenikom tinjala je u njemu nekoliko godina. Plam što tek tinja pretvorio se u žarki plamen na Mladoj Misi Andrije Anišića, kada donosi životnu odluku: poći će na bogosloviju. Dobro se sjećam njegovog uzbuđenja kada mi je u parku kod gradske kuće, gdje smo se toga dana sreli, saopćio svoju odluku. Bio je on tada još pun bojažljivosti: hoće li moći svladati šestogodišnji studij - ali ljubav je bila jača od straha. Josip je pošao na bogosloviju u Zagreb, na Filozofsko - teološki institut Družbe Isusove. Radosno je prihvatio teret studija u svojoj dvadesetpetoj godini života i s uspjehom ga je završio. Bio je oduševljen bogoslovskim životom, tako da će bez ustručavanja posvjedočiti da je u bogosloviji proživio najdivnije trenutke svoga mladenačkog života.

Slavlje Mlade Mise započelo je već u četvrtak trodnevnicom koju je vodio Josipov prefekt i prijatelj o. Mirko Nikolić. On je kroz tri dana nastojao pokazati u svojim nagovorima pod Misom, koje je mjesto djece, mladih i odraslih u Crkvi, dajući konkretne upute kako ostvariti to svoje poslanje. Sama Mlada Misa započela je roditeljskim blagoslovom u župnom stanu. Bio je to dirljivi trenutak, kao i kod svake Mlade Mise. No ovdje je ta dirljivost bila još izraženija, jer mu je blagoslov podijelila samo majka, dok ga je otac iz neba, vjerujemo, još više blagoslivljao i pratio svojim molitvama. Otac mu je, naime, umro još 1983. godine. Ispunila se želja i ostvarile molitve još jedne pobožne majke. Majka Etela žarko je molila Gospodina da jedno od njezinih petnaestero djece pozove u svoju službu i Gospodin nije mogao odbiti njezinu molitvu. Zato je i njezina radost toga dana bila velika.

Poslije roditeljskog blagoslova slijedila je ulazna procesija sa djecom i mladima u narodnim nošnjama i u bjelini. Svi obučeni mladi i djeca su uglavnom nećaci i nećakinje mladomisnikovi. Oni su ga i pozdravili na početku slavlja, a također i čitali čitanja i predmolili

molitve vjernika. Propovjednik je bio vlč. Marko Forgić, dugogodišnji župnik u Maloj Bosni, a sada župnik u Sonti. On je u svojoj propovijedi istaknuo veličinu i ljepotu svećeničkog zvanja, a s druge strane i veličinu očinstva i majčinstva, pogotovo onog tako nesebičnog, kojim su ljubav prema životu i najvećem blagu čovječanstva - djetetu, zadužili naš narod i Crkvu Josipovi roditelji.

Krasna crkvena Presv. Trojstva bila je premalena za sve koji su htjeli biti dionici ovog mladomisničkog slavlja, no dobar razglas omogućio je da su i oni ispred crkve mogli pratiti i sudjelovati.

Na kraju sv. Mise, prije svečanog blagoslova, mladomisnik se dirljivim i potresnim riječima zahvalio Bogu, svojim roditeljima i svima koji su mu pomogli da doživi ovaj dan slavlja svoje Mlade Mise. Njegovu zahvalnost i ushićenje najbolje izražava i njegovo mladomisničko gleslo: "Što da uzvratim Gospodinu za sve što mi je učinio - uzet ću čašu spasenja i zazvati ime Gospodnje!"

Mladomisnikova mama, braća i sestre, priredili su poslije sv. Mise, za oko 300 gostiju večeru u obiteljskoj kući, na obližnjem salašu. Tako je završila i ova treća Mlada Misa u Maloj Bosni, ali s pitanjem: tko je slijedeći!? Tko će nastaviti ovaj lijepi niz svećeničkih zvanja iz ove župe? Mladići - Gospodin zove, oslušajte njegov glas i ne budite srca tvrda: odazovite se!

Andrija Anišić

Mladomisnik Josip Kujundžić

POVIJESNI DANI U SUBOTICI

14. i 15. srpnja 1990. god. bit će posebno ubilježeni u povijest Hrvata u Vojvodini, jer poslije mnogo godina opet su osnovali svoju političku stranku. Prošlo je više decenija od onog vremena kad su poslije prvog svjetskog rata imali svoju Bunjevačko-šokačku stranku koja je pod vodstvom župnika Blaška Rajića tada sudjelovala u političkom životu Kraljevine Srba Hrvata i Slovenaca.

Zato je s radošću dočekano da se u duhu nove sveopće demokratizacije našeg političkog života u Jugoslaviji može osnovati Demokratski savez Hrvata u Vojvodini.

Ta povijesna svečanost je imala dva dijela. U subotu 14. srpnja bila je sv. Misa u franjevačkoj crkvi, a u nedjelju, 15. srpnja bila je Osnivačka skupština Saveza.

KOD "CRNE GOSPE" U FRANJEVAČKOM SAMOSTANU

U subotu uveče, u 20 sati grupa iz Inicijativnog odbora i grupa članova sastali su se u subotičkom franjevačkom samostanu u kapeli Crne Gospe da svi zajedno mole za svoju domovinu. Želili su pod okriljem Gospe poći u novi život.

Sv. Misu je služio gvardijan o. Andrija Matić, a u koncelecijaciji je bio o. Marijan Kovačević.

Na početku sv. Mise o. gvardijan je naglasio da smo se u ovom povijesnom vremenu za hrvatski narod u Vojvodini okupili na molitvu pred Crnom Gospom, koju Bunjevci posebno štiju već stoljećima od svoje seobe u ove krajeve.

U tom svečanom raspoloženju svih prisutnih prigodnu homiliju održao je o. Marijan. Istakao je niz lijepih misli:

"Braćo i sestre, okupili smo se večeras ovdje pred oltarom u kapeli Crne Gospe. Inicijativni odbor za osnivanje Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini je zaželio da pred ovaj tako važan povijesni dan članovi osnivači budu upravo u kapeli Crne Gospe na molitvi i na sv. Misi, a tu sv. Misu da predvode franjevci, jer su oni doveli naše predje u ove krajeve prije više stoljeća. Bog im je dao ovu zemlju u koju dodjoše kao i Abraham iz zemlje svoje u zemlju koju mu je Bog pokazao. A naši predci su došli amo upravo zato da sačuvaju svoju vjeru i samostalnost."

U svojoj homiliji o. Marijan se poslužio biblijskom slikom, slikom o životu Židova u Egiptu. Tom slikom želio je prikazati povijesni položaj hrvatskog naroda u Vojvodini, ali s jednom velikom, nesretnom razlikom: U Egiptu, uz sve tlačenje faraona, broj Židova je postao veći, a ovdje u Bačkoj, nažalost, to se nije dogodilo. Ovdje hrvatski narod nije slušao Jahvu i broj mu je postajao sve manji.

"Upravo se spremate da se sutra organizirate i da poput Mojsija i Arona nastupite pred "faraonom" koji je tvrde šije. On uvijeno ili javno osporava vas i vašu samobitnost. A svu vlast drži u svojoj ruci. I ne preže pred tim da nepokorne zatre".

"Neće vam biti lako. Zato se večeras okupiste oko Crne Gospe. Njezin zagovor neka vas prati."

To su samo neke misli iz bogatog zbira lijepih ideja i pouka, koje je nazočnima prenio o. Marijan.

Pod sv. Misom pjevala je grupa članova katedralnog zbora "Albe Vidaković" pod ravnanjem s. Mirjam Panžić, a u pratnji mladih tamburaša.

Tako je u velikoj duhovnoj sabranosti završila ova molitva pred Crnom Gospom za sretnu budućnost našeg naroda i naše domovine. Lijepa je slikovitost ovog okupljanja u drevnom franjevačkom samostanu, tom središtu duhovnog života hrvatskog puka u Subotici i daleko šire.

OSNIVAČKA SKUPŠTINA DSHV

U nedjelju, 15. srpnja u amfiteatru Radničkog univerziteta "Veljko Vlahović" u Subotici, sa početkom u 9 sati, bila je osnivačka skupština Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini.

Pored gostiju iz Hrvatske i drugih krajeva naše domovine bilo je oko 220 članova osnivača, a to je samo mali broj onih koji su želili prisustvovati na ovoj povijesnoj svečanosti. Posebno želim istaći nazočnost Antuna Mujića iz Bunjevačke čitaonice u Baji u Madžarskoj. Tako je opet obnovljena duhovna veza ova dva stara grada.

Općem oduševljenju su pridonijeli pozdravi gostiju koji su izrazili svoju radost zbog toga što Hrvati u Vojvodini počinju nov politički život.

Zatim se prešlo na radni dio skupštine. Prihvaćen je Satatut i obavljeno je tajno glasanje za izbor pojedinih organa uprave Saveza. Za predsjednika je izabran Bela Tonković iz Subotice, za potpredsjednike dr. Milan Bičanić iz Kukujevaca, Stanka Kujundžić i Antun Skenderović iz Subotice. Članovi Predsjedništva su mr Julije Skenderović, mr Ivan Poljaković, Josip Ivanković, Bogoljub Kujundžić (svi iz Subotice), Slavko Kiš (Sr. Karlovci), Branko Melwinger (Petrovaradin), Antun Matarić (Sombor), Stipan Nadj (Bač), Josip Šargić (Kukujević), Pored toga, izabrano je Vijeće od 20 članova i Nadzorni odbor od 5 članova. Tajnik DSHV je mr Julije Skenderović iz Subotice.

Kad je izborna komisija proglasila rezultate glasanja, izabrani predsjednik Bela Tonković je održao svoj nastupni i programski govor, koji je jasan po izlaganju i bogat u sadržaju.

U prvom dijelu govora iznio je sadašnje političko stanje hrvatskog pučanstva u Vojvodini. A sve to dovodilo je na razmišljanje kako da se to naše stanje popravi i 13. svibnja 1990. god. osnovan je Inicijativni odbor za osnivanje Saveza vojvodjanskih Hrvata. Taj Odbor je u Subotici dao izjavu sredstvima priopćavanja o ciljevima Saveza i tako je stupio u javnost.

Kad je predsjednik opisao kako su išle pripreme za ovaj sastanak članova osnivača, pozdravio je sve ovim riječima:

"Sada smo se ovdje okupili i ja vas, dragi prijatelji, srdačno pozdravljam sve od Bačkog Brijega do Zemuna, od Subotice do Kukujevaca. Dobro došli u Suboticu na Osnivačku skupštinu Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini".

Zatim je predsjednik posebno srdačno pozdravio naše starije koji su podnijeli teret teških vremena i progona, konfiskacije, prisilnih obaveza i zatvora po svim kazamatima. "Srdačno vas pozdravljamo, ljubimo vaše ožiljke i zahvaljujemo vam".

"Zahvaljujemo i Katoličkoj crkvi i našim svećenicima i časnim sestrama što su nam Radosnu vijest naviještali našim, hrvatskim jezikom i koji su svojim kulturnim radom sačuvali u nama svijest pripadnosti hrvatskom narodu. Vi i naše starine ste nas učili da svoje trebamo voljeti, a tuđe poštivati. Hvala vam!"

"S dubokom boli sjećamo se i naših dragih koji ovaj čas nisu mogli doživjeti: koji su u ratu i poslije rata izgubili živote, istrunuli po zatvorima ili kasnije umrli od posljedica zatvorskih kazni. Dobri Bog neka im bude milostiv, a mi ih se sjetimo minutom šutnje". (Svi su u tišini ustali).

Predsjednik je naglasio da su načela i ciljevi djelovanja Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini utemeljeni na velikim deklaracijama o ljudskim pravima, koje su objavljene tokom povijesti i na temelju moderne europske civilizacije i demokracije.

Poslije objašnjenja nacionalne odrednice Hrvata u Vojvodini, predsjednik je iznio niz zahtjeva koji se nalaze u programu ovog Saveza. Samo neke da navedemo:

"Zahtijevamo slobodnu upotrebu vlastitog jezika i pisma u javnosti: u upravi, pravosuđu, tisku, radiju i televiziji. Ravnop-

ravnost za nas Hrvate znači i razmjerna zastupljenost u organima uprave, pravosuđa, školstva, u uredništvima sredstava priopćavanja, u tisku, na radiju i televiziji”.

”Ravnopravnost za nas znači i imati vlastite kulturne institucije: od kulturno-umjetničkih društava do kazališta u kojima ćemo slobodno moći razvijati svoju autohtonu kulturu bez straha da nam se nalijepi kakva ružna etiketa”.

”Ostvarivanjem naših zahtjeva, nitko neće biti ni u čemu zakinut”.

”Sve što mi za sebe zahtijevamo - priznajemo svakome!”

Zatim je predsjednik Bela Tonković iznio gospodarske probleme, koji su obuhvaćeni u programu Saveza, a svoj govor je završio:

”Zato vas pozivam, dragi prijatelji i osnivači DSHV da odlazeći s ove Osnivačke skupštine svojim kućama ponese sa sobom dvije poruke:

- Recite svakom da mi nikome ne prijetimo, mi nikoga ne ugrožavamo. Što za sebe tražimo, to priznajemo svima! Mi smo za razum i toleranciju. Mi smo za suživot u različitosti!

- Ponesite sa sobom i upaljenu luč nade i optimizma: ima budućnosti i za nas Hrvate!”

Poslije govora predsjednika javilo se nekoliko govornika. Bilo je i oštrih riječi, koje ne moramo odobriti, ali ih možemo razumjeti kao izraz nezadovoljstva političkim stanjem u kojem već dugo živimo.

Onda su svi stojeći saslušali predsjedavajućeg dr Milana Bićanića, koji je pročitao dekret o osnivanju Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, 15. srpnja 1990. god. na Osnivačkoj skupštini u Subotici.

Svi su ovaj dekret burno pozdravili, sretni što su prisustvovali povijesnom događaju u političkom životu našeg naroda.

Ovaj politički skup Hrvata u Vojvodini naišao je na vrlo rataličita reagiranja u pojedinim novinama. Čitaoci su se u to mogli uvjeriti.

U duhu važećih propisa Crkvenih zakona, Katolička crkva u Bačkoj, na čelu sa svojim poglavarima, neće se priključiti ni jednoj političkoj stranci, jer želi vršiti duhovnu misiju i brigu za sve svoje vjernike bez obzira na njihovu stranačku pripadnost i političko opredjeljenje.

Što smo rekli općenito za Katoličku crkvu, to se odnosi na svećenike, koji neće biti uključeni u aktivnost pojedinih političkih stranaka, jer oni vrše duhovnu pastvu među svojim vjernicima, svima jednako bez ikakvih razlika koje bi proizišle iz stranačke pripadnosti.

Medjutim, vjernici kao pojedinci ili grupe treba da se uključe u politički život, jer će samo tako moći vršiti utjecaj na opće poboljšanje svoga političkoga, kulturnoga i gospodarskoga života. To ne mogu prepustiti drugima da rade u njihovo ime i mjesto njih.

Sami po svojoj savjesti, vjernici neka se opredijele za onu političku stranku u kojoj vide da najbolje brani i predstavlja njihove narodne interese i ideale.

Nema koristi od povlačenja u sebe. Ne može se dopustiti da drugi odlučuju o nama zbog naše neaktivnosti i nemara. Dužnost je vjernika da sudjeluju na svim izborima. Samostalno biraju za koga će glasati i tako odlučuju o svojoj budućnosti i o svom životu u društvenoj zajednici.

To je nekoliko važnih misli za naše čitaoce na početku novog političkog života kad su i u našim krajevima osnovane pojedine stranke. Treba se opredijeliti i uključiti, jer samo zajednički možemo graditi bolji život.

Al-Be

RAZGOVOR S G. MR. JULIJEM SKENDEROVIĆEM, TAJNIKOM DEMOKRATSKOG SAVEZA HRVATA U VOJVODINI

- **BAČKO KLASJE (BK):** Budite ljubazni predstavite ukratko Vaš Savez.

Mr. JULIJE SKENDEROVIĆ (JS): Sam naziv "DEMOKRATSKI SAVEZ HRVATA U VOJVODINI" (DSHV) obuhvaća naše osnovne odrednice. Razloga osnutku ima puno. Pogledajte na primjer situaciju u Subotici. U "bunjevačkoj metropoli" jedva možete čuti našu lipu starovinsku, bunjevačku rič. Ove godine su nam glasnogovornici bratstva i jedinstva pokušali oteti i zadnju našu bunjevačku vjersko-kulturnu manifestaciju, dragu nam dužijancu. Isto se događa i Šokcima i svim Hrvatima u Vojvodini, od Subotice do Zemuna. Mi koji se još sjećamo perioda iza rata kada Hrvati u Vojvodini nisu bili "u ilegali", zaključili smo da je došao trenutak kada se Hrvati mogu vratiti u javnost. Osnovani smo Inicijativni odbor i 15. srpnja 1990. godine organizirali osnivačku skupštinu u Subotici. U toku je osnivanje podružnica i mjesnih organizacija diljem cijele Vojvodine. Nastojimo pridobiti svakog Bunjevca, Šokca, svakog Hrvata u našu stranku. Rado primamo u svoje redove i ljude drugih nacionalnosti, ukoliko imaju želju zalagati se za ravnopravnost Hrvata u Vojvodini.

- **BK: Koji su temeljni stavovi, osnovne ideje Vašeg Saveza?**

JS: Naši se stavovi temelje na velikim međunarodnim deklaracijama o ljudskim pravima, među njima i na enciklici "Rerum novarum". Posebno ističemo u ovoj vojvodanskoj, višenacionalnoj, sredini zajedništvo u različitosti. Odbacujemo praksu bivšeg boljševičko-komunističkog jednoulmlja u kojem je u ime bratstva i jedinstva osuđivano i proganjano svako razlikovanje i u najpozitivnijem smislu, kako među pojedincima, tako i među narodima. Ako ističem da sam Bunjevac, Šokac - Hrvat nikoga time ne vrijedam. Zato uvijek dodajemo: što za sebe tražimo, to priznajemo i drugima.

- **BK: Zašto stavljate naglasak na osobu, obitelj, narod?!**

JS: Ljudska prava ne izvire niti iz Ustava, ne poklanja ih čovjeku niti jedna ljudska institucija, nisu izmišljena ni u kakvom "ministarstvu istine", nego se čovjek sa tim pravima rađa, a u obitelji i narodu ih najbolje realizira.

- **BK: Kakav je stav Vašeg Saveza prema vjerskim zajednicama? Konkretno prema Katoličkoj crkvi?**

JS: Odgovorit ću na drugi dio pitanja. Katolička crkva je ukorijenjena u hrvatskom narodu, odvajkada je bila oslonac bunjevačkom i šokačkom puku. Zato veoma cijenimo Katoličku crkvu i zahvalni smo joj što je osobito u poratnom periodu bila jedina institucija koja je čuvala našu nacionalnu svijest.

- **BK: Što očekujete od Crkve u izgradnji jednog novog i demokratskog društva? Koji bi bili konkretni zadaci koje bi Crkva mogla učiniti na korist ovog Naroda, u ovaj povijesni trenutak?**

JS: Očekujemo od Crkve da naše ljude potiče na aktivnost u svrhu ostvarivanja takvog društva, da ih ohrabruje kada su uplašeni i malodušni. Bilo bi dobro kada bi Crkva uz postojeće oblike vjerskog prosvjećivanja naroda pomagala preporoditeljski rad vjerskih škola, čitaonica, tribina itd.

- **BK: Kakav je stav Saveza prema svijetu kulture i što konkretno kanite poduzeti?**

JS: Želimo u svakom mjestu gdje žive Hrvati osnovati hrvatska prosvjetna društva. U Subotici želimo obnoviti rad Subotičke matice, Pučke kasine i još nekih od četrdesetak takvih hrvatskih kulturnih institucija, koliko smo ih između dva rata imali. Također ćemo tražiti i nove organizacione oblike za širenje vlastite kulture i upoznavanje kulture drugih naroda sa kojima živimo u voljenoj nam Vojvodini.

TRI JUBILEJA U SAMOSTANU "ANUNCIJATA"

"Svi slavimo, mi slavimo..." odjekivalo je u Župi Isusova uskrsnuća kao i u samostanu sestara NAŠE GOSPE ("Anuncijata") početkom mjeseca srpnja o. g.. Bio je to jedinstven, ne svakidašnji doživljaj za župljane spomenute župe u kojoj već dvadesetak godina pastoralno djeluju članice zajednice DRUŽBE SIROMASNIH SESTARA UČITELJICA "NAŠE GOSPE" (tako glasi službeni naziv).

Subotica nas pamti još mnogo prije. Ovdje na području župe Isusova Uskrsnuća smo po Providnosti uspjele sagraditi i svoj samostan "Anuncijata" 1982. godine u ulici Marije Bursać 38.

Što se to slavilo?

Slavile smo Boga i zahvaljivale Mu za vjernost naših sestara: Bogljube Peić, Božidarke Šokac i Bernardice Djukić. Sestra Bogoljuba i s. Božidarka, prva rodnom iz Subotice, druga iz Sonte navršile su 50 godina svog redovničkog života po zavjetima, a s. Bernardica također rodnom iz Subotice 25 godina. Kako su vezane za ovu župu svojim radom bilo porjeklom bio je to dovoljan razlog da svoje jubileje, koje

inače sestre poroslavljaju i za njih Bogu zahvaljuju u svojoj kući Matici u Zagrebu, ovaj puta proslave u mjesnoj Crkvi Subotičke biskupije gdje žive i rade.

"Kako pak evandjeoski savjeti, po ljubavi kojoj vode, na poseban način povezuju svoje sljedbenike s Crkvom i njezinim misterijem, njihov duhovni život mora također biti posvećen dobru cijele Crkve." (usp. LG 44) Znakovito je to bilo doživljeno i izrečeno za vrijeme Euharistijskog slavlja 1. srpnja o. g. u 18 sati u crkvi Isusova uskrsnuća. Euharistijsko slavlje i obred obnove zavjeta predvodio je mjesni Ordinarij u osobi msgr. Ivana Penzeš. Poticajnu propovjed, zahvalnost sestrama i zajednici izrekao je mjesni župnik preč. Bela Stantić. U koncelebraciji su bili još mnogi gospoda svećenici. Sestre su obnovile svoje zavjete u ruke svoje časne majke Admirate Miklaužić, vrhovne poglavarice Družbe s kjojom su došle i sestre iz Zagreba. Slavlje je uzveličao i zbor "Albe Vidaković" pod ravnanjem sestre Mirjam za vrijeme Euharistijskog slavlja i dan prije kod molitvenog susreta.

Molitveni susret se održao uoči jubilarnog slavlja kao duhovna priprava. Bila je to prilika i da se kroz diamontažu malo više upozna zajednicu sestara Naše Gospe, a kroz svečanu Večernju moli za njih.

Župljani Isusova uskrsnuća su kao i uvijek tako i ovaj puta pokazali zdušno i velikodušno svoju ljubav prema sestrama. Pomagali su u organizaciji slavlja, prisutni su bili djeca, mladi i manje mladi. Općinari i domaćice. Za svako dobro djelo, za svaku podršku i svaki susret, za svaki dar i svaku riječ i ovom zgodom u ime Družbe, napose samostana "Anuncijata" izričem veliki hvala. Osobito se založio naš župnik preč. Bela Stantić da sve teče dostojnastveno i prikladno. Uz paprikaš, zdravicu, slatkiš i već što se našlo bila je prilika i za međusobni susret u ljubavi i zahvalnosti u samostanu sestara.

Vrijedno je poželjeti da uz jubileje počmemo slaviti i prve zavjete koji su već dosta davno bili iz ovih naših krajeva, kao i župe u kojoj proslavimo ove zlatne i srebrni jubilej. Molimo, radimo i ne prestanimo se nadati!

s. M. Tarzicija T.

IZLOŽBA NARODNOG TKANJA I VEZA NA BUNJEVAČKOJ NOŠNJI iz privatne zbirke Ante Pokornika

U okviru gradske Dužijance i povodom prve godišnjice smrti Ante Pokornika otvorena je 27. VII 1990. god. u subotičkom Gradskom muzeju izložba "Narodno tkanje i vez na bunjevačkoj nošnji".

Na izložbi su prikazani izabrani primjerci bunjevačkog narodnog tkanja, prikazane su sve vrste ženskih pregača od vune i pamuka raznih boja.

Osobito treba istaći ljepotu izloženih primjeraka ženske nošnje, kao što su šlingovane suknje, keceljci, mideri i košulje. Osim šlingovanih izložene su i vezene košulje. Zastupljen je i zlatovez na košuljama i svilenim maramama na glavu. Također je prikazan vez raznobojnim pamukom na plišavim maramama na vrat i taj se vez ističe skladom boja raznovrsnog cvijeća.

Vezom u boji i zlatovezom ukrašavali su i dijelove bunjevačke muške narodne nošnje: svečana košulja i prusluk.

Ova izložba je posvjedočila o izvanrednoj ljepoti tog narodnog stvaralaštva, gdje je došla do izražaja vještina vezilja, koje su dostigle savršenstvo u svom radu. To iskustvo prenosilo se od starijih na mlađe i sve više se usavršavalo, ali u novije vrijeme sasvim je nestala ta vještina.

Zato ovakve izložbe imaju svoju posebnu vrijednost kao svjedočanstvo o jednom minulom i duhom bogatom vremenu.

Za ovu vrijednu i lijepu izložbu zaslužna je uprava Gradskog muzeja u Subotici i kustos etnolog mr Milka Mikuška, koja je znalacki i stručno izvršila izbor i postavku izložbe.

Posebno treba zahvaliti kćeri pokojnog Ante Pokornika, Ani Pokornik Horvacki i njenom suprugu Ladislavu Horvacki koji su dozvolili da se izvrši izbor iz pokojnikove zbirke i mnogo su pomogli u pripremi i postavljanju izložbe.

Na svečanom otvaranju izložbe 27. VII 1990. u 18 s. u novim prostorijama Gradskog muzeja bili su prisutni članovi obitelji, rođaci, prijatelji i poznanici pokojnog Ante Pokornika uz druge goste.

Izložbu je otvorila kustos etnolog mr Milka Mikuška.

Ovom izložbom pokojni A. Pokornik je dobio veliko priznanje za svoj dugogodišnji rad na sakupljanju bunjevačkog folklornog blaga.

A. Pokornik je rođen 1910. god. u Subotici, u kraju gdje je bilo mnogo vezilja i gdje su se njegovali svi bunjevački narodni običaji (danas Gunudličeva ulica). Tako je već u djetinjstvu sve to upoznao i zavolio. Posebno je pokazao zanimanje za bunjevačku nošnju. U novije vrijeme pomagao je u organiziranju povorke u gradskoj Dužijanci u Subotici 1968 - 1971.) i u HKUD "Bunjevačko kolo" (1970-1971.). Velika je šteta što je bio spriječen u daljem javnom djelovanju. To su bila luda vremena.

Umro je 20. VIII 1989. god. i sahranjen je na groblju sv. Roka u Subotici.

Bela Gabrić

SVEČANO PREDSTAVLJANJE KNJIGE "BAČKI BUNJEVCI I ŠOKCI" DR ANTE SEKULIĆA

U četvrtak, 14. lipnja 1990. god. sa početkom u 19 sati bila je lijepa kulturna svečanost u velikoj čitaonici subotičke Gradske biblioteke. Predstavljeno je novo izdanje knjige "Bački Bunjevci i Šokci", koju je napisao dr Ante Sekulić, a objavila je ove godine "Školska knjiga" u Zagrebu.

Knjigu je predstavio dr Ive Mažuran, urednik u toj izdavačkoj ustanovi. Rekao je da je ovo djelo dr Ante Sekulića okrenuto prema nama i govori o nama. To je zbir znanstvenih disciplina. Govori o svemu što čini cjelokupnost jednog naroda. Ta knjiga sve obuhvata. Govori o prošlosti, sadašnjosti i budućnosti Hrvata u Bačkoj. Predavač je završio porukom: "Neka ova knjiga bude uz Vas, da Vam pomogne za čuvanje svoga identiteta".

U ime izdavača govorio je Antun Zibar, v.d. predsjednik Poslovnog odbora "Školske knjige". On je naglasio da je ova knjiga rezultat znanstvenog rada dr Ante Sekulića. Glavna joj je oznaka zanimanje za identitet i povijest Hrvata u Bačkoj. Na temelju prvog izdanja knjige, koja ima naslov "Narodni život i običaji bačkih Bunjevaca" (izdanje JAZU, Zagreb, 1986. u ediciji "Zbornik za narodni život i običaje Južnih Slavena", knj. 50.) autor je priredio popularno, dopunjeno izdanje te knjige pod naslovom "Bački Bunjevci i Šokci" (izdanje "Školske knjige", Zagreb, 1989.). Knjiga je imala velik uspjeh kod čitalaca i brzo je rasprodana pa je ove godine objavljeno novo izdanje, koje danas predstavljamo.

Zatim je A. Zibar govorio o 40-godišnjem djelovanju velike izdavačke kuće "Školska knjiga" i iznio je statističke podatke koji svakog moraju zadiviti.

U ime domaćina o knjizi je govorio pjesnik i kritičar Vojislav Sekelj iz Subotice. On je bio i voditelj večeri.

Zatim se dr Ante Sekulić obratio gostima koji su došli u vrlo lijepom broju na ovu našu svečanost. Vidljivo ganut zbog ovog susreta, poslije zahvale svim organizatorima ove svečanosti, obratio se nazočnima:

POZDRAVNI GOVOR DR ANTE SEKULIĆA

Dogodi se da čovjek, koji cijelog života traga za srećom, koji je u svakoj prigodi tražio ljepotu, radost, prepoznatljivost sebe u drugima, iznenada osjeti baš tu zbiljnost - susret s drugima, s ljudima. Trenutak je to iznimno svečan. Prijateljstvo, ljubav, putovanja, svečanosti, rastanci i boli kao da sve to u jednom trenutku nestaje. A kao da veće radosti ne može biti. A na to imamo pravo. Ne darovano, ili stečeno, nego naravno.

Meni se čini da je ovo taj davno očekivani trenutak u kojem se susrećem s vama u gradu kojim se svi ponosimo, koji volimo i sve mu dobro želimo.

Trenutak je ovo susreta u zgradi u kojoj sam proveo brojne sate, pitao za savjete, čitao tuđe tekstove, širio obzore i jačao svoju službu Istini. Hvala ravnateljici ove biblioteke i osoblju što su nas primili i omogućili susret.

U ovom trenutku ja zapravo ništa dragocjenije ne nudim i nikoga nemam predstaviti. S knjigom ovom - vašom i mojom - pred vama kao da sam razlučen od svega, sam na vijetu sa svojom ljubavi; s vama koje sam dugo pogledao vlažnih i tužnih, često gladnih očiju. Da,

gladan kako samo srce može gladovati. Sav napor, rad, svi prijeziri i patnje, skrivečki pisane stranice - sve je to samo odsjaj ljepote i raskošnog bogatstva bačkih ravni- ca, punina vašega i moga života.

I unatoč svemu, u procjepu između radosti i boli, večeras, u sumračju lipanjske večeri posjedujem sve, sretan sam i ništa ne trebam: Darovao sam vam knjigu u kojoj nema ružne riječi, ni pogrde, ni prijezira, niti mržnje. U njoj smo mi: vaši i moji životi, naša stoljetna prošlost i sadašnji život. I ljubav - silna ljubav prema svemu što je naše. I vjera - u istinu, pravednost, dostojanstvo, a to nam sve skupa jamči ljepšu budućnost.

Tijekom stoljeća, pa i večeras, naši ljudi nisu sijali mržnju, zlovolju, nisu prijetili, nego su sagnuti nad dugim i dubokim brazdama skupa sa svim sužiteljima pripremali kruh. Kruh svagdanji od kojega nismo za sebe tražili veći komad nego onaj koliki nam pripada, jednak s drugima.

Večeras ovdje s vama, s knjigama o nama u ruci, posjedujem sve. Sretan sam. Ne trebam ništa. Nemam želja. Jer što drugi traže u ljubavi, u prijateljima i svečanostima, ja imam ovdje. S vama. Što pjesnici traže u stihovima, slikari u slikama, samozvanici u moći, bogataši u novcu, pijanci u vinu - sve to imam ovdje. S vama. U vašem i mojem gradu. Moj je život ovdje, sav moj svijet je ovdje i sva moja ljubav. Meni pripadaju sva bogatstva, meni koji ništa ne zovem svojim, ni ovu knjigu koja je uistinu vaša.

Imam puninu radosti, beskrajni mir, sve ljepote i sve ljubavi. I zato rekoh: ne želim ništa. Svi moji dani i sve noći osmišljeni su ovim trenutkom kad nakladnik i urednik predaju bačkoj javnosti, poglavito hrvatskim čitateljima knjigu o njima.

Naš je večerašnji susret kratak. Možda se nikad više neće ponoviti u mom životu.

Ali - htio bih vam reći da sam vas volio svim svojim sposobnostima, svom svojom domišljatošću, svom nježnošću koju sam ikad smogao, svom osjećajnošću i svim uzvišenim čuvstvima. Pa i svim strastima, težnjama, žestinom, neutaženom željom da branim vaše i svoje dostojanstvo.

Htio bih vam reći: Pisao sam dugi niz godina povijest o vama, o meni, o nama s dubokim uvjerenjem da ljubav prema zavičaju nije grijeh, nego obveza. Ljudska, ukoliko želimo biti ljudi i živjeti ljudski. Svugdje. Pa i ovdje. U Subotici. U Bačkoj. Hvala!

Poslije ovih govora gostiju, bio je razgovor s autorom knjige i postavljeno mu je nekoliko pitanja koja je trebalo objasniti.

U umjetničkom dijelu programa nastupio je naš mladi talenat Emil Gabrić, koji je na violini izveo dvije glazbene točke uz pratnju klavira.

U organiziranju ove kulturne priredbe pomogli su "Školska knjiga" u Zagrebu, Gradska biblioteka i literarna sekcija KUD-a "Bunjevačko kolo" u Subotici.

Te večeri zainteresirani posjetioци mogli su kupiti knjigu uz prigodan popust.

Čitaocima "Bačkog klasja" preporučujemo ovu knjigu i mogu je kupiti u knjižari "Forum" ul. Borisa Kidriča (korzo) u Subotici.

Bela Gabrić

TKO JE AUTOR NOVOG OLTARA I AMBONA NA BIKOVU ?!

Naš izvještaj o posveti oltara na Bikovu uzrokom je "polemike" prof. Alojzije Ulman i bikovačkog župnika vlč. Julija Bašića. Objavljujemo njihova pisma koja su naslovljena i uredništvu Bačkog klasja.

"U Bačkoj klasju, br. 57. od 15. lipnja 1990. na str. može se čitati: POSVETA NOVOG OLTARA U BIKOVU. Vrlo lijepo. Samo je g. župnik nešto zaboravio ili nije htio spomenuti: DA JE AUTOR CIJELE KONCEPCIJE KAO I DETALJA ne neki zidar, kovač, tesar koji su radili po zadanom nacrtu NEGO JE AUTOR ONAJ TKO JE CIJELU STVAR ZAMISLIO U CJELINI I POSTAVIO OSNOVNI NACRT. A ideju zadržanja ugodaja narodnog ambijenta koji svakodnevno sve više iščezava sa salaša i nacрте za to sam dala ja, Alojzija Ulman. Bilo je to 17. VIII 1980. /.../ Zbog ugleda Vašeg lista, zahtijevam OBJAŠNJENJE - DOPUNU - ISTINU

NA ISTOJ STRANICI BAČKOG KLASJA S OBJAVOM NEKIH OD SKICA U SLIJEDEĆEM BROJU. S poštovanjem - Alojzija Ulman".

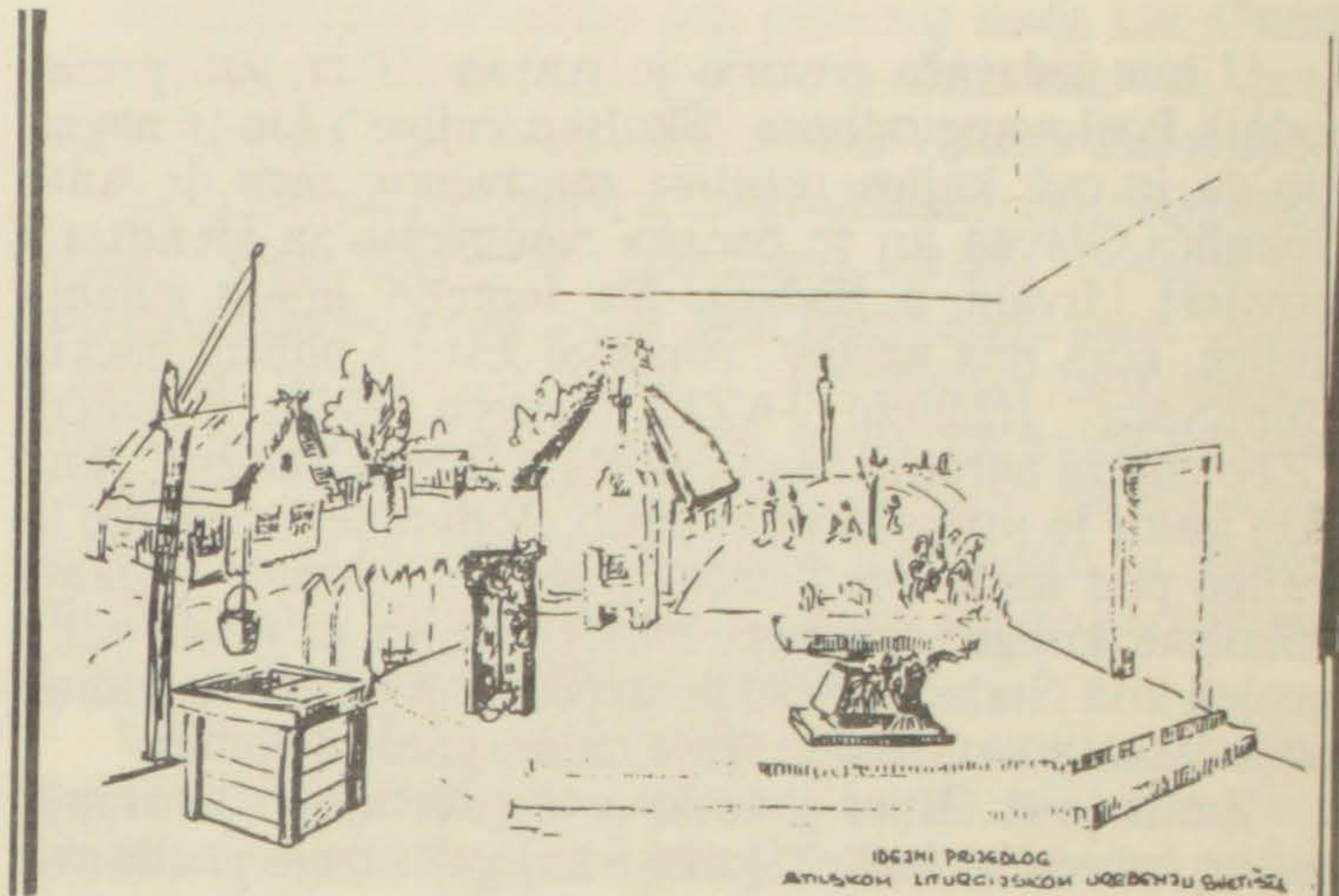
"Primivši dopis od uredništva sa potpisom glavnog i odgovornog urednika, tek 22. 08. 1990. god., u ime župnog ureda na koji je stigao isti dopis, kao župnik odgovarama "zahtjevu pravednosti" putem slanja fotokopije skice idejnog prijedloga prof. A. Ulman na komparaciju svakom dobronamjerniku sa činjeničnim stanjem kako prikazuje najnovija fotografija načinjena prigodom posvete novog oltara u Bikovu.

Mislim da sve jasno govori, bez ikakvog posrednika. Ako pak ne vjerujete ni samoj fotografiji, izvolite dodite na lice mjesta i uvjerite se sami.

Uz iskrene pozdrave i svako dobro Julije Bašić, župnik".

Sadašnji izgled svetišta

Idejni prijedlog prof. A. Ulman

MAJKA TEREZIJA IMA 80 GODINA

27. kolovza o. g. napunilo se ravno 80. godina kada je navjeća žena Katoličke crkve i kršćanstva uopće, ugledala svjetlo ovoga svijeta u našem Skopju. Čini se da je u nama premalo svijesti da je ta velika žena naših dana zapravo stasala u krilu Crkve u Hrvata, iako nikom ne pada na pamet da zaniječe njezino albansko podrijetlo. U jednom razgovoru priznala je piscu ovih redaka, da ona kada se onako za svoju dušu moli, tada se Bogu obraća hrvatski, jer je to bio jezik njezine zrele vjere do koje ju je vodio o. Jambreković, koji je onodobno djelovao u Skopju. Mislim, da bismo je trebali smatrati više svojom. Zato je hvale vrijedan potez zagrebačkog Magistrata, koji ju je proglasio počasnim građaninom grada Zagreba i jednu ulicu imenovao njezinim imenom.

I ova mjesna Crkva u Bačkoj ima razloga spomenom i molitvama obilježiti ovu obljetnicu. Iako nam se davnašnja želja, da se njezine sestre nastane na teritoriju Bačke, nije još realizirala, radi naglih promjena na evropskom Istoku. No, još živimo u nadi da će se njezine kćeri uhvatiti u koštac sa najvećim problemom Subotice grada i okoline, a to je problem samoubistava, koji već desetljećima ne jenjava, a sa tim problemom se samo one mogu pozitivno pozabaviti.

I za još jednu inicijativu ova Crkva u Bačkoj treba se sjetiti ovog datuma. Prije nekoliko godina, Majka Terezija je odredila za svakog svećenika ove biskupije po jednu sestru da se moli i žrtvuje za njega. Da li smo joj se zahvalili za tu plemenitu akciju. Kao da je osjetila situaciju u kojoj se nalazi kler ove Crkve. Dakle, MAJKO TEREZIJO, HVALA TI! ŽIVI I SLAVI BOGA JOŠ MNOGAJA LJETA!

NOVI SAD – Spomendan Imena Marijina u Novom Sadu je svečano proslavljen. U nedjelju, 16 rujna u župnoj crkvi proslavljeno je proštenje. Za tu priliku je bio gost preuzv. g. apostolski pronuncij iz Beograda mons. Gabriel Montalvo nadbiskup, koji je predvodio concelibriranu sv. misu i održao propovijed na hrvatskom jeziku, dok je na mađarski prevodio p. Šuhajda Lajoš. Na ovo slavlje je bio pozvan i sudjelovao na ovom slavlju visokopreosvešteni g. Irinej Bulović episkop i administrator bačke eparhije sa svojom pratnjom. Vjernici su oduševljeno pozdravili njegov ulazak u crkvu. Bio je prisutan i biskup slovačke evangeličke Crkve g. Andrej Beredi, kao i domaći biskup subotički preuzv. g. msgr. Ivan Péntzes, te svećenici iz grada i okoline. Mnoštvo vjernika je sa pažnjom i oduševljeno pratilo ovo slavlje i bili su radosni ovakovom susretu kršćanskog zajedništva i poštovanja. Domaći župnik g. Blaško Dekanj je pozdravio vjernike i sve prisutne hrvatski i mađarski. U župnom domu je priređen prijem za članove past. Vijeća i pjevače, te večera za ugledne goste i svećenike.

Župnik

BUNARIĆ 1990.

U subotu predvečer, 25. kolovoza 1990. okupili smo se na Bunariću da se pomolimo Gospi za sve one koji su nam u srcu, ili da joj zahvalimo za primljene i milosti i srdačno je pozdravimo. Ovo večernje slavlje predvodili su ovogodišnji gost, msgr. Želimir Puljić, biskup dubrovački i domaći biskup msgr. Ivan Penzes.

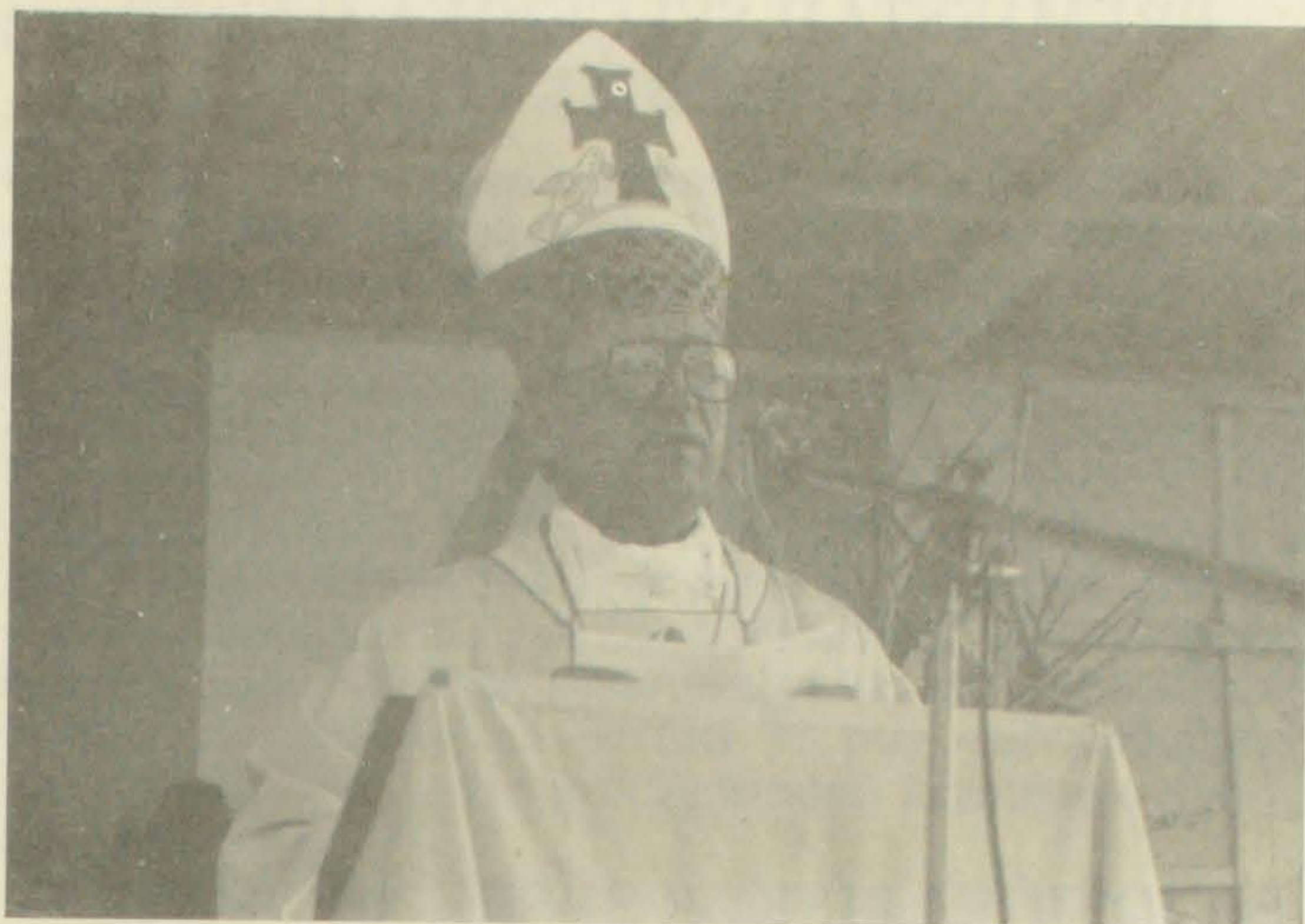
Suton je sa sobom dovela mnoštvo hodočasnika na naš skroman, ali dragi Bunarić. Neki su i zakasnili, ali nikad nije kasno za pobožnost i molitvu, pogotovo ako imamo u vidu Isusovu riječ da je ista plaća i radnicima "posljednje ure".

Na početku mladi su pozdravili Gospu i prisutne prigodnim recitacijama na hrvatskom i mađarskom jeziku, a zatim je subotički biskup šropljenjem sve okupljene vjernike podsjetio na milost krštenja. Nakon što smo se podsjetili i potvrdili da smo djeca Božja, svima je pružena prilika da se izmire s Ocem po sakramentu sv. ispovijedi. U međuvremenu smo molili kronicu uz meditaciju upravitelja svetišta preč. g. Andrije Kopilovića. Sjedeći na travi, na čistom zraku, daleko od svakodnevnih buke i jurnjave uživala sam u ovoj, dragoj i dobro mi poznatoj, molitvi. I dok smo po tko zna koji put ponavljali "Zdravo Marijo..." imala sam osjećaj da je Marija stvarno među nama prisutna. A kad smo krenuli u procesiji s likom Gospe Bunarićke, srce mi se ispunilo mirom i radošću, jer sam na putu s Majkom. Taj mir i radost čitali su se i sa lica obasjanih svjetlom svijeća koji su pjevajući i moleći išli s Marijom prema oltaru...

Vrhunac večeri bila je sv. Misa koju je služio katedralni župnik, preč. g. Stjepan Beretić. Marija nas je ponovo dovela k Isusu, koji je na osobit način prisutan u Euharistiji.

U nedjelju već rano ujutro mnoštvo se slivalo prema Bunariću - pješice, autobusima, autima. Zapaženo je puno milicajaca koji su divno regulirali saobraćaj i učinili sve da za vrijeme mise bude tišina i mir. Ove godine to je bilo osobito zamjećeno i zato im iskrena hvala. Prvu sv. Misu služio je o. Leopold Ivanković u 7 sati. U 8 sati na euharistiju su se okupili vjernici Mađari. Tu Misu služio je biskup Penzes. A u 10 sati okupili su se vjernici Hrvati na svečanu euharistiju koju je predvodio biskup dubrovački Želimir Puljić. On je u svojoj propovijedi osvrćući se na aktualnu situaciju u Europi i kod nas između ostalog rekao:

"Istina je da je boljševička petokraka prije 70 godina navijestila rat križu i kršćanstvu i svakoj drugoj religioznoj zasadi pod parolom: bolje nesretan, nego religiozan. Istina je da je sedmoglava Aždaja u ovom stoljeću imala obilnu žetvu i da su u tom stravičnom sukobu zaglavili milijuni ljudi. Jama do jame, grob do groba. Europa je od Portugala do Urala zalivena krvlju mučenika. Usrpkos svega toga osjećam da se u Europi nešto događa, nešto se novo rađa. Ta nova Europa,... nije više samo neki nostalgični san ili srednjovjekovna utopija. Ne. To je stvarnost koju rukama pipamo. Naziru se novi obrisi nečega što se rađa. A to novo nadahnuto je snagom Evandjelja koje ima preobrazbenu moć i koje je bilo sposobno i u vrijeme velikih seoba naroda postati kvascem kršćanske Europe... Korjeni novog društva, nove Europe... počivaju na kulturnim, duhovnim i moralnim temeljima. U korjene europskog i hrvatskog bića utkana je i vjera koja je toliko srasla s kulturom, poviješću, jezikom i dušom hrvatskog bića da su svi pokušaji iskorjenjenja bili bezuspješni. Istina, već više od dva stoljeća odliježe podnebljem ove civilizirane Europe nepoštedna kritika religije, Boga, Crkve - u ime nekih samozvanih humanizama i lažnih osloboditelja iskrivljene svijesti. Izrađujući kulturu, društvo i civilizaciju bez Boga i oslanjajući se isključivo na znanje - imanje, silu i moć, gigantski i prometejski zahvati liberalnog, marksističkog i pozitivističkog humanizma doveli su društvo i pojedinca do takve krize kakvoj nije bilo premca u povijesti čovječanstva. Crkva zato osjeća potrebu da suvremenom čovjeku, koji je pod šokom silnih potresa spomenutih ideologija, pomogne da nađe svoje mjesto u prirodi, da upozna svoju zadaću i cilj života, da mu pomogne da se ostvari i bude sretan. [...] Živimo u zagonetnim, teškim i vrlo odgovornim vremenima

velikih prevrata kad se sigurno pitamo što nam je činiti u toj kriznoj situaciji. Ovo je vrijeme velikih izazova kada se traže modelari i stvaraoci novoga svijeta. Sada su na potezu angažirani kršćani koji se nadaju, vjeruju i ljube. Naučili smo od naših povjesničara i arheologa da u nama postoji naša prošlost, koja nas je oblikovala i na koju smo ponosni. Današnjim blagdanom, naprotiv, liturgija nas upućuje i na našu budućnost u formi ideala, nadanja, obaveza i zadataka, ciljeva i poslanja. [...] Naši su pređi u čežnji za pravdom, istinom, ljepotom i dobrotom oblikovali i živo tkivo običaja, navika, politike, privatnog i javnog ponašanja. Na tim duhovnim temeljima oni su izgrađivali i jačali mehanizme pravne sigurnosti, pravnog poretka. Bez tih duhovnih i moralnih vrednota svaka je kultura osuđena da ostane nedovršena Babilonska kula koja stvara podjelu duhova i pomutnju jezika. A materijalistički duh (kako ideološkog, tako i praktičnog porijekla) najveći je neprijatelj slobodne i obnovljene Europe. Uočio je to i veliki Gandi kad je zapisao da je najveće zlo suvremenog svijeta: bogatstvo bez rada - znanost bez čovječnosti - trgovina bez morala i politika bez principa. [...] Svjesni smo svoje odgovornosti pred budućnošću koja nas čeka. Ali smo isto tako svjesni i poteškoća s kojima se suočavamo u ovoj suznoj dolini. Osjećamo zato da je sada na ispitu naša solidarnost, naše poštivanje života i sloboda savjesti. No, isto tako osjećamo da smo slabi i da ne možemo sami. Obraćamo se zato Onoj koja je našem rodu i narodu bila kroz stoljeća Majka i Kraljica, utočište grešnika i zagovornica naša. Obraćamo joj se molitvom Jovana Hranilovića - grkokatoličkog svećenika s kraja prošlog stoljeća - da nas ispuni kršćanskim optimizmom, obdari duhovnom inteligencijom i hrabrošću i obrani od sedmeroglavog Zmaja i drugih paklenskih aveti:

*Sveta Gospe! bijednom čovječanstvu
Ti si uvijek od pomoći bila,
Tebi se je iz doline suza
Sved molitva nevoljnika vila,
Da ih braniš Majko Božja sveta
U nevolji, u oluji svijeta.
To te mole tisuće Hrvata
Što svagdance kronicu ti mole,
Okrijepljeni blagoslovom tvojim,
Kušnji pakla da lakše odole;
I da čuvaš doma prag im sveti
Od napada paklenske aveti."*

Bolju budućnost na Bunariću navještava i mnoštvo onih koji su se ispovjedali. Četvorica ispovjednika je neprekidno ispovjedala od 7 do 11, 30 sati. Misa je već završila, a ispovjed je još trajala. Bogu i Gospi hvala i na ovom. Čisto srce je sigurno najbolji garant za bolje i ljepše sutra.

Neka Bog obilno nagradi sve one koji su svojim radom i trudom učinili da i ovogodišnje proštenje na Bunariću bude "doživljaj neba".

Sneža

PREMJETAJI SVEĆENIKA U SUBOTIČKOJ BISKUPIJI

Smrću preč. g. Ivana Vizentanera ostala je bez župnika župa Presv. Trojstva u Somboru. Novim župnikom biskup je imenovao vlč. g. Josipa Pekanovića, župnika somborske župe sv. Križa. Na njegovo mjesto je došao vlč. Franjo Ivanković, prošlogodišnji prefekt sjemeništa "Paulinum". Novi prefekt sjemeništa je svećenik Skopsko-prizrenske biskupije vlč. Mato Jaković. Mladomisnici su imenovani kapelanima i to vlč. Josip Kujundžić u Bačkoj Topoli, a vlč. Molnar Jozsef u Bajmok. Dosadašnji bajmočki kapelan vlč. Szabady Karoly imenovan je upraviteljem župe u Čonoplji. Kapelani iz katedrale i Ade zamjenili su mjesta: vlč. Erhard Robert otišao je u Adu, a vlč. Palatinus Istvan došao je u Suboticu.

A.

SUBOTIČKI BISKUP SUSREO SE S DELEGACIJOM AMERIČKIH BISKUPA.

Prvi put u povijesti u prijateljski pohod Crkvi u Hrvata stigla je jedna delegacija Katoličke crkve Sjedinjenih Američkih Država. U posjetu je bila službena delegacija američke katoličke biskupske konferencije na čelu s nadbiskupom u Newarcku mons. Theodoreom McCarricom. Uz njega u delegaciji bili su mons. Joseph Adamec, biskup u Altoona:Johnstownu, pomoćni biskup iz Detroita mons. Dale Melczek, zamjenik generalnog tajnika američke biskupske konferencije svećenik Dennis Schnurr, savjetnik američkih biskupa za europska pitanja g. Gerard Powers te predstavnici dobrotvorne ustanove "Raskob Foundation" bračni par Robinson. Američka delegacija boravila je najprije u Zagrebu, zatim u Ljubljani i na kraju u Beogradu, gdje su se na susretu s njima našli biskupi mons. Joakim Herbut, mros. Petar Perkolić, i naš biskup mons. Ivan Penzes, u čijoj su pratnji bili mons. Rehak Jozsef i Andrija Anišić. Od domaćina bili su prisutni generalni vikar beogradske nadbiskupije o. Leopold Rochmes i tajnik biskupije preč. Marko Čolić, a bio je također prisutan i mons. Vladimir Stanković, koji je od BKJ delegiran za održavanje kontakta sa američkom biskupskom konferencijom.

Katolička crkva u SAD odazvala se pozivu pape Ivana Pavla II. da se uključi u podupiranje obnove Crkve u zemljama istočne Europe koje su se oslobodile marksističke diktature, pa je osnovala "Ad hoc komitet za pomoć Crkvi u srednjoj i istočnoj Europi". U ime tog komiteta delegacija američke biskupske konferencije upravo je pohađala Poljsku, Čehoslovačku i Jugoslaviju, da na licu mjesta sazna koje su potrebe tih Crkava i providi mogućnost konkretne pomoći.

DOKUMENTARNA TV EMISIJA O BUNJEVAČKIM NARODNIM OBIČAJIMA POD RADNIM NASLOVOM "KULT HLEBA KOD BAČKIH BUNJEVACA"

Redakcija dokumentarnog programa TV Novi Sad boravila je na đurđinskim salašima od 9. do 13. srpnja 1990. godine snimajući polsatnu dokumentarnu emisiju o bunjevačkim narodnim običajima pod radnim naslovom "Kult hleba kod bačkih Bunjevaca u Vojvodini".

Režiju snimanja vodio je Svetislav Šetin, snimatelj Dragan Smiljanić, tonski simatelj Đorđe Mitrović, urednik Magda Semeredi.

Snimanjem su obuhvaćeni žetveni narodni običaji kod bačkih Hrvata Bunjevaca: pletenje uža, ujutro risarski ručak, kosidba, rukovetanje, vezanje snopova žita, snošenje žitnog

snoplja u stave, sadivanje snoplja žita u krstine, zatim narodni običaj dužijanca na salašu poslije završetka žetve, a što je proslavljeno svečanom večerom i kolom. Također je prikazano kako se priprema kruv na salašu: zakuvavanje kruva u velikim drvenim načvama, pečenje lepanje i kruva u pravoj parasničkoj poljskoj peći.

Prilikom snimanja TV emisije, izjavu o nekadašnjem načinu košenja žita dala je Kata Rogić, domaćica iz Đurđina, inače slikarka amater u izradi slika od slame ("slamarka").

U snimanju ove emisije učestvovala je folklorna sekcija KUD "Bunjevačko kolo" i njegova folklorna pionirska sekcija, koja je izvela narodno kolo "Kad se cigo zaželi medeni kolača".

Snimanje je obavljeno na salašima Matije Ivandekić i Marije Ivandekić u Đurđinu i Franje Dulića, koji je omogućio snimanje pečenja kruva u pravoj poljskoj parasničkoj peći.

Uloge risara i risaruša vrlo dobro su izveli svojim manualnim radom prilikom kosidbe u svim fazama snimanja u Đurđinu, a to su bili: Dragutin - Kalo i Marija Horvacki - oni su bili pobjednici na prvom takmičenju risara u Starom Žedniku na prvoj (gradskoj) Dužijanci 1968. godine, zatim Ivan Gabrić i Marija Repček; Grgo i Marija Matković; Matija Ivandekić i Cilika Dulić. Svi su zemljoradnici iz Đurđina.

Snimanje ove dokumentarne emisije vršeno je na osnovu scenarija koji su napisali Marko Peić i Grgo Bačlija, članovi Istraživačke sekcije KUD "Bunjevačko kolo" u Subotici.

Tehničke i druge usluge pružila je PDP "Nova brazda" u Đurđinu. Članovi folklorne sekcije "veterani" KUD "Bunjevačko kolo" izveli su u sklopu snimanja bunjevačke igre: Momačko kolo, Tandračak, Rokoko i Veliko bunjevačko kolo. Tu folklornu grupu pratio je tamburaški orkestar KUD "Bunjevačko kolo".

Ulogu domaćina i domaćice imali su Josip i Jelisaveta Dulić, članovi folklorne sekcije "veterana" KUD "Bunjevačko kolo".

Ova dokumentarna emisija prikazana je na TV Novi Sad, 4. IX 1990. u 17,45 sati, a bit će ponovljena.

Emisija je jako dobro primljena od svih gledalaca i svima je drago što je redakcija TV Novi Sad uvrstila u svoj plan ovu emisiju i tako je širok krug publike mogao upoznati život i bunjevačke narodne žetvene običaje.

Zato možemo svima čestitati u želji da ovakvih emisija o našem narodnom životu i o našoj kulturnoj baštini bude što više na TV.

Marko Peić i Grgo Bačlija

Proslava sv. Roke u Subotici

Subotičani su ove godine svečano proslavili svog vjernog zaštitnika - sv. Roku. Dne 16. kolovoza na jutarnju sv. misu u 6 sati okupio se lijepi broj vjernika, više nego li prethodnih godina. Sv. misu je predvodio katedralni župnik Stjepan Beretić, a uz njega su bili: o. Andrija Matić, o. Marijan Kovačević i Franjo Ivanković. Narod je oduševljeno pjevao pod sv. misom poznate pučke pjesme. U kratkoj homiliji župnik je naglasio kako i danas post i pokora imaju svoj duboki smisao. Na kraju sv. mise župnik se zahvalio svima prisutnima i saopćio kako dvojica prisutnih svećenika - o. Marijan i Franjo - narednih dana odlaze iz Subotice na nove dužnosti.

Poslije sv. mise započelo je klanjanje. Svaki sat izmjenjivali su se vjernici pojedinih gradskih župa, a od 17 do 18 sati bio je zajednički sat klanjanja mladih koje je predvodio vlč. Andrija Anišić, uz pomoć s. Tarzicije i s. Mirjam. Okupio se lijepi broj mladih koji su aktivno sudjelovali kako čitanjem prigodnih tekstova, tako i molitvom.

Željeli bi smo da subotičani ne zaborave svoga stoljetnog zagovornika - sv. Roku.

ANA SKENDEROVIĆ, glumica (1908-1990.)

Ana Skenderović je bila u grupi naših glumaca, koji su poslije drugog svjetskog rata počeli novu kazališnu epohu u Subotici. Uz druge i ona je dala svoj doprinos u razvoju naše scenske umjetnosti.

Rodjena je 7. VI 1908. god. u poznatoj subotičkoj obitelji. U svom rodnom gradu je pohađala realnu gimnaziju. Poslije mature 1926. god. nije joj se mogla ispuniti želja da studira farmaciju. Zato se vrlo rano uključila u društveni život. Pjevala je u Hrvatskom pjevačkom društvu "Neven" i sudjelovala je na svim koncertima i turnejama.

Još u gimnaziji je bila članica dramske sekcije i volila je tu vrstu umjetničke aktivnosti. Zato je postala članica amaterske grupe Zbor hrvatskih kazališnih dobrovoljaca. Ta grupa je priredila u Subotici niz zapaženih predstava. Tako je Ana Skenderović sudjelovala u predstavi povijesnog igrokaza "Tri stoljeća" Ivana Malagurskog. Priredba je bila 15. kolovoza 1936. god. u subotičkom gradskom kazalištu povodom proslave 250. godišnjice seobe veće grupe Hrvata u Bačku.

SKICE S RAVNICE

Srid njiva salaš.
Stari.

Samo zidovi stoje
a dračovi broje
godine samoće
i smrti se boje.

Srid njiva križ.
Kameni.
Na njemu samo Isusova ruka
od kiše i sunca siva.
Stoji ko potpora
i njiva blagosiva.

Sunce izlazi
ko velika crvena lopta.
Na nebu se zrcale žita.
Pod nebom ševa.
Piva.

Sred njiva
život se skriva
u svakom titraju klasja
a rosa ga umiva.

Misec se digo visoko
pa gleda:
Ravnica na dlanu Božjem spava.
Misec se smije
i svojim blagim svitlom
u snu je obasjava.

Noć je...
Mriši zemlja i suncokret.
Zrikavci zriču...
Na pozornici noći
tiho teče
simfonija mirisa, pisme i života!
Koja lipota!

s. Blaženka Rudić

Poslije drugog svjetskog rata dogodio se važan događaj u subotičkom kulturnom životu. U nedjelju, 28. listopada 1945. god. otvoreno je Hrvatsko narodno kazalište izvodjenjem tragedije u 5 činova "Matija Gubec" od Mirka Bogovića, a redatelj je bio Branko Špoljar. U toj predstavi A. Skenderović je igrala ulogu žene Franje Tahija. Prije početka te predstave, Grgo Skenderović kao načelnik Povereništva za prosvetu Glavnog izvršnog odbora AP Vojvodine održao je prigodni pozdravni govor i proglasio je Hrvatsko narodno kazalište u Subotici otvorenim.

U toku 11 godina kao kazališna glumica A. Skenderović je ostvarila niz zanimljivih ženskih, većim dijelom komičnih likova. Osobito je imala uspjeha u Nušićevim i Sterijinim komedijama i u komadima iz bunjevačkog života.

"Istakla se u kreiranju negativnih likova. Visoka, stasita, markantna, krupnog glasa, sa scene je vrlo efektivno delovala i sa zadovoljstvom i zapaženim uspehom je tumačila nadmene, brbljive i pokondirene ženske likove. Na sceni je bila samouverena i sigurna iako je po prirodi blaga, povučena i skromna" (Ivanka Rackov: Iz pozorišnog albuma Subotice, izd. Osvit, Subotica, 1977. 118. str.)

1956. god. A. Skenderović je premještena u Lutkarsko pozorište u Subotici, koje je imalo samo lutkarsku scenu i bilo joj je teško prilagoditi se novom načinu rada. Kad je u tom pozorištu osnovana i živa scena, nastupala je s velikim uživanjem pred dječjom publikom sve do 1965. god. kad se povukla sa scene u mirovinu.

Živila je povučeno, a umrla je 2. srpnja 1990. god. Sahranjena je 5. srpnja na groblju u Keru, ispraćena od svojih najbližih i prijatelja i svih koji su joj zahvalni za njezin umjetnički rad koji je ugrađen u dugogodišnje žrtvovanje da se drugi razvesele i zabave. Neka joj bude hvala za sve što je učinila u subotičkom kulturnom životu.

Bela Gabrić

U ranim jutarnjim satima, 15. rujna 1990. g. podmetnut je eksploziv na glavni ulaz franjevačkog samostana u Baču. Eksploziv je raznio vrata. O. Josip Špehar pozvao je mjesni SUP koji je tvrdio da to nije strašno.

Svećenstvo Bačkog dekanata poslalo je tvrdi prosvjed skupštini općina Bač zahtijevajući da od danas služba sigurnosti čuva sve katoličke objekte na teritoriji općine. Kopijom toga prosvjeda obaviješten je biskupski ordinarijat u Subotici, Apostolska nuncijatura u Beogradu, franjevački provincijalat u Zagrebu, pokrajinska i savezna komisija za odnose sa vjerskim zajednicama. Ovaj čin kvalificira se kao direktni napad na katoličku Crkvu, njezine objekte i narode koji ju čine na ovim prostorima. Sve to povezano je sa osnutkom inicijativnog odbora Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini koji je toga podružnice dana održan u Plavnoj. To je jedna od niza prijetnji koje su ovih dana usmjerene protiv hrvatskog i uopće katoličkog življa u Bačkoj općini.

KNJIŽEVNI OGLAS

PRVA POSLIJERATNA KNJIGA U NAŠOJ DOMOVINI O HRVATIMA U SRIJEMU

Autor: JURAJ LONČAREVIĆ

Izdavač: OBNOVLJENA MATICA HRVATSKA U ZAGREBU

KNJIGA IZLAZI IZ TISKA U JESEN 1990.

S obzirom na imovinu Matice Hrvatske koja je bila posve uništena i otudjena 1971. potrebno je autoru ove knjige koja je također trebala izići sudbonosne godine 1971. da sam namakne dio sredstava kako bi ova knjiga kojoj nema predšasnice nakon rata, ipak ugledala svjetlo dana.

Zato se i obraćam našoj domaćoj i inozemnoj javnosti da se pretplate na ovu iznimnu knjigu, jer će nakon izlaska iz tiska njezina cijena biti znatno viša!

U pretplati za domaće tržište cijena po primjerku je 180 din u inozemstvu 25 DEM.

Prilikom pretplate naznačite na koji se broj primjeraka ona odnosi kao i točnu adresu.

Knjiga će vam nakon izlaska iz tiska biti odmah poštom poslana.

Knjiga ima ova poglavlja:

- UMJESTO UVODA

- POJAM SRIJEMA
- KAKO SU HRVATI DOŠLI U KRAJEVE MEDJU DRAVOM, SAVOM I DUNAVOM?
- HRVATI SRIJEMA U SVJETLU BROJIDBE
- POSLIJERATNI MIGRACIJE U SRIJEMU
- OTKUD NAZIV ŠOKAC?
- DUHOVNA I MATERIJALNA KULTURA HRVATA U SRIJEMU
- KNJIŽEVNOST HRVATA U SRIJEMU
- POVRTAK U SRIJEM
- NAVJAŽNIJI NAPISI O TOJ PROBLEMATICI

Knjiga ima oko 180 stranica, a bit će veoma lijepo likovno opremljena s vinjetama na motive iz našeg srijemskog kraja!

Upozorite i druge na ovu knjigu!

Podrobnije informacije o njoj možete dobiti i na moj telefon: (041) 222-156

Od srca Vas sve pozdravljam, utječući se Vašoj pomoći i razumijevanju, zahvalan

JURAJ LONČAREVIĆ

Pretplatu u zemlji šaljite na moju adresu:

**JURAJ LONČAREVIĆ,
HEINZELOVA 47 b VI
41000 ZAGREB,**

a za inozemstvu na adresu mog brata:

**DR IVAN LONČAREVIĆ,
Am ZOLLSTOCK,
6301 POHLHEIN,
BR. DEUTSCHLAND.**

FOND "BISKUP IVAN ANTUNOVIĆ"

(od 1. travnja do 10. rujna 1990.)

Stjepan Beretić	500	Marko Lukač	500
Tomo i Tereska Malagurski	200	Branko i Nevenka Vaci	3000
Ivan Beretić, Sombor	200	Božena Vučević	450
XY, nastavnik iz Tavankuta	100	Andun Vidić	500 DEM
Historicus	100	Josip Sikirić	100 DEM
Jelka Mihaljev, Draž	50	Hrvatska katolička misija	
Jasna i Dragan Ivančić, Zagreb	500	Moers-Repelen	1400 DEM
Koca Stipičić	300	S. Nada	20 CAD
o. P.	450	Luka Vojnić	100 CAD
o. Ante Stantić	500	Gisela Wiland	50 DEM
Penzioner	100	Marko Žarić	50 DEM
Fond "Kršni zavičaj"	500	o. Efrem Kujundžić	200 DEM
Jakov Kopilović	200		
Tona Kujundžić	400		

- HVALA SVIMA -